

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KENTSEL MEKANLARIN KULLANIMINDA SOSYAL
KATEGORİ OLARAK ROMANLAR
(KONAK İLÇE BELEDİYESİ-EGE MAHALLESİ
ÖRNEKLEMİ)**

Alper Yağlıdere

Danışman

Prof. Dr. Zerrin Toprak Karaman

2007

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Kentsel Mekanların Kullanımında Sosyal Kategori Olarak Romanlar (Konak ilçe Belediyesi Ege Mahallesi Örneklemleri)**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

...../...../2007

Alper Yağlıdere

İmza

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı ve Soyadı : Alper Yağhdere
Anabilim Dalı : Kamu Yönetimi
Programı : Kamu Yönetimi
Tez Konusu : Kentsel Mekanların Kullanımında Sosyal Kategori Olarak Romanlar (Konak İlçe Belediyesi Ege Mahallesi Örnekleme)

Sınav Tarihi ve Saati :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen öğrenci Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince yüksek lisans tez sınavına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan Anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI OLDUĞUNA	☐	OY BİRLİĞİ	☐
DÜZELTİLMESİNE	☐	OY ÇOKLUĞU	☐
REDDİNE	☐		

ile karar verilmiştir.

Jüri teşkil edilmediği için sınav yapılamamıştır. ***
Öğrenci sınava gelmemiştir. **

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.
*** Bu halde sınav için yeni bir tarih belirlenir.

Tez burs, ödül veya teşvik programlarına (Tüba, Fulbright vb.) aday olabilir.	Evet
Tez mevcut hali ile basılabilir.	☐
Tez gözden geçirildikten sonra basılabilir.	☐
Tezin basımı gerekliliği yoktur.	☐

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red
.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red
.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red

ÖZET

Tezli Yüksek Lisans Projesi
Kentsel Mekanların Kullanımında Sosyal Kategori Olarak Romanlar
(Konak İlçe Belediyesi Ege Mahallesi Örnekleme)

Alper Yağlıdere
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Kamu Yönetimi Programı

Kendi kültür ve özelliklerini tüm şartlara rağmen korumakta başarılı olan Romanları ve Romanların kentle ilişkisini konu edinen bu çalışma, Ege Mahallesi Romanlarıyla yapılan görüşmeler çerçevesinde şekillenmiştir. Yaşadığımız toplumun bir parçası olan Romanların geçmişteki durumları, nereden geldikleri, farklı yaşantı biçimleri, kültürleri, dini inanışları, değişen ve küreselleşen dünyada meslekleri, sorunları ve sorunların çözümü için neler yapıldığı ve yapılabileceği, İzmir kentiyle ne kadar bütünleştikleri veya bütünleştirilme siyasetleri içindeki konumları incelenmiştir.

Araştırmanın Birinci Bölümünde, Roman kavramı ve tarihçesi, Avrupa, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki ve Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Romanların durumları, İzmir'deki Romanlar ve Roman Mahalleleri ele alınmıştır.

İkinci Bölümde ise, sosyolojik açıdan Romanlar başlığı altında, genel bilgi, aile yapıları, dini inanışları, meslekleri, yasalardaki konumları, Dünya ve Türkiye çapındaki örgütlenme faaliyetleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Üçüncü Bölümde ise, Romanların kentle ilişkisi, kent ve kentleşme kavramları, küreselleşme sürecinde Romanlar ve kentsel dönüşüm projelerinde Roman mahalleleri ele alınmıştır.

Son olarak Dördüncü Bölümde, İzmir Konak İlçe Belediyesine bağlı bulunan Romanların yoğun olarak yaşadığı Ege Mahallesi'nde yapılan anket sonuçları değerlendirilmiş ve önceki bölümlerde ortaya konulan teorik bilgilerle karşılaştırılarak anlamlı bir bütünlük oluşturulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Romanlar, Roman Yerleşimleri, Sosyo-Ekonomik Profil, Sosyo-Ekonomik Avantajsızlık , Siyasi Katılım, Örgütlenme,

ABSTRACT

“Romanies as Social Category in use of Urban Zones. Case Study: İzmir Metropolitan Municipality, Ege Quarter of Konak Submunicipality”

Alper Yağhdere

University Of Dokuz Eylul

Institute Of Social Sciences

Department of Public Administration

This thesis's subject is Romanies that protected their culture despite all conditions and their relations with city. Interviews with Romanies which lives in Ege quarter shaped the main concept of thesis. Romanies are the part of society. Their situation in past, place they come, different life styles, cultures, religious beliefs, their occupation in changing and globalising world, problems, solutions and policies about integration with the city of İzmir are discussed in this thesis.

In First Chapter Romanies notion and history, their situation in Europe, Ottoman Empire and Republic of Turkey, Romanies in Turkey and Romanies quarters are explained.

In Second Chapter, general information about Roma people, family structure, religious beliefs, occupations, their situation in laws, organisation works in world and Turkey under the Romanies in Sociological perspective title.

In Third Chapter relations of Romanies with city, urban and urbanisation notions and Romanies and Roma quarters in urban regeneration projects are discussed.

In Final Chapter, results of survey made in Ege quarter in Konak district of İzmir is analysed comparing with the theoretic wisdoms for constructing a meaningful structure in thesis.

Key Words : Romanies, Settlements of the Romanies, Socio-Economic Profile, Social-Economic Disadvantages, Political Participation, Organization

İÇİNDEKİLER

KENTSEL MEKANLARIN KULLANIMDA SOSYAL KATEGORİ OLARAK ROMANLAR (KONAK İLÇE BELEDİYESİ EGE MAHALLESİ ÖRNEKLEMİ)

YEMİN METNİ	II
TUTANAK.....	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	VIII
ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ	IX
GİRİŞ	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE ROMANLAR

1.1 Roman Kavramı ve Tarihçesi	1
1.2 Avrupa'da Romanlar	4
1.3 Osmanlı İmparatorluğunda Romanlar	8
1.4 Türkiye Cumhuriyetinde Romanlar	13
1.5 İzmir'de Romanlar ve Roman Mahalleleri.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYOLOJİK AÇIDAN ROMANLAR

2.1 Romanlar Hakkında Genel Bilgi	19
2.2. Romanların Aile Yapısı	21
2.3. Romanların Dini İnançları	23
2.4. Değişen Dünya Teknolojisinde Romanların Meslekleri	27
2.5. Yasal Düzenlemelerde Romanlar	29
2.6. Romanların Örgütlenmeleri ve Türkiye'de Roman Dernekleri ve Roman Federasyonlarına Doğru	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ROMANLARDA KENTLERİN MEKANSAL KULLANIMI

3.1. Kent Kavramı.....	38
3.2. Kentleşme ve Kentleşme.....	41
3.3. Küreselleşme ve Romanlar.....	44
3.4. Kentsel Dönüşüm Sürecinde Roman Mahalleleri	46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANI VE METODOLOJİ

4.1. Araştırma Alanı ve Kapsamı	50
4.2. Araştırmanın Sorunsalı	52
4.3. Araştırmanın Metodu	52
4.4 Ege Mahallesi Sosyo-Ekonomik Araştırması Bulguları	53
A) Demografik Özellikler.....	53
B) Mahalle Özellikleri.....	64
C) Konut Özellikleri.....	80
D) Siyasi ve Yönetsel Katılım Özellikleri.....	93
E) Sosyo-Kültürel Özellikler.....	101
SONUÇ.....	133
KAYNAKLAR	137
EKLER	142
EK 1:ANKET FORMU	141
EK 2:ROMANLARIN EVRENSEL BAYRAK VE MARŞLARI.....	159
EK 3: MARŞIN TÜRKÇESİ.....	160
EK 4:EGE MAHALLESİNDE ÇEKİLEN FOTOĞRAFLAR.....	161
EK 5:EGE MAHALLESİ'NİN UYDUDAN GÖRÜNÜMÜ	164

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AGİT	Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
ECRI	Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu
ERTF	European Roma Travelers Forum
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti

ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ

Tablo.1.1. Romanlarla İlgili Türkçe'ye Çevrilmiş Edebi Eserler	14
Tablo 1.2. Romanlarla İlgili Türkçe Edebi Eserler	15
Tablo. 2.1. Nazi Döneminde Hayatını Kaybeden Çingene Nüfusu	31
Tablo 4.1.Cinsiyet Dağılımı	53
Tablo 4.2. Doğum Yeri.....	54
Tablo 4.3. Yaş Dağılımı.....	54
Tablo 4.4. Eğitim Durumu.....	55
Tablo 4.5. Çocuk Durumu	56
Tablo 4.6. Çocuk Sayısı.....	56
Tablo 4.7. Hane Halkı Sayısı	57
Tablo 4.8. Meslek Dağılımı	58
Tablo 4.9. Son Bir Ayda Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Durumu.....	59
Tablo 4.10 Son Bir Ayda Gelir Getiren İşte Çalışanların Dağılımı	60
Tablo 4.11.Hane Halkının Ortalama Aylık Geliri	61
Tablo 4.12.Medeni Durum.....	61
Tablo 4.13.Resmi Nikah Olgusu Konusunda Değerlendirmeler	62
Tablo 4.14.Toplu Nikah Olgusu Konusunda Değerlendirmeler	63
Tablo 4.15.Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Durumu	64
Tablo 4.16. Ege Mahallesi'nin Sorunları İle İlgili Değerlendirmeler	65
Tablo 4.17. Ege Mahallesi'nde Çevre Sağlığı Hizmetleri	66
Tablo 4.18. Mahalle Halkının ulaşım Araçlarından Yararlanma Durumu.....	67
Tablo 4.19 Ege Mahallesi'ni Düzenli ve Güzel Bulma Durumu	67
Tablo 4.20. Belediyenin Mahalleye Yönelik Hizmet Sunumu	68
Tablo 4.21. Ege Mahallesi'nde Güvenlik Sorunu	69
Tablo 4.22. Ege Mahallesi'nde Öncelikli Güvenlik orunu	70
Tablo 4.23. İzmir'de Yaşama Süresi	71
Tablo 4.24. Mahallede Yaşama Süresi	71
Tablo 4.25. Evde Yaşama Süresi	72
Tablo 4.26. Ege Mahallesi'nin İzmir'deki Kaçınıcı Yerleşim Yeri Olduğuna İlişkin Bilgi.....	72
Tablo 4.27. Önceki Mahallesi'nden Taşınma Gerekçeleri.....	73

Tablo 4.28. Roman Yoğunluklu Mahalleleri Tercih Önceliği	74
Tablo 4.29. Mahallenizden Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler	75
Tablo 4.29. a) Mahalleden Birinci Derecede Önemli Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler	75
Tablo 4.29. b) Mahalleden İkinci Derecede Önemli Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler	76
Tablo 4.29. c) Mahalleden Üçüncü Derecede Önemli Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler	77
Tablo 4.30. Komşuluk İlişkileri Açısından Çeşitli Grupların Değerlendirilmesi	78
Tablo 4.31. Şu Anda Oturduğunuz Evin Mülkiyeti	80
Tablo 4.32. Oturduğunuz Evin Arsa Mülkiyeti.....	81
Tablo 4.33. Oturduğunuz Evin Kira Bedeli	82
Tablo 4.34. Oturduğunuz Evin Niteliği.....	83
Tablo 4.35. Yaşadığı Konutun Özellikleri.....	83
Tablo 4.35. a) Yaşadığı Konutun Özellikleri.....	83
Tablo 4.35. b) Yaşamak İstedığı Konut Özellikleri	84
Tablo 4.36. Evinizin Kullanım Alanı	85
Tablo 4.37. Evin Oda Sayısı.....	85
Tablo 4.38. Evin Kullanım Mekanları ve mekanların Konumları ve Mekanların Konumları	86
Tablo 4.39. Mekanların Kullanım Amaçları	87
Tablo 4.40. Evin Kanalizasyonu Sistemi.....	88
Tablo 4.41. Evin Şebeke Suyu Kullanımı.....	88
Tablo 4.42. Evin Elektrik Kullanımı	89
Tablo 4.43. Evin Telefonu Kullanımı	89
Tablo 4.44. Çöpün Durumu.....	90
Tablo 4.45. Evin Eşya Durumu	91
Tablo 4.46. Evin Isıtılması	92
Tablo 4.47.Özel Araca sahip Olma Durumu	92
Tablo 4.48. Özel Aracı Kullanım Amacı	93
Tablo 4.49. Yöneticileri Tanıma Durumu	93

Tablo 4.50. Son Seçimlerde Oy Kullan Durumu	95
Tablo 4.50. a) Son Yerel Seçimlerde Oy Kullanma Durumu	95
Tablo 4.50. b) Son Genel Seçimlerde Oy Kullanma Durumu	95
Tablo 4.51. Mahallenizden Romanların Meclis Üyesi Seçilme Durumu.....	96
Tablo 4.52. Mahallenizden Romanların Belediye Başkanı Seçilme Durumu	97
Tablo 4.53. Mahallenizden Romanların Muhtar Seçilme Durumu	98
Tablo 4.54. Bir Derneğe Üye İseniz Üye Olduğunuz Derneklerin Faaliyet Alanı	99
Tablo 4.55. İzmir’de İlk Defa Kurulan Roman Kültürü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği’ne Üye Olma Konusunun Değerlendirilmesi.....	100
Tablo 4.56. İzmir Dışından Gelen aile Büyüklerinin Geldikleri Yerler	101
Tablo 4.57. Ege Mahallesi’nde Oturanların Kendilerini Tanımlaması	102
Tablo 4.58. Romanların Kamusal Yaşamda Kimliklerini Gizleme Durumu ...	103
Tablo 4.59. Bir Romanın En Belirleyici Özellikleri	104
Tablo 4.60. Evlilik Tercihinde Eşinin Roman Olmasının Önemi.....	105
Tablo 4.61. Ailelerini İlgilendiren Konularda Karar Almada Etkin Kişi.....	106
Tablo 4.62. Ege Mahallesi’nde Çocukların Mesleki Alanlara Yönlendirilmesi.....	107
Tablo 4.63. Kendisi ve Çocukları İçin Örnek Aldığı Ünlü Kişiler	108
Tablo 4.64. Ülkemizdeki Roman Grup Ve Topluluklar Hakkındaki Düşünceler.....	109
Tablo 4.65. Yurtdışında Yaşayan Roman Akrabalarının Türkiye’ye Göç Etme Düşüncesi	110
Tablo 4.66. Çocukların Okuldan Ayrılma Nedenleri	111
Tablo 4.67. Dışlanma Nedeniyle Okuldan Ayrılma ve Okulda Dışlanma Sorununa Çözüm	112
Tablo 4.68. Dışlanma Sorununun Çözümü İçin Okul Dışı Başvurulan Kurumlar Ve Başvuru Sonuçlarının Değerlendirilmesi	113
Tablo 4.69. İlköğretimden Ayrılan Çocukların Sınıf Durumu.....	113
Tablo 4.70. Son 6 Ay İçinde Karakola Götürülme Durumu	114
Tablo 4.71. Karakola Gitme/Götürülme Sayısı	115
Tablo 4.72. Karakola Gitme / Götürülme Nedeni	115

Tablo 4.73. Gündelik Hayatta Romanca Konuşma Durumu	116
Tablo 4.74. Gündelik Hayatta Romanca Konuşulduğunda Tepki Alma Durumu	117
Tablo 4.75. Romanların Dışlanma / Mekan İlişkisi	118
Tablo 4.76. Romanların Kendilerini Yakın Hissettikleri Dini İnanış	119
Tablo 4.77. Hıristiyanlığı Yayma Faaliyetlerine (Misyonerlik) Tanık Olma Durumu	119
Tablo 4.78. Misyonerlik Faaliyetlerine Tanık Olma Durumunda Etkileme Durumu	120
Tablo 4.79. Etkinlik Çeşitleri ve Katılma Durumu.....	121
Tablo 4.80. Kent Merkezine Gitme Durumu	123
Tablo 4.81. Kent Merkezine Gitme Amacı.....	124
Tablo 4.82. Şans Oyunlarını Oynama Durumu	125
Tablo 4.83. Hangi Şans Oyunlarını tercih Etme Durumu.....	126
Tablo 4.84.Güncel Haberlere Erişim Biçimi.....	126
Tablo 4.85. Sosyal Güvenlik Kurumlarından Yararlanma Durumu.....	127
Tablo 4.86. Doğum Kontrol Yöntemlerinden Yararlanma Durumu	127
Tablo 4.87. Doğum Kontrolü Hakkında Bir Kişi Veya Kurum Tarafından Bilgilendirme Durumu.....	128
Tablo 4.88. Ailenizde Akraba Evliliği Gerçekleştirme Durumu	128
Tablo 4.89. Evinizde Engelli Kimse Olma Durumu	129
Tablo 4.90. Sağlık Hizmeti Sunan Kuruluşlardan Yararlanıyorsunuz Önceliği	130
Tablo 4.91. Sağlık Hizmetlerinden Yararlanmama Nedeni	131
Tablo 4.92. Romanları Mesleklerle Özleştirme Durumu	131
Tablo 4.93. Romanlarla İlgili Çalışmaları değerlendirme Durumu	132

GİRİŞ

Günümüzde Çingene veya Roman olarak adlandırılan gruplara dünyanın çoğu ülkesinde rastlanmaktadır. Genelde olduğu gibi ülkemizde de Romanlar hakkında resmi kayıtlara dayanan, kesin bir sayı belirtmek mümkün değildir. Söz konusu belirsizlik, çoğu kere yerleşik olmadıkları için, bazen de resmi kayıtlarda özellikle yer almak istememeye dayandırılmaktadır. Bir bakıma belirsizlik kendilerinden kaynaklanmaktadır.

Romanlar, her çağda konakladıkları ve bazen de yerleşik hayata geçtikleri yerlerde farklı isimlerle adlandırılmıştır. Bu nedenle araştırmacılar genelde dünyadaki bütün Romanların bir başlık altında ifade edilmesi tekliflerine, genel olarak karşı durmaktadır. Bölgesel adlandırmaların aslında Romanların karakteristikleri olduğunu belirtmektedirler. Romanlar günümüze kadar bölgesel farklılıklar olsa da kendi kültür ve karakteristiklerinin ortak özelliklerini, hıdrellez şenlikleri, müzik yeteneği, kıvrak dans gibi, korumada başarı sağlamışlardır.

Romanların anavatanı, kökenleri hakkındaki araştırmalarda Hindistan kökenli olduğu görüşünü araştırmacıların çoğu paylaşmaktadır. Sınırlı sayıda da olsa Avrupa kökenli ve değişik köklerden gelen gezginci Roman grupları olduğu yönünde görüşler de bulunmaktadır. Özetle, Romanların kullandığı dil ve kültürel özelliklerin yanında, son dönemlerde yapılan genetik araştırmalar Romanların Hindistan bağlantısını daha kabul edilebilir hale getirmektedir.

Avrupa ülkelerinde, Romanlara ilişkin yasal düzenlemelerin yer almaya başladığı XIII. yüzyıldan günümüze, Romanlar kendilerine karşı geliştirilen ve acımasız uygulan pek çok hukuki yaptırım ile karşı karşıya kalmıştır. Roman karşıtı yasalar yanında, Romanlar hakkındaki olumsuz sıfatlar, Romanların iş ve meslekleri, Romanlara karşı olan uygulamaların somut göstergeleri olarak sıralanabilmektedir. Hatta yakalanınca öldürüleceklerine dair düzenlemeler bağlamında Roman tarihi birçok göçlere ve diaspora'ya sahiptir. İnsan haklarına ilişkin uluslararası politik arenadaki gelişmeler bağlamında, günümüzde Romanlar farklı yaşam tarzları, kültürleri ve kendilerini koruyacak idari ve politik mekanizmalara artık

erişebilmektedir. Romanlara yönelik yalan yanlış tanıları ortadan kaldırılacak şekilde kamuoyunun yeniden biçimlenmesi sağlanmaktadır. Ayrıca Romanların sorunlarına sahip çıkarak, onları destekleyen ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların faaliyetleri de dikkat çekicidir. Bu organizasyonlar aracılığıyla Romanların, yasal olarak kamusal hayata katılım yönüyle önemli kazanımlar sağlayacak çalışmalar gerçekleştirilmiştir ve süreç devam etmektedir.

Çalışmada, Romanların sosyal bir kategori olarak ele alınması ve sosyal kategori kavramının kullanımında Roman kimliğini tanımlayan unsurları incelemek önemlidir. Sosyal kategori ile bağlantılı görülen “Etnos” kavramı, ortak dil temeline dayalı bir kültür ve ortak bir bilince sahip insanlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Etnos insanları koşullu bir sınıflandırmaya götürmektedir. “Etnos” kategorisi kimilerine göre gerçek değildir.¹ Bu nedenle de, çalışmamızda Roman topluluğunun sosyal kategori olarak ele alınması Etnos’a ilişkin unsurları dışlamamaktadır.

Sosyal kategori olarak bir grubun bütün üyelerini niteleyecek unsurların bulunduğu söylemek mümkün olmasa da, söz konusu grubun ayırt edici özelliklerini ön planda tutarak belirleyici tespitler yapılabilmektedir. Nitekim, Roman kategorisini belirleyen unsurlarda dil, ayırt edici kültürel özellikler, sosyal örgütlenme çabaları, inançları ve ırk tanımlayıcı unsurlar olarak ele alınmaktadır.

Çalışma alanı Konak ilçesinin, Ege Mahallesi, Ege Mahallesi, ilçe merkezinde yer almaktadır ve İzmir’deki Roman nüfusunun yoğun olarak yerleştiği bölgelerden birisidir. Hedeflenen örneklem, Selanik’ten 1923’lü yıllarda mübadele ile gelen Romanların bu alanda yerleşik çoğu mülk sahibi torunlarıdır. Günümüzde Romanca’yı (Romani) az çok kullanabilen sosyal olarak tamamen dışa kapalı bir toplum yapısı göstermeyen, iletişim kurulabilir özellikleri ile bu bölgede yaşayan Romanlar araştırma alanı seçiminde etkili olmuştur.

¹ Eyüpoğlu, Nuri (2001); **Kavimlerin Türeyişi ve Yeryüzündeki Yaşam Bölgeleri**, Ötüken Yayınları, İstanbul, s.27

Belirlenen tespitler bağlamında, bu çalışmanın, Kentlerin Mekânsal Kullanımında Sosyal Kategori Olarak Romanlar (Konak İlçe Belediyesi Ege Mahallesi Örnekleme) adıyla takdimi uygun görülmüştür. Roman vatandaşlarımızın örneklem ölçeğinde profili genel olarak çıkarılmıştır. Bağlantılı olarak, Romanların kendilerini nasıl tanımladıkları, Roman olmayanlarca “gadge” konulan tanuların yanında, sadece sosyo-kültürel yaşantıları değil, kamusal hayatta yer bulmalarına ilişkin sorunlar, yerelde siyasi ve yönetsel duruşları incelenmiştir. Mekânı kullanma yönüyle de konut ihtiyacı, konut ile bağlantılı hizmetlere erişebilmeleri incelenmiştir. Ayrıca oturdukları mahallenin kentin rantı yüksek alanlara paralel konumu nedeniyle, yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm projelerinde, Romanların ve konut alanlarının algılanma biçimi değerlendirilmiştir. Romanların buldukları yerlerden uzaklaştırılabilme senaryoları karşısında, yerel yönetimlere ve stratejilerine karşı geliştirebilecekleri tepkilerin uluslar arası politik arenaya sıçrayabilme gücü sorgulanmıştır.

Ülkemiz ve İzmir ölçeğinde Romanlara yönelik kapsamlı araştırmalar yok denecek kadar azdır. Bu nedenle, bu araştırmada, kamu yönetimi temelinde incelenen konuların bağlantıları çok yönlü değerlendirilerek, ulusal ve uluslararası literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE ROMANLAR

1.1. Roman Kavramı ve Tarihçesi

Romanlarla ilgili olarak yapılmış tüm çalışmalardaki ortak noktalar incelendiğinde, dünyanın birçok ülkesinde yaşadıkları, farklı isimlerle anıldıkları, Hindistan'dan tüm dünyaya yayıldıkları varsayılan, kendilerine özgü tarzları, marjinal meslekleri ve kültürleri olan göçebe bir topluluk olarak bahsedilmektedir. Çalışmada da ayrıntılı bir şekilde ele alınacağı gibi Romanların kökenleri, kimlikleri, kültürleri ile ilgili yapılan tartışmalar genellikle varsayımlara dayandırıldığı için bir çok farklı yaklaşım ve değerlendirmeler ortaya atılmaktadır.

Roman tanımlamalarına yönelik ilk olarak ifade edilmesi gereken, yapılan araştırmada İzmir örnekleme çerçevesinde kişilerin kendilerini daha çok Roman olarak tanımladıkları ve çalışmada da belirtilen ifadenin deneklerce kullanılması isteğine uyulmaktadır. Burada Roman yada Çingene² ayrımına girmek yerine bu iki kavramın ülkemizde bölgelere göre kullanımının değiştiğini söylemek yerinde olacaktır. Örneğin Edirne'deki yerleşikler kendilerini "Çingene" olarak ifade ederken, Ege bölgesindeki yerleşikler kendilerini "Roman" olarak ifade etmektedirler. Romanların değişik ülkelere göre değişik isimlendirilmelerin yapılması ve hangi ülkedeki Romanlar araştırılması konusundaki o ülkedeki ifadenin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Özellikle Türkiye'ye özgü olan ve kullanılan Çingene sözcüğünün Türkçe kökenli bir sözcük olması, kelimenin köküne bakacak olursak çengi-gan veya çengi-gane yani çengencilik yahut çengilerden gelmektedir.³ Diğer ülkelerde de Romanlara değişik isimlerle anılmaktadır. Bunlara örnek verecek olursak; Almanca Zigeuner, Fransızca Tsigane, İtalyanca Zingaro veya Zingari, Anglosaksan ülkelerde Gipsy, Yunanca Gifti, Arnavutça Evgit, Rumence Ciganu ve Türkçe'de Çingene

² "Çingene" sözcüğü genelde, günlük toplumsal yaşamda "Düşük Ödül Değer" tanıdığı için kullanılması istenmemektedir. Toplumumuzun büyük bir kesiminde hatta Romanlar arasında da olumsuz bir anlam yüklenildiği için, hatta kendi aralarında bile bu adla anılmaktan hoşnut olmadıkları alan çalışmasında gözlenmiştir.

³ Özkan, A.Rafet (2000); **Türkiye Çingeneleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 8

olarak kullanılmaktadır⁴. Bunların dışındaki ülkelerde ise Slav dillerinde Cigan, Portekiz’de Cingana, İspanyolca Gitanos olarak kullanılmaktadır.

1971 yılında Londra’da toplanan Birinci Dünya Roman Kongresi ile birlikte ortak bir bayrak belirlenmiş ve dünyadaki tüm çingenelerin ortak bir dille isimlendirilmesi gerektiği ve bunun “Roma” olarak kabul edilmesi kararlaştırılmıştır. Roma ifadesi, Romanların da dillerinde var olan insan kişi anlamına gelmekte ve Türkçe’imize de Roman ve Romanlar olarak “ler”-“lar” eki alarak çoğul olarak geçtiği görüşü üzerinde durmaktayım. Çeşitli düşünürler ise bunu Çingenelikten kurtuluş olarak veya bir üst kimlik olduğunu ifade etmektedir.

Romanların kendilerine özel hayat tarzları, meslekleri, kültürleri, gelenekleri bulunmaktadır. Yine bu konuda çok çeşitli varsayımlar ortaya atılmaktadır. Bu varsayım ve iddiaların en başında Romanların eğitim düzeyi (çeşitli nedenlerden dolayı günümüzde de devam etmekte) düşük olduğu için kendi kültür ve tarihlerini yazmak gibi alışkanlıklarının bulunmayışı ve bilimsel çalışmaların yetersizliğine dayanmaktadır.

“Dünyanın birçok ülkesinde 20 milyondan fazla Roman yerleşiktir. Resmi kayıtlardan kesin bir sayı çıkarmak mümkün değildir”⁵. Romanların kökenine ve anayurduna baktığımız zaman “Hindistan” uzmanlar tarafından kesişen bir noktadır, yalnız ayrılışları konusunda kesin bir tarih de bulunmamaktadırlar. Romanların neden Hindistan’dan Avrupa’ya ve diğer ülkelere göç ettiğine ilişkin kesin bir kayıt bulunmamaktadır. Bu konuda ki çeşitli araştırmacılar göç nedenlerini baskı, zorlama, açlık vb. sebeplere dayandırmaktadır ve dünyanın dört bir yanına yayıldığını vurgulamaktadırlar.

⁴ Berger, Hermann (2000); **Çingene Mitolojisi**, Çev. Musa Yaşar Sağlam, Ayraç Yayınevi, s. 9

⁵ Toprak, Zerrin, Yağlıdere, Alper (2005); “Kentlerin Mekansal Kullanımında Geri Dönüşümü Zor Adacıklar İzmir Örneğinde Roman Mahalleri” (Bildiri Özetleri Kitabı – Yayımlanmamış Bildiri), **I. Uluslararası Roman Sempozyumu**, s.3. Detaylı bilgi için bakınız; www.geocities.com/yereldemokrasi/cingene.doc (Erişim: 13.11.2007).

Hindistan'dan çıkış noktası konusunda kesin bir tarih belirten araştırmacılar olmakla birlikte bu konuda çeşitli tarihlere de rastlamak mümkündür. Williams'a göre Romanlar kuzeybatı Hindistan kökenlidir. Milattan sonra 10. yüzyıl civarında, anavatanlarından ayrılarak dünyaya yayılmaya başlamışlardır". Lewy'ye göre de Romanlar, "Hindistan alt kıtasından bin yıl önce ayrılmışlar ve Avrupa'ya İran, Ermenistan ve Türkiye üzerinden değişik farklı dalgalarla göç etmişlerdir". Bu ayrılışın nedeni tam olarak bilinmemektedir. Hancock'da Romanlar kuzey Hindistan'dan ayrılış tarihi olarak, M.S. 800 ile 950 yıllarını göstermektedir⁶.

Dilsel kanıtlar etrafında oluşturulan haritaya göre Romanların hangi kollara ayrılıp ve hangi yol üzerinden dünyaya yayıldıkları konusunda yazar Elana Marushiakova ve Vesselin Popova göre, "10. yy sonu ve 11. yy başlarında 3 ana gruba ayrılmışlardır. Bu gruplardan Dom'lar " Ben lehçesine, Lom ve Rom'lar ise "Phen" lehçesinde konuşmaktaydı. 1. grup yani Domlar, belirli aralıklarla Suriye ve Filistin'e yerleşmişler, bazıları ise Mısır ve Kuzey Afrika boyunca ilerleyerek İspanya'ya kadar ulaşmışlardır. Ancak bu rota bazı araştırmacılarca kabul edilmemektedir. İkinci grup çingeneleler Lom'lar, kuzeye doğru ilerleyerek Ermenistan ve Gürcistan'a yerleşmişlerdir. Bazı hipotezlere göre grubun üyeleri Romanya, Balkanlar ve Avrupa içlerine kadar uzanmışlardır. Ancak bu görüş hakkında da yeterli kanıt yoktur. Üçüncü ve en büyük grup olan çingeneleler Romlar ise batıya doğru ilerleyerek Anadolu üzerinden Balkanlara ve Avrupa içlerine kadar ilerlemişlerdir."⁷

Yukarıda da belirtildiği gibi Romanlarla ilgili olarak bugüne kadar varılan ortak noktalar Hindistan kökenli olması, Hindistan'dan tüm dünya'ya neden göç edildiği kanısında çeşitli yaklaşımların olduğu ve dillerinin sanskritçenin bir kolu olduğudur.

⁶ Kolukırık, Suat (2004); **Aramızdaki Yabancı: Çingeneleler**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kurumlar Sosyolojisi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 20

⁷ Marushiakova, Elena, Popov, Vesselin (2001); **Gypsies in the Ottoman Empire**, University of Hertfordshire Pres, Hatfield, s. 12-13

Okely'e göre "Çingenelerin tarihi çingene olmayanlarca tutulmuş kayıtlara dayalı basit bir kronoloji olmaz. Böylesi çalışmalar sadece yorumlanabilecek ipuçları sağlarlar. Bu konudaki karmaşa görünüşü itibariyle gözlemcinin kişisel kanaati açısından "tipik ve gerçek bir çingene olarak adlandırılan kişilerin gözlemlenmesiyle de giderilmez. Sadece gerçek "çingene" kavramı dahi sağladığı cevaplardan daha çok soruyu beraberinde getirmektedir"⁸. Bu çalışma ile birlikte bu sorulara yanıt aramayı hem Romanları ve Roman olmayanları bu konuda bilgilendirmeyi, gelecek olan soruların yeni çalışmalarla hem Roman ve Roman olmayan araştırmacılarla birlikte yürütülmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Avrupa'da Romanlar

Romanların Hindistan'dan çıkış tarihine ilişkin olarak uzmanların üzerinde anlaşıtı kesin bir yargı olmamakla birlikte Romanların Avrupa'ya gelmelerine ilişkin de kesin bir tarih verilemediği görülmektedir. Uzmanlar genellikle 10 ile 15. yüzyıl arasında Avrupa'ya geldikleri üzerinde durmaktadırlar. Avrupa gelen kolun yukarıda da değinildiği gibi Üçüncü ve en büyük grup olan Romanlar "Romlar" ise batıya doğru ilerleyerek Anadolu üzerinden Balkanlara ve Avrupa içlerine kadar ilerlemişlerdir.

Avrupa Konseyi üye Devletlerinde toplam 8-10 milyon Roman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bugün bazı Doğu Avrupa ülkelerinden örnek vermek gerekirse Romanya'nın 22 milyon nüfusu içinde 2-2.5 milyonu, Bulgaristan'da 8 milyon içinde 800. 000 Roman olduğu düşünülmektedir⁹.

Tarih boyunca Romanlara Avrupa'da önce Mısırlı (Egyptian) ve Saracen sonra da Tsigane veya Gitane, Bohemyalı¹⁰ ve Tattare dendiği görülmektedir¹¹.

⁸ Okely, John (1983); **The Traveller-Gypsies**, Cambridge University Press, s. 1

⁹ www.coe.int/T/E/Com/Files/Themes/Roma/Intro.ASP, Erişim; 6.6.2005

¹⁰ Bohemyalı etnonimi de, Jan Hus yanlılarına Bohemyalı denilmesine dayanılarak seyir halindeki bu grupları tanımlamak için kullanılır.

¹¹ Okely, John. (1983); a.g.e. s. 12

Martinez'e göre Romanlar üzerinde ilk araştırma yapılması konusunda “*Chartes Okulunun eski bir öğrencisi olan, 1844'te Bohemyaluların Avrupa'da ortaya çıkışı ve kayboluşu üzerine ilk çalışmasını gerçekleştiren “Paul Bataillard” kendi deyimiyle Çingene araştırmaları uzmanlarından ilkidir. Bu tarihteki yapılan incelemelerde tek amaç yalnızca bilimsel araştırma değil, daha çok dil birliğini korumuş ve ilk ortaya çıktığı zamandan beri hiç değişmemiş hayali bir halkın araştırılması yapılmıştır.*”¹²

Gökbilgin'e göre Romanların Avrupa'daki durumları göz önüne alındığında Sırp kralı Stephan Duşan 1348'de Romanlara bir manastır vermiştir. 1370'te Eflak'a geçen Romanlardan kırk aileye, 1387'de Voyvoda Mircea'nın yer verdiğini görmekteyiz.. Yine bu asrın sonlarında Erdel'e de göçmüşlerdir. Almanya'da ilk defa 1417'de görünen Romanlardan, Alberto Krantius Saxonia adlı eserinde uzun uzadıya bahseder ve bunlara da “Grande Banda” der. Romanlar 1427'de Fransa'da 1433'te İtalya'da görülmüşlerdir ve bundan sonra diğer Avrupa ülkelerine de yayılmışlardır. Romanlar İngiltere'ye XIV. asırda geçmişlerdir.

Amerika'ya göçleri XIX. asırdadır. Romanlar, Avrupa'da ilk görüldükleri vakit iyi karşılanmışlardır. XV. asrın sonlarında Papanın himayesini temin ettikleri gibi, her memlekette hükümdarlar ve prensler tarafından ihsanlar, imtiyazlar ve hediyeler almışlardır. Fakat çok geçmeden hemen her yerde, bilhassa Türklere, casusluk yaptıkları suçu yüklenerek, takiplere ve tazyiklere (Manevi baskı, zorlama, zarara sokma) maruz kalmışlardır. XVI.-XVIII. asırlarda Romanlar hakkında, çok defa ölüm cezasını da ihtiva eden, şiddetli karar ve hükümler verilmiştir. En büyük itham ve konu; büyü yapmak, çocuk çalmak ve insan eti yemek suçlarıydı. Habis (Kötü, alçak, soysuz) ırk olarak, her yerde tel'in ediliyorlardı. İngiltere, Fransa ve Lehistan'da XVI. asırda, Romanların imhası hakkında, resmi makamlarca tedbirler alınmıştır.¹³

¹² Martinez, Nicole (1992); **Çingenerler (Les Tsiganes)** Çev. Şehsuvar Aktaş, İletişim Yayıncılık, İstanbul, s. 21-22

¹³ Gökbilgin, M. Tayyip (tarihsiz); “Osmanlı İmparatorluğu'nda Çingenerler”, www.os-ar.com, Erişim 07.03.2006.

Tüm Avrupa’da Romanlara karşı bugün hala devam eden önyargının geçmişteki yansımalarına bakıldığında, örneğin Romanya’da Romanların yüzyıllarca toprak sahibi asiller tarafından köleleştirildiği, hatta büyükbaş hayvan pazarlarında hayvanlarla beraber açık arttırma ile alınıp satıldığı bilgisi içinde, “ucuz emek” ve bedelsiz kullanıma açık bir eşya olarak görülmelerinin ekonomik boyutunu algılamak mümkündür.

Nazilerin yaklaşık 500 bin Romalı katletmeleri talihsizlikleri hakkında yeterli bir ipucu teşkil etmektedir. Romanlar ırkçılığın kurbanı olmuşlardır.

Doğu Avrupa’nın İkinci Dünya Savaşı ile birlikte komünist rejim ile yönetilmeye başlamasından sonra bu ülkelerdeki Romanlarında kaderi de tamamen değişmiştir. Bu seferde rejim kurbanı olan Romanlar yine seslerini çıkarmamış ve çoğu zorunlu iskana tâbi tutulmuş ve en ağır işlerde çalışmaya zorlanmıştır.

Bulgaristan’da sosyal-ekonomik buhranın kurbanları da çingeneler olarak gösterilmektedir.

Romanların yazılı İngiliz kayıtlarında ilk olarak 16. yüzyılda (1505) “Egyptian” olarak İskoçya’da ortaya çıktıkları görülmektedir. İngiltere’de ise ilk olarak 1514 insanların ellerine bakarak onlar hakkında harika şeyler söyleyebilen Mısırlı kadınlardan bahsedilmektedir. Ancak başka bir görüşe göre ise İngiltere’de veya diğer batı Avrupa ülkelerinde “Gypsy” veya “Tsiganes” olarak adlandırılan topluluklar resmi kayıtlara geçmeden çok daha önce halk arasında tanınmakta ve folklorik söylemlerde yer almaktaydı. Romanların Mısırlı olmaları ihtimali üzerinde duran araştırmacılar daha çok bunların icra ettikleri falcılık ve büyücülük gibi sanatların tarihi olarak Mısır’a ait sanatlar olarak algılanması sebebiyle böylesi bir bağlantıyı kurdukları dilsel haritalarda ve köken olarak Romanların Hindistan asıllı olduğu artık araştırmacıların ortak kanısıdır. Mısırlı görüşü yukarıda da belirtildiği gibi yaptıkları faaliyetlerin mısır’a ait olması araştırmacıları yanıltmış, Mısır yanında hatta bazı belgelerde küçük Mısır olarak adı geçen Yunanistan’ı belirten ifadelerde Romanların anayurdu olarak araştırmacıları yine yanılgıya düşürmüştür.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Komisyonu tarafından yayınlanan bir rapora göre Romanlar toplumun en fakir, en az sağlıklı, en az eğitilmiş, ve en fazla ayrıma tabi kesimini oluşturmaktadırlar.¹⁴

2005 ve 2006 yılı hedef olarak alındığında dünyadaki özellikle Avrupa'daki Romanların durumunda fazla bir değişiklik olmadığı ifade edilmektedir. Yapılan araştırmalara göre, Avrupalıların üçte ikisi Romanlara karşı Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, üye ülkelerden Romanlara sahip çıkılmasını istemiş topraklarında yaşayan Romanların çalışma ve ekonomik durumlarının düzeltilmesi konusunda gerekli tedbirlerin alınması kararı verilmiştir.

Günümüzde hala devam eden ve özellikle Çek Cumhuriyetinde ve Slovakya'da Romanlara karşı kısırlaştırmalar, Romanya'da ise Romanların kayıt altına alınmaması, Macaristan'da yaşayan Romanların işsizlik oranının % 70 olması, İngiltere'de ise Etnik Eşitlik Komisyonunun yaptığı bir araştırmaya göre vardığı sonuç; Büyük Britanya'da siyahların aşağılandığı 1950'lerin Amerika'sı gibi Romanlara karşı yapılan ayrımcılık ve ırkçılığın son türü olduğu ifade edilmiştir.¹⁵

Sonuç olarak Avrupa'da ve Dünyada Romanların hemen hemen aynı tür sorunlarla karşılaştığı ve Avrupa Konseyinin bu soruna artık el atması ve geçmişte Romanlara karşı yapılan bu insanlık ayıbının örtülmesi konusunda önyargıların ortadan kaldırılması, dışlanma, eğitim, sağlık, istihdam gibi sorunların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

¹⁴ Coşkun, Nevzat (1998); **Romanlar ve Antalya Zeytinköy Romanlarının Toplumsal Bütünleşmeleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 8-13

¹⁵ www.cingene.org Erişim: 3.3.2006

1.3. Osmanlı İmparatorluğunda Romanlar

Romanların Türk toplumuyla olan ilişkileri incelendiğinde oldukça eskilere gidilebilir. Osmanlı İmparatorluğunda Romanlarla ilgili ilk eser 19. yüzyılın sonlarında yazar Alexandre G. Pospati tarafından yazılan ve İstanbul'da Fransızca olarak yayınlanan “*Osmanlı İmparatorluğu’nda Çingener Üstüne Araştırmalar*” adlı eserdir. Yazar bu eserinde Osmanlı öncesinde Anadolu’da Romanlara rastlanmadığını ifade etmektedir. Romanların Anadolu sahnesine çıkmaları Osmanlı İmparatorluğu ile gerçekleşmiş ve Osmanlı diğer ezilen insanlara olduğu gibi (Yahudi, Ermeni, Rum gibi) Romanlara da kucak açmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun homojen olmayan yapısı içinde, marjinal bir kesimi oluşturan Roman toplulukları hakkında çok az bilgi olduğu anlaşılmaktadır. Böylesine bir topluluğun yayılma sahası, sosyal yapısı, toplum içindeki yeri, devletin kendilerini nasıl gördüğü, tarihi süreçte ekonomik ve sosyal hareketlilikleri gibi konularının kısmen de olsa izaha kavuşmasının, sosyal tarih araştırmaları açısından önemli bir katkı olacağı düşünülmektedir¹⁶.

Eryılmaz’a göre Osmanlı Devlet’inde Romanların yerini belirleyebilmek için öncelikle Osmanlı devletindeki millet sisteminin irdelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Osmanlı toplumu “Müslüman” ve “gayrimüslim”lerden oluşmaktaydı. Bireylerin toplumdaki statüsünü belirleyen temel faktöre bakacak olursak bu faktör dindi. Toplum ise inanç temeline göre çeşitli milletlere ayrılmıştı. Millet anlayışı Osmanlı Devletinde bir din ya da mezhebe bağlı topluluğu ifade etmekteydi. Millet kavramı, Kuran’da daha çok “din anlamında kullanılmaktadır. Bu kavram hakiki ya da gerçek din manasında olduğu gibi, Yahudi ve Hıristiyanların dini anlamına da gelmektedir.

¹⁶ Altınöz, İsmail (2005); “XVI. Yüzyıl Osmanlı Devlet Yönetimi İçerisinde Çingener” **İHD Kdz. Ereğli Şb. Roman (Çingene) Sempozyumu, 1-2 Eylül 2005**, (Bildiri Özetleri Kitabı-Yayımlanmamış Bildiri), Karadeniz Ereğli.

1876 Kanuni Esasi'si de "millet-i muhtelif" (muhtelif milletler – md. 16) kavramını kullanmıştır. Bu madde ile Osmanlı Devletindeki çeşitli gayrimüslim topluluklar anlatılmak istenmiştir. Bu topluluklar (Yahudiler, Ermeniler, Ortodokslar vb.) Millet kavramı, hiçbir zaman bir ırkı ya da ortak bir dile sahip topluluğu ifade etmek için kullanılmamış olup, aynı inanç ya da mezhebe mensup insanları ifade eden idari ve kültürel bir terim olarak vurgulanmıştır.

Osmanlı Devleti'nde millet kavramı içinde ifade edilen topluluklar, çeşitli bölgelerde dağınık şekilde oturmakta ve farklı dilleri konuşmaktadır. Bu topluluklara bakacak olursak ırk birliğine de sahip değillerdir. Temel ortak yanları ise bir dine ya da mezhebe bağlı oluşlarıdır. Bu nedenle millet kavramının özünü inanç ortaklığı meydana getirmekteydi. Burada Müslümanlar "egemen millet"i (millet-i hakime), diğerleri ise, egemenlik altındaki topluluklar mahkum milleti (millet-i mahkûme) meydana getirir. Sistem Müslümanların hakimiyeti üzerine kurulmuştur¹⁷.

Bu sistem göz önüne alındığında Osmanlı İmparatorluğundaki Romanlar da bu sınıflandırmaya göre ayrılıyorlardı, ileride de göreceğimiz gibi Romanlar hem Müslüman hem de gayrimüslimler olarak da sınıflandırılabilirdi. Fakat Romanların Osmanlı Devletindeki ekonomik durumları iyi olmadığı için gayrimüslim olan Romanlar cizye vermemek için Müslümanlığı tercih edebiliyor ve hakim millet statüsünü kazanabiliyorlardı.

Başka bir çalışmada Osmanlı imparatorluğu içerisindeki Romanların genel görünümü üzerinde duran Altınöz'e göre ise; XVI. yüzyıl Osmanlı toplum yapısının olumsuz yönde etkilenmesinde; fuhuş, soygun, cinayet ve hırsızlığın yayılmasında Roman gruplarının büyük rolü olmuştur. Hatta olumsuz hareketlerinden dolayı İstanbul'dan atılmaları için fermanlar çıkartılmış, fuhuş gibi durumlarda ise hükümet tarafından kovuşturmaya uğramışlar ve çeşitli şekilde şiddetli cezalara çaptırılmışlardır. Bu olumsuz görünümün dışında Altınöz'e göre Romanların olumlu bir yönü ise demir ve demircilik konusundaki yetenekleri dikkate değerdir. İmar işleri ve gemi yapımı için gerekli olan çivilerin imalatı Romanlarca yapılmış ve demirci olan

¹⁷ Eryılmaz, Bilal (1992); **Osmanlı Devletinde Millet Sistemi**, Ağaç Yayıncılık Ltd. Şti, s. 11-13

Romanlardan haraç alınmamıştır. Fatih Sultan Mehmet demircilikle uğraşan Romanları ödüllendirmiştir¹⁸.

Şanlier'e göre Hukuki vaziyetlerine bakacak olursak; “*Kanuni devrinde Çingene Livası'nın ilk hukuki düzenlemesini yapan ve tahminen 1530 yılında yapılmış olan Kanunname-i Kibtiyan-ı Vilayet-i Rumeli yani Rumeli Eyaleti Çingeneleri Kanunamesidir.*”¹⁹.

Gökbilgin'e göre; XVI. asrın başlarından itibaren, Rumeli'deki Romanları, askeri amaçlar için kullanılmak üzere diğer bazı örgütler gibi, bir teşkilata bağlı görüyoruz. Merkezi Kırkkilise olan ve Eski Hisar-ı Zağra, Hayrabolu, Malkara, Döğenci-Eli, İncügez, Gümülcüne, Yanbolu, Pınar-Hisar, Pravadi, Dimetoka, Ferecik, İpsala, Keşan ve Çorlu mntıklarını içine alan bir “Çingene liva”sı ihdas edilmiş ve Romanlar vaktiyle Anadolu'da vücuda getirilip, sonradan Rumeli'ye de nakil olunan müsellemler teşkilatına sokulmuştu. Romanların buradaki görevleri de seferlerde top çekip yol yapmak ve askere erzak taşımak gibi, geri hizmetleri idi. Bu livanın çeribaşları ise Roman olmayıp, öteden beri tımarlı sipahileri sınıfına mensup beyzade ve sipahizadedir.

III. Murad devrinden itibaren, diğer askeri teşkilat gibi, “Çingene teşkilatı” da bozulmaya başladı. 987/1579'de, İran harbi sırasında, Bender (İranda bir Şehir Bugünkü ismi Bender Abbas) tarafına hizmete memur edilen “Çingane müsellemleri”, defterin teslim edilmediğini bahane eden yamakların harçlık vermemeleri yüzünden, vazifelerine gidememiş ve Romanları yola getirmek hususunda Kırkkilise, Hayrabolu ve Babaeski kadılarına emir ve hükümler gönderilmesine mecburiyeti doğmuştu. XVII. asır başında, umumiyetle yayalar ve müsellemler gibi, “Çingane Müsellemleri” de kaldırılmış ve mukataaya (ekilen toprak için verilen muayyen vergi) bağlanmıştır.

¹⁸ Altınöz, İsmail Haşim (1995); “Osmanlı Toplumunda Çingeneler”, **Tarih ve Toplum**, Sayı:137

¹⁹ Şanlier Sinan (2005); “ Çingene Sancağı ve Köleler Dönemi ” **İHD Kdz. Ereğli Şb. Roman (Çingene) Sempozyumu, 1-2 Eylül 2005**, (Bildiri Özetleri Kitabı-Yayımlanmamış Bildiri), Karadeniz Ereğli.

Rumeli'deki Romanlar, mukataaya bağlandıktan sonra da, hukuki durumlarını muhafaza etmişlerdi. Bunu şöyle açıklamak gerekirse; Rumeli'ye gelen Romanlar Müslüman olanlardan daha az cizye, Gayrimüslimlerden alınan cizye daha fazla olarak belirleniyordu ve önceki hukuki durum yine aynı şekilde burada da devam ediyordu.

Romanların XV. asırda Anadolu'da ve Rumeli'de nerelerde ve nasıl yaşadığı ispatına ilişkin, şimdilik tarihi kayıtlar yoktur. Ancak I. Selim'in Çaldıran seferi sırasında Erzurum'dan sonra konakladığı yer, "Kara-Çingene" adlı bir köy olduğuna göre Romanların, her halde XV. asırdan itibaren Anadolu'da yerleşmiş bir halde de buldukları anlaşılmaktadır. Romanlar'ın İstanbul'a Gümülcine'den ve Menteşe sancağından Fatih tarafından getirilip yerleştirildiklerini Evliya Çelebi kaydeder."²⁰

1477 yılında İstanbul'da yapılan nüfus sayımına göre İstanbul'daki milletlerin nüfus durumlarını ve kentin dini ve etnik yapısını ortaya çıkarması açısından önem taşımaktadır. Bu nüfus sayımında kişiler değil aileler esas alınmıştır. Bu sayıma göre İstanbul'da toplam 16.324 aile yaşamaktaydı. Her ailede ortalama dört veya beş kişinin yaşadığı hesap edilerek ortaya çıkan sonuçta İstanbul'un nüfusu 80-100 bin dolaylarında olmakta ve bu toplam nüfusun içersine sırası ile (aile sayıları baz alınarak) Müslümanlar 9.486, Rum-Ortodoks 3.743, Yahudi 1.647, Ermeni 434, Karamandan gelen Rumlar 384, galata ahalisi 332, diğer Gayrimüslimler 267 ve Romanlar 31 olarak hesap edilmiştir. O zamanlar ortalama aile sayısı dört veya beş kişi hesap edildiğinde İstanbul'da yaşayan Romanların sayısı 150-200 kişinin varlığından bahsedilmekteydi²¹.

Yeniçeri teşkilatının kaldırılmasından sonra yapılması gereken ilk reform, yeni bir ordunun kurulması idi. Bu ordunun kurulması da, yeni vergi kaynaklarının bulunmasını ve askerlik yapabilecek yaştaki halkın sayısının bilinmesini gerektiriyordu. Osmanlı Devleti bu nedenle 1831 yılında Rumeli ve Anadolu'daki

²⁰ Gökbilgin M. Tayyip, a.g.m, s. 3-7, Erişim 7.3.2006

²¹ Halil İnalçık, The Otoman Empire; The Classical Age 1300-1600, Praeger Publishers, New York, s. 141'den Aktaran, Eryılmaz Bilal (1990); **Osmanlı Devletinde Gayrimüslim Tebânn Yönetimi**, Risale Yayınları, İstanbul, s. 33,

Müslüman ve Hıristiyan erkeklerin sayımını, memurları vasıtasıyla yaptırmıştır. Bu nüfus sayımı Osmanlı Devletinin ilk genel nüfusu olmakta ve sadece erkekleri kapsıyordu. 1831 nüfus sayımı sonuçlarına göre, milletler başlığı altında Kıpti olarak Rumeli’de 29.530, Anadolu’da 7.143 ve toplam 36.673 erkek kişi bulunmaktadır. Osmanlı Devleti içindeki Kıpti nüfusunun payı % 0.98’dir. aynı yılda Yahudiler % 0.46 ve Ermeniler de % 0.54 oranıyla Kıptilerin gerisindedir.

Balkanlar’daki ihtida²² Anadolu’ya göre fazla olmamıştır. Bu bölgedeki Türkleşme ve İslamlaşmanın düzeyini gösterebilmek için, 1520-1535 yılları arasında yapılmış, Rumeli eyaleti adı altında otuz bir livada Rumeli Romanlarını içine alan nüfus sayımını örnek alarak belirtmek gerekirse, bu sayıma göre o tarihlerde buralarda 1.031.799 hane bulunmaktadır. Bu hanelerin 194.958’i Müslüman, 832.707’si Hıristiyan ve 4.134’ü de Yahudi’dir. Rumeli’deki Romanların 4.203 hanesi Müslüman, 10.294’ü de gayrimüslimdir. Buna göre nüfusun yaklaşık % 20’si Müslüman, geri kalan %80’i reaya yani zimmidir. Romanların üçte biri Müslüman’dır.²³

Yaklaşık beş yüzyıldır Balkan toprakları Osmanlı İmparatorluğunun bir parçasıydı ve İmparatorlukta yaşayan Romanların büyük bir çoğunluğu hâkim dini kabul etmiştir – İslam ve onunla beraber ayrıca yer yer resmî Türk dilini de kullanmışlardır. Romanların en belirgin özellikleri arasında gittikleri ülkelerin dilini, dinini ve kültürüne tamamen adapte olmaları ve Osmanlı zamanında da hem Müslüman olmaları bakımından hem de Türk dilini kullanmaları açısından birer örnek teşkil ettiği görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğundaki Romanların çoğu Balkanlarda yaşamaya devam etmektedir. Orada özel idari hukuk statüsüne, vergilendirmeye alakalı ayrıcalıklı haklara, “Çingene sancağı” kurumu aracılığıyla kendini yönetme hakkına sahipti.

²² Başka bir dinden çıkıp Müslüman olma.

²³ Eryılmaz, Bilal (1990); a.g.e, s.78

Yazar Elana Marushiakova ve Vesselin Popov'un yakın dönemlere yönelik değerlendirmelerinde; *“Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışı Çingenerin toplu göçlerine neden oldu. Birinci Dünya Savaşından sonra Doğu Trakya'daki Çingenerin bir kısmı (yalnızca Hristiyanlar değil ayrıca Müslümanlar) Bulgaristan'a doğru göç ettiler. 1923'teki Lozan antlaşmasından sonra Çingene göçleri daha da arttı ve Yunanistan'la, Türkiye arasındaki kitlesel nüfus değişimi programlarına da dâhil edildiler. Ayrıca Güneye, Türkiye'ye doğru Müslüman Çingene göçleri de gerçekleşti. Takip eden göç dalgaları 1927, 1933, 1935 ve 1936/37 arasında gerçekleşti. Bu göç dalgalarına ayrıca her iki yöne göç eden Çingener dâhil edilmiştir. İlginç olarak güneyden kuzeye doğru (Türkiye'den, Bulgaristan'a) genel olarak göçebe Çingener göç ettiler ve kuzeyden güneye doğru çoğunlukla yerleşik Çingener göç ettiler, çoğunluğu megakent İstanbul'da yerleşti.”*²⁴ göç hareketliliğinin yönü ortaya konulmuştur.

1.4. Türkiye Cumhuriyetinde Romanlar

Romanlar Dünya'da ve Avrupa'da değişik isimlerle anılmaktadır. Günümüz Türkiye'sinde de Roman vatandaşlarımız kendilerini “Roman” olarak tanıtmaktadır. Genelde “Çingene” olarak adlandırılmaktan hoşlanmamaktadır.²⁵ Türkiye'de Romanlara halk arasında çok çeşitli isimler verilmektedir. Çingene, Kıpti, Esmer vatandaş ve 1980'li yıllardan itibaren Roman ismi kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca Poşa (Doğu ve Kuzeydoğu Anadolu'da), Mutrip, Arabacı, Köçer gibi isimler de kullanılmaktadır.

Türkiye'deki Romanlar genellikle belli mahallelerde yoğunlaşmaktadırlar. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye Romanlarının da müzik ve dans, tıpkı dilleri gibi ortak bir kültürel yapıyı oluşturmaktadır. Ayrıca Romanların yaşadıkları çevre, kötü hayat şartları ve yaptıkları işler sebebiyle hayat standardı ortanın altındadır²⁶.

²⁴ Marushiakova, Elana, Popov, Vesselin (2005) “Balkanlarda Müslüman Çingener”, **I. Uluslararası Roman Sempozyumu, 4-6 Mayıs 2005**, (Bildiri Özetleri Kitabı-Yayımlanmamış Bildiri), Edirne, s.2

²⁵ Yapılan saha çalışmasında İzmir örneğinde kendilerini ne olarak ifade edildiği sorulduğunda Roman olarak kendilerini ifade edildiği gözlemlenmiştir.

²⁶ Coşkun, Nevzat (1998); a.g.e, s. 19-20

Ülkemizde Romanlar çok çeşitli mesleklerde faaliyet göstermektedirler. Marjinal mesleklerini teknolojiye ve günümüz hayat şartlarına karşı hala devam ettirebilmektedirler. Bu konuyu diğer bölümde daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Cumhuriyet döneminde ise Lozan Antlaşması çerçevesinde Yunanistan'dan gelen ve sayıları tam olarak belli olmayan Roman nüfusunun varlığı söz konusudur. *“Yunanistan'dan göç edenlerin ekonomik ve sosyal koşulları göz önüne alınarak yerleştirildiğini ve tütün üretimiyle geçimlerini sağlayan Drama, Kavala ve Girit ile adalar ve kıyı Yunanistan'dan geleceklerin ağırlıklı olarak, kıyı Ege ve Tekirdağ ile çevresinde iskan edildiğini belirtiyor. Selanik göçmenleri içinde Karadeniz'in kıyı şeridinin ve özellikle de Samsun'un uygun olacağını düşünüldüğünü belirtmektedir. Bu çerçevede bir kısım Drama ve Kavala ahalisinden 30.000 tütüncü Samsun ve havalisine yerleştirilmiştir. Türkiye'ye getirilen mübadele göçmenleri, Edirne, Balıkesir, İstanbul, Bursa, Kırklareli, Samsun, Kocaeli, İzmir, Niğde ve Manisa'ya göreceli daha yoğun olmak üzere yerleştirilmiştir. Bugün itibariyle Çingeneler (Rom'lar) çoğunlukla Ege, Marmara ve Trakya bölgelerinde yaşamaktadırlar.”²⁷*

Yazılı kaynaklar olarak ise Romanlar hakkında çok fazla bir bilimsel çalışma olmamasına karşılık, edebiyatımızda Romanlarla ilgili birçok hikaye, masal, şiir ve edebi roman bulunmaktadır. Edebi eserlere bakıldığında;

Tablo.1.1. Romanlarla İlgili Türkçe'ye Çevrilmiş Edebi Eserler

Eser Adı	Yazar Adı	Konusu
Çingene Türküleri	Lorca	Şiir
Çingene Güzeli	Noraht Lofts	Roman
Çingene Bakire	Lawrence	Roman
Çingene Aşk	Sthoem	Roman
Çingene Düğünü	Anna Manter	Roman
Çingenem	Zaharta Stancu	Roman
Çingene (Carmen)	Prosper Merime	Roman
Çingene Masalları	Viroskova	Masal

²⁷ Kolukırık, Suat (2006); “Sosyolojik Perspektiften Türkiye Çingeneleri”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1, s. 2-3

Tablo 1.2. Romanlarla İlgili Türkçe Edebi Eserler

Eser Adı	Yazar Adı	Konusu
Dünyada ve Bizde Çingene Hikayeleri	Tahir Alangu	Hikaye
Panayırçılar	Ayhan Hünalp	Roman
Çingeneler	O. Cemal Kaygılı	Roman
Aygir Fatma	O. Cemal Kaygılı	Hikaye
Çingene Kavgası	O. Cemal Kaygılı	Hikaye
Dağların Şenliği	H. Rahmi Gürpınar	Roman
Çingene Çocuğu	Hasan Kıyafet	Roman
Bataklık Çiçeği	S. Enis Atabeyoğlu	Roman
Çingene Pilici	Erdoğan Tokmakçioğlu	Roman
Raziye	Melih Cevdet Anday	Roman
Letaifi Rivayet	Ahmet Mithat Efendi	Roman
Güneş Yiyen Çingene	Buket Uzuner	Roman
Ağır Roman	Metin Kaçan	Roman
Deli Gömleği	Hüseyin Kartal	Roman
Mürüvvet	Sait Faik Abasıyanık	Hikaye
Değirmen	Sebahattin Ali	Hikaye
Arap Hayri	Sebahattin Ali	Hikaye
Çingene Karmen	Kemal Bilbaşar	Hikaye
Elmas	Kerim Kercan	Hikaye
Pembe	Hakkı Özkan	Hikaye

Kaynak : Mustafa Malkoç (1997); Bursa’da Din Anlayışı ve Din Eğitimi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 55, Aktaran Nevzat Coşkun a.g.e s. 23

Romanlarla ilgili Türkçe’ye çevrilmiş ve Türkçe edebi eserlerin yanında araştırma niteliği taşıyan eserlerde bulunmaktadır. Peter Alfrod Andrews’in yapmış olduğu “Türkiye’de Etnik Gruplar”, Nicole Martinez’e ait “Çingeneler” adlı çalışma, Nazım Alpman’ın “Çingeneler”, Hulki Aktunç’un “Büyük Argo Sözlüğü” gibi çalışmalar bu alanda yapılan araştırmalara örnek olarak gösterilebilir.

Dünya ölçeğinde Romanlar dikkate alındığında ölkemizde de aynı sorunlarla karşılaşmaktadır. Devlet kurum ve kuruluşlarında, eğitimde, sağlıkta ve Romanların istihdam edilmesinde zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların aşılması için ilk önce Romanlarında birbirinden haberdar olması ve örgütlenmesi için ulusal ölçekte derneklerin kurulmasına hız verilmiştir. İlk olarak Edirne bölgesinde ve daha sonra Türkiye'nin çeşitli illerinde Roman dernekleri hızla kurulmuş faaliyet göstermeye başlamıştır. İlk olarak Edirne'de 5-7 Mayıs 2005 tarihindeki I. Uluslararası Roman Sempozyumu ve II. Uluslararası Roman Sempozyumuna ulusal ve yabancı konukların katılımı ile Ölkemizdeki ve Dünyadaki Romanların sorunlarına değinilen ilk toplantılardandır. Romanların toplumda fark edilmesi Avrupa'da 1960 ve 1970'lere ancak gidebilmektedir.

1965 yılından bu yana merkezi Paris olan önceleri ilgi başlangıcı "Çingene" ismini taşıyan CIR, bağlantılı Uluslararası Roman Komitesi, 71 örgütü ve 21 devleti bir araya getirmiştir²⁸. Bu yöndeki çalışmaların ölkemizde arttırılması amaçlanmaktadır. Avrupa Birliğı bu konudaki çalışmalarını 2006 yılı itibari ile hızlandırmış hatta 2006 yılını "**Dünya Roman Yılı**" olarak kabul etmiştir. Avrupa Komisyonu bünyesinde daha önce oluşturulan ERTF (European Roma Travelers Forum) Avrupa Komisyonu Türkiye Romanları Temsilcisi olarak iki Roman Derneğı başkanı bu foruma katılmayı hak kazanmıştır. Dernekler arası yapılan seçimde Özcan Purçu ve Yaşar Ateşsaçan temsilci olarak seçilmiştir. Seçilme kriterler başında gelen özellikler Romanlar arasında nadir görülen üniversite mezunu olmak ve yabancı dil bilgisinin yanında Romanca'yı bilmeleri en büyük etken olarak belirtilmektedir.²⁹

Bu forumda tüm Dünya ve Avrupa'daki Romanlar hakkındaki önyargının ve dışlanmanın kaldırılması amaçlanmakta bununla birlikte idari, siyasi ve kültürel konularda kararlar alınıp tüm dünya Romanlarına iletilmesi ve uygulanması amaçlanmaktadır. Özellikle burada eğitim konusunda Roman gençlerinin eğitilmesi ve Romanların okur-yazarlık düzeyinin yükseltilmesi, siyasi katılımın arttırılması ve demokrasi, Roman halkının bilinçlendirilmesi konuları ön plana çıkmaktadır.

²⁸ Martinez, Nicole (1992); a.g.e. s. 118

²⁹ ERTF'ye seçim kriterlerinin hepsine Özcan Purçu sahiptir.

1.5. İzmir’de Romanlar ve Roman Mahalleleri

Türkiye’nin üçüncü büyük kenti olan İzmir önemli bir ticaret ve liman kenti özelliklerini barındırmaktadır. İhracatın batıya açılan ve daha birçok önemli stratejik özelliklere sahip bir kenttir. Kuruluş yıllarından itibaren farklı uygarlıklara ve milletlere ve kültürlere ev sahipliği yapmıştır. Romanlar da bu kültürün bir parçasını oluşturmaktadır.

İzmir, Roman vatandaşlarımız yoğun olarak yaşadığı bir il durumundadır. Ülkemizde ve İzmir’imizde çok az sayıda Romanlara yönelik çalışma yapılmıştır.

1873 yılında İzmir’in anlatıldığı bir çalışma da³⁰ nüfus başlığı altında şehirde yaşayanlar, kırsalda yaşayanlar, Türkler, Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, Yörükler, Romanlar, Katolikler, Frenkler tanımlanmış nüfus hakkında kesin bir bilgi vermenin zorluğuna değinilmiş fakat konuyla ilgili olarak Romanların sayısı 200 bin Türkmen ve Roman olarak gösterilmiştir. Türkmen ve Romanların birlikte değerlendirilmesi Romanlar hakkında kesin bir rakamdan bahsetmek mümkün değildir.

2000 yılında İzmir Yerel Gündem 21 Kent Konseyinde ilk defa “İzmir Büyükşehir Bütününde Bir Mahalle Olarak Ege Mahallesi ve Kuruçay” hakkında İzmir halkı bilgilendirilmiştir. “İzmir’de Marjinal Bir Mekan; Roman Mahallesi” başlığında Romanların yerleşme ve barınma sorunları dikkati çekmektedir. Diğer bir çalışma ise “Aramızdaki Yabancı: Çingener” adlı Doktora tezidir, 2005 yılında ise tekrar Romanlar Yerel Gündem 21’de Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği ile birlikte ortak bir çalışma yapılarak Romanlar ve Roman mahalleleri hakkında kamuoyu bilgilendirilmiştir.

İzmir’de yerleşik Romanların özellikle kentleşme ve çevre açısından kent ile ilişkileri ele alındığında, ağırlıklı olarak 31 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelerin sayısı daha da artabilir ama mahalle mahalle isim vermek gerekirse Romanların

³⁰ Scherzer, Karl Von (1873); **İzmir 1873** Çev. İlhan Pınar(2001), **İBB Kültür Yayını**, Kent Kitaplığı Dizisi 14, s. 26

ağırlıklı olarak yaşadığı yerler şöyledir; Konak ilçesi itibariyle 2. Kadriye, Barış, Boğaziçi, Cengiz Topel, Ege Mahallesi, Emir Sultan Mahallesi (Kuruçay), Faik Paşa Mahallesi, Ferahlı, Güney Mahallesi, Halkapınar, Hilal, İsmetpaşa, Murat, Sakarya, Süvari, Tan, Tuzcu, Ulubatlı, Ülkü, Zeytinlik Mahalleri bulunmaktadır. Buca İlçesi itibariye Göksu (sevgi yolu civarı), Karşıyaka İlçesi Baz alındığında Dedebaşı, Örnekköy, Yalı Mahalleleri, Çiğli'de Maltepe, Güzeltepe ve Şirintepe Mahallelerinde dağınık halde Bornova ilçesinde ise Erzene mahallesi ve son olarak ise Gaziemir ilçesinde Gazi ve Irmak Mahalleleri bulunmaktadır. Yerleşik düzene geçerken, Konak, Karşıyaka ve Bornova gibi bölgelerde, ekonomik nedenlerinde etkili olduğunu düşündüğümüz, belediye yönetimlerin idari alanının kenarında yerleşimi tercih etmelerine rağmen, zaman içinde büyük kente dönüşen belediye idari alanının yer yer merkezinde kalmışlardır.

Romanların tarihinde görülen sokak kültürü ve marjinal ekonomik faaliyetleri modernleşme ve sanayileşmeye rağmen geçerliliğini korumaktadır. Bu durum İzmir için de geçerlidir.

Mülkiyet ilişkisi bakımından İzmir'deki Roman vatandaşlarımız yoğun olarak yaşadığı mahallelerdeki yapıların genel olarak ruhsatı bulunmakla birlikte, gecekondü statüsünde olanlarda mevcuttur. Kentin rantı yüksek alanlarına teğet yerleşimlerde de, Roman vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı mahalleler bulunmaktadır. Kentin yenilenmesi çalışmaları çerçevesinde, bu mahallelerde yaşayan Roman vatandaşlarımız, mahallelerine ilişkin idari kararlarda katılımcı roller beklemektedir.

İzmir'deki Romanlar incelendiğinde, diğer ülkelerdeki yaşayan Romanlarla özellikleri bakımından benzerlik göstermektedir. Ekonomik ve sosyal bakımdan güçsüz olmaları bağlamında, Romanlar tüm dünyada olduğu gibi İzmir'de de bir arada yaşamayı tercih etmekte ve bu şekilde dayanışmanın gücünü hissetmektedir. Ancak gelir artışı ile yer değiştirme eğilimi içindedir. Ayrıca gelir düşüklüğüne bağlı olarak bu mahallelere yönelen kent güvenliğini tehdit eden gruplardan da bahsetmek mümkündür. Güvenlik ile bağlantılı görülen eğitim ve sağlık konularında gerekli çalışmalar Uluslar arası çalışmalara paralel olarak İzmir'imizde de sürdürülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYOLOJİK AÇIDAN ROMANLAR

2.1 Romanlar Hakkında Genel Bilgi

Romanların fizik görünümüne ilişkin olarak alanda gerçekleştirdiğim araştırmalarda ve literatür taramasında şu özellikler öne çıkmaktadır. Romanların özellikle esmer tenli oluşları, dilleri, renkli giyinişleri, müziği çok sevmeleri ve bu konuda çok yetenekli oluşları, yaptıkları mesleklerin hayat tarzları gibi marjinal olmaları, kültürleri ile ön plana çıkmaktadır. Diğer bir konu ise Roman olmayan kişiler tarafından Romanlara karşı oluşan önyargıların olumsuz bir imajında gün ışığına çıkmasıdır. Bu konudaki hem olumlu hem de olumsuz görüşleri vurgulayarak Romanların genel görünümünü belirtilmeye çalışılacaktır.

Okely'e göre “ *Çingene olmayanlarca resmedilen Çingene imgesi çoğunlukla, özgür, vahşi ve doğaya yakın olma gibi özelliklerdir. Çingeneler gizemli ve folklorik özelliklerin taşıyıcısıdır.*”³¹ Burada Okely Romanların doğaya en yakın oldukları üzerinde durmakta ve onların ve Roman olmayanların bilmediği hatta anlayamadığı bir kültüre sahip olduğunu belirtmek istemiş ve Romanların yabancı olarak nitelendirildiği üzerinde durmuştur.

Romanlara karşı olumsuz görüşleri ve önyargıları belirten yazar Fonseca'ya göre Romanlara ilişkin en kötü ve en eski önyargılardan biri de Romanların casus olduğudur. Özellikle Türkler lehine casusluk yaptıkları yönündeki suçlamalar nedeniyle Avrupa'da olumsuz bir imaja sahip olduğu manevi baskı ve zorlamalarla karşı karşıya kaldığı üzerinde durmaktadır. Dilleri, esmer görünüşleri, köklerinin belirsiz oluşu, yerel yasaları ve kısıtlamaları iyi bilmeleri, gittiklerin yerin geleneklerine uyum sağlamayı reddetmeleri ve kimseye bir bağlılık duymamaları, Romanları bu suçlamaya açık hale getirdiğini vurgulamıştır.³²

³¹ Okely, John. (1983); a.g.e. s. 2

³² Fonseca, Isabel (2002); **Beni Ayakta Gömün Çingeneler ve Yolculukları**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 256

Romanlara yönelik diğerk bir görünümün ise araştırmacı yazar Nicole Martinez'e göre, 19. yüzyılın ikinci yarısında Romanları ele alan tüm eserlerde ırk kavramı ve ırksal determinizm üzerinde durulmaktadır. Yazar ve kuramcılar ırkların ve dillerin saflığının altını çizen yazılarda ve araştırmalarda, "yabanılık" evrimci kuramlarda insanlığın ilk durumu ve bir çok diğerk yazarlara göre Romanların hayvansallığa yakın bir fosil ırka indirgenmiş kimileri insanlardan daha üstün, kimileri de insanlardan daha ilkel görülmüş ve bu nedenle insanlıktan ayrı tutulduğu görüşünü ortaya atmıştır.³³

Ansiklopedilerdeki Roman "Çingene" tanımına göre, bakacak olursak, İslam ansiklopedisinde Romanların ilk yurtlarının Mısır olduğu, Büyük Larousse'ta asıl vatanlarının belli olmadığı, Temel Britannica'da tam anlamıyla belirtmek gerekirse gerçek yurtlarının belli olmadığı, esmer tenli göçebe oldukları yazmaktadır. Dictionnaire Larousse'da ise ayrı başlıklar altında çingene, çingenece, çingeneler, çingeneleşme, çingeneleşmek, çingenelik ifadeleri açıklanmıştır. Buradaki açıklamalarda çingene anlamı "dünyanın çeşitli bölgelerinde göçebe olarak yaşayan çingene topluluğundan olan kişi olarak açıklanmıştır". Ayrıca ikinci bir anlam olarak "cimri, eli sıkı, açgözlü, arsızca, yüz­süzce davranan kişi" olarak tanımlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1995 ve 2000 Basımlı Türkçe sözlüklerinde ve Türk Dil Kurumunun 1988, 1998, 2000 basımlı Türkçe sözlüklerinde "Çingeneler" esmer, cimri, eli sıkı, arsız, yüz­süz ve çığırkan olarak geçmektedir.³⁴ Ansiklopedik bilgilere göre çoğu kere çingeneler hakkındaki bilgiler net değildir. Hatta sözlüklerde aşığılayıcı ifadelerde bulunmaktadır. Yazar Mustafa Aksu tarafından yayınlanan "Türkiye'de Çingene Olmak" adlı kitabında da bu husus dile getirilmiştir. Ayrıca bu konudaki olumsuz yazıların ansiklopedi ve sözlüklerden düzeltilmesi için gerekli yasal işlemlerde bulunmuştur.

³³ Martinez, Nicole (1992); a.g.e. s. 22

³⁴ Aksu, Mustafa (2003); **Türkiye'de Çingene Olmak**, Ozan Yayıncılık, İstanbul, s. 41-42

Ayrıca yukarıda ilk bölümde belirtilen Türkiye'deki Romanlara ait özellikle hikaye ve öykü tarzındaki eserlerde Romanlara yönelik olumsuz ifade ve tanımlara da rastlanılmaktadır.

Genel olarak, Romanların genel görünümünü belirlerken önyargıların ve olumsuz bir imajın ortaya çıktığı açıkça belirtilmektedir. Bunun başlıca nedeni Romanların ortaya çıktıkları ilk andan beri önyargılara ve çeşitli olumsuzluklarla karşı karşıya kalmaları olumsuzlukların nesiller boyunca değişmeden diğer kuşaklara aktarılması, farklı olduklarının özellikle bizden olmadıklarının vurgusunun yapılması Romanları yanlış olarak tanınmasına yol açmıştır. Açıkçası Romanlarda bu olumsuz imajı düzeltmek için Avrupa'da çok daha önceleri 1940 ve 1950'li yıllarda, Türkiye'de ise 1996 yılından itibaren aktif olarak çalışmalara başlamışlardır.

2.2 Romanların Aile Yapısı

Toplumsal bir kurum olarak aile yapıları incelendiğinde, ister geleneksel olsun isterse modern bir toplum olsun aile toplumsal bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplum halinde yaşamaya gerekli duyma ve bu gerekliliği kendi yakın çevresine bir zorunlulukmuş gibi hissettirme birliktelik ve beraberlik kavramına insanoğlunun meşruiyet kazandırmıştır. Bunun da tarihteki karşılığı ailedir³⁵.

İlk kez aile olgusunu araştıran Le Play, aile nasıl ki fiziğin atomuna ve biyolojinin hücreğine tekabül eden birimlerin bilinmesi gerekir ki, toplumsal olayları da açıklarken en küçük zümre olan ailenin de incelenmesi gerektiği üzerinde durmaktadır³⁶.

Aile, sosyal yapının çekirdeğini oluşturduğunu bireylerin en temel değerleri aileden aldığı ve toplumsallaşmanın ilk adımı olarak görülmektedir. Weber'in sosyolojisini ele aldığımızda da bir toplumu incelemek gerekirse mutlaka o toplumun aile yapısının incelenmesi gerektiğini ve özelden genele doğru gidildikçe o toplumun

³⁵ Doğan, İsmail (1996); **Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, s. 191-193

³⁶ Doğan, İsmail (1996); a.g.e, s. 195-196

ortak değerlerinin aile değerlerinden meydana geldiğini ifade etmektedir. Eröz'e göre sosyal yapının en asli şekillerinden biri olan ve insanlığın ilk devirlerinden beri farklı bünye özellikleri ile devamlılığını sürdüren aile kurumu, kültürlerin yaratılmasında, yaşatılmasında ve sosyal bünyenin muhafazasında büyük rol oynayan zümre olarak tanımlanmaktadır.³⁷

Dictionnaire Larousse (1994-s.65), aileyi ana, baba ve çocuklardan oluşan topluluk olarak tanımlarken, Temel Britanica (1992- s.95) genellikle aynı evde oturan, anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan bir topluluk olarak tanımlamıştır. Türkçe sözlükler içinde ise aile kadın ve erkeğin çocuklarıyla oluşturduğu işbölümüne dayalı, küçük ve büyük ya da dar ve geniş aile gibi türleri olan toplumsal ve ekonomik birlik şeklinde tanımlamıştır.

Bu konuda araştırma yapan uzmanların tanımına göre aile, biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi zenginlikleri kuşatan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurum olarak tanımlanmaktadır³⁸. Diğer bir görüşe göre aile, bütün insan toplumlarında her zaman mevcut bulunmuş bir ilk grup olduğu üzerinde durulmaktadır. Hatta en basit ve cinsel bakımdan geniş bir laubaliliğe imkan veren toplumlarda bile ailenin olduğu gözlemlenmiştir³⁹.

Aile kökeni üzerinde duran araştırmacılardan Westermarck erkeğin bir şeyin sahibi olmak hususundaki duygusundan ve kıskançlığından aile kurumunun oluştuğunu, Marx ve Engels'de aile ile ilgilenmiş tek eşlilik esasına, kocanın otoritesine ve hukuka dayanan bir aile sisteminin özel mülkiyetin sürdürülmesi için geliştirilmiş bir alet olduğu görüşünü ileri sürmüşlerdir.

³⁷ Coşkun, Nevzat (1998); a.g.e, s. 34-35

³⁸ Doğan, İsmail (1998); a.g.e, s. 195-196

³⁹ Dönmezer, Sulhi (1999); **Toplum Bilim**, Beta Yayınları, İstanbul, s. 195

Aile tabii ki görüldüğü kadar basit bir zümre veya kişilerden oluşmuş topluluk değildir. Çeşitli aile türleri bulunmaktadır. Bunlara örnek vermemiz gerekirse ataerkil aile, anaerkil aile, çekirdek aile, geniş aile, kök aile, Bileşik aile, baba ailesi gibi çeşitli aile tipleri bulunmakta ve toplumda topluma farklılık göstermektedir. Aile olgusu aşağıda Roman ailesi ile birlikte değerlendirilmiştir.

Genel olarak Romanların aile yapısına yönelik ve anket örneklemini tenkil eden Ege Mahallesi Romanlarının aileleri incelendiğinde, Romanların kalabalık bir aile yapısına sahip olduğu, toplumsal ilişkilerde ve ailede kadınların aile içerisinde daha çok söz sahibi olduğu, anaerkil bir aile yapısını benimsedikleri, geçmişte de anaerkil yasaların egemen olduğu bir toplumsal yapıya sahiplik temel özellik olarak görülmektedir. Burada Anaerkil aile yapısının özelliklerine baktığımızda evin reisinin kadının erkek kardeşi olduğu, çocukların anasının çocukları olduğu, babayla herhangi bir hukuki ve sosyal ilişkilerin olmadığı, kadın ve erkeğin eşit olduğu ve kadının statüsünün daha yüksek olduğu anaerkil ailenin genel özellikleri arasında yer almaktadır. Romanların evlilik kurumuna çok önem vermedikleri, resmi nikahın çok önemli olmadığı, toplu nikah olgusuna da çok fazla yanaşmadıkları, evlilik tercihinde kendi aralarında kız alıp verdikleri, aileleri ilgilendiren konularda kadınların sözünün daha geçerli olduğu ifade edilmektedir. İleride ki bölümlerde bu konu anket sonuçları ile birlikte bir şekilde ele alınacaktır.

2.3 Romanların Dini İnançları

Romanlar hakkında geçmişten günümüze hala tartışılan ve merak edilen konuların en başında Romanların dini gelmektedir. Romanların dinlerinin olup olmadığı konusunda çok farklı görüşler ileri sürülmüştür. Nazım Alpman'a göre *“bütün çingeneleri aynı çatı altında toplayan bir din yoktur. Çingeneler genellikle buldukları ülkenin ortamına uygun olarak yaşıyorlar. Din işleriyle araları ılık bulunanlar olduğu gibi Müslüman ülkelerde sıkı dindar olanlara da rastlamak mümkündür⁴⁰.”*

⁴⁰ Alpman, Nazım (1997); **Başka Dünyanın İnsanları Çingeneler**, Ozan Yayıncılık, İstanbul, s. 155

Dr. Elana Marushiakova ve Dr. Vesselin Popov'a göre Romanlar, arasında bulunduğu toplumun inancına kolaylıkla dönen bir topluluktur, ve inancına diğer bir başka inanca kolaylıkla benzeştirme özelliğine sahiptir. İnançla ilgili olan dogmatik kurallara kayıtsızlıkları ile tanınmış, fakat yine de Romanlar hiçbir zaman inançsız olmamışlardır. Yaşadıkları ülkede en prestijli, çekici ve hakim din hangisi ise onu seçmektedirler. Yaşadıkları ülkeyi terk ettiklerinde o ülkenin dinini de terk ettiklerini vurgulamıştır. Hatta hiç kimsenin Romanların Avrupa kıtasına ulaşmadan önce hangi dini inanca sahip olduğunu şimdiki Romanların atalarının dininin kimsenin bilemeyeceğini ifade etmişlerdir⁴¹.

Diğer bir görüşü olan yazar Fonseca'ya göre “çingenelerin dinsiz olduğu, bölgede geçerli olan dini işlerine geldiği kadarıyla benimsedikleri, zulümden korunmayı ve bu dinin üyesi olmanın getireceği faydalardan yararlanmayı umdukları söylenirdi. Bu yüzden çingenelerin kiliseye girmesi sık sık engellenmiş, vaazları dışarıdan dinlenmeye zorlanmışlardı. Bunun diğer bir nedeni de öbür uluslar gibi dine ihtiyaç duymamalarıydı.”⁴²

Romanların dini konusunda yazarların belirttiği gibi geçmişten günümüze kadar hep onların dinleri konusunda çelişkiler olduğu belirtilmektedir. Bu çelişkilerin başlıca nedeni Romanların anavatanlarından göç ettikten sonra gittiği toplumla kaynaşması ve uyum sağlaması için o toplumun dininin benimsediği görülmektedir. İslam ülkelerinde Müslümanlığı, Hıristiyan toplumlarda Hıristiyanlığı, Museviliği, Budizim ve Hinduzim gibi diğer dinleri seçtikleri (seçmeden daha çok zorlamaya yönelik bu dinleri kabul ettikleri) üzerinde durulmaktadır. Kısaca literatürde Romanların dini konusunda oldukça farklı görüşlere rağmen yukarıda belirtildiği gibi buldukları ülkenin dinini kolaylıkla benimsedikleri ifade edilmektedir.

Yazar Fonseca, Romanların dini yaşamı hakkındaki çelişkilerinin nedeni olarak onların herhangi bir tarihi kaynaklara sahip olmadığını şu sözlerle

⁴¹ Marushiakova, Elana ve Popov Vesselin (2005); “Balkanlarda Müslüman Çingeneler” **I. Uluslararası Roman Sempozyumu, 4-6 Mayıs 2005**, (Bildiri Özetleri Kitabı-Yayımlanmamış Bildiri), Edirne, s.2

⁴² Fonseca, Isabel (2002); a.g.e, s. 60

açıklanmıştır. “çingenelerin hiç kahramanları yoktur. Büyük bağımsızlık mücadelelerine, ulusların kuruluşlarına, vaat edilmiş topraklara ilişkin efsaneleri olmamıştır. Ne heykelleri ve tapınakları, ne de ulusal marşları ve de tarihi kalıntıları vardır.”⁴³

Tüm bu görüşlere karşı çeşitli uzmanlar ve yazarlarda Romanların dini olduğu ve Tanrıya inandığı hatta kendi dillerinde bile “Romanca” da Tanrıya “Devel”, “Del” ya da “Develo” adları verilmektedir. Bu kelimenin Sankritçe karşılığı “Deveta” Fransızca karşılığı ise “Deite”dir. Romanların tarihinin araştırılması gibi dinlerinin de araştırılmasında yine dilsel kanıtlar üzerinden ele alınmıştır.

Türkiye’de ise yine Romanların hangi dine inandığı tüm dünyada tartışıldığı gibi ülkemizde de tartışılmaktadır. Bunun nedeni belki de ülkemizde ki Romanların din konusunda fazla ilgilenmedikleri yaşayış tarzları ve yaptıkları mesleklerden ötürü Romanların dininin tartışıldığı ve önyargıların olduğu görüşündeyim. Bu konuda çeşitli araştırmalar yapan yazar Mustafa Aksu Roman olmayanların bu konudaki merakını gidermek için ülkemizde 09.06.2000 tarihinde “T.C. Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı”ndan yazar kendi ifadesiyle devrim niteliğinde bir fetva çıkarttığını ve bu konudaki Romanlara ilişkin hurafeleri, merakları ve çeşitli görüşleri de bu fetva ile giderildiği görüşündedir.

Bu fetva ile İslam’ın evrensel olduğu, bütün insanların Hz. Adem ile Havva’dan meydana geldikleri, hangi kökene sahip olursa olsun insanın saygıdeğer olduğu, küçümsenemeyeceği, insanların etnik kökeninden dolayı insanların ülkemizde potansiyel suçlu görmenin günah olduğu, bir topluluk içindeki bazı insanların kötü ahlak ve davranışlarından ötürü o toplumun tamamen kötülenemeyeceği, bu kişilerle evlilik yapmanın günah olduğu konusunda ne Kuran-ı Kerimde ne de Peygamberimizin hadislerinde böyle bir hüküm olmadığı toplumda yaygın olan batıl inançlardan ve hurafe nitelikli görüşlerden kaçınılması gerektiği diyanet işlerinin yayınladığı fetvada belirtilmektedir⁴⁴.

⁴³ Fonseca, Isabel (2002); a.g.e, s. 104

⁴⁴ Aksu, Mustafa (2003); a.g.e, s. 34-35

Andrews'e göre Türkiye'deki Romanların birçoğunun geçmişte Hıristiyan ve göçebe olanlarının görünüşte Romanlığı seçtiğini ifade etmektedir⁴⁵. Ayrıca bunun dışında Romanların kendi adetlerini korudukları ve bunları en büyüğünün Mayıs ayının ilk haftasında kutladıkları "Kakava"dır.⁴⁶ Türkiye'de farklı şehirlerde yaşayan Romanlar üzerinde yapılan saha çalışmalarında anket ve mülakatlarda Romanların ülkemizde çoğunlukla İslamiyeti kabul ettiği görüşü hakimdir.

Özkan'a göre ülkemizde Romanlar İslam inancına sahip olduğu ve kendilerini İslamın mezheplerinden olan Bektaşî-Alevî ve Sunî olmak üzere iki gruba ayrıldığı, özellikle göçer durumda olanların Bektaşî Alevî, yerleşik durumda olanlarında Sunî olduğu görüşü üzerinde durmakta. Ayrıca göçer olanların Yörüklerle ilişkisinden ötürü Bektaşî-Alevî mezhebini benimsediği görüşündedir.⁴⁷

Ülkemizde artan misyonerlik faaliyetlerine karşılık ve misyonerlerin Romanların toplumun en fakir kesimi olduğu için çeşitli bir takım faaliyetlerden ötürü özendirme yoluna gidilmesi ve zaten tartışılmakta olan Romanların dini konusunda Müslüman Romanları misyonerlerin ne kadar etkileyip etkilemediği günümüzde tartışılan konular arasındadır.

Romanların dini konusunda sonuç olarak gittiği toplumun dinini o toplumla bütünleşmesi, kaynaşması için kolaylıkla değerlerini kabul eden ve kabul ettiği yeni değerlere sıkıca bağlı olan ve bu değerleri benimsemeyen Romanlara rastlamak

⁴⁵ Andrews, Peter Alford (1992) **Türkiye'de Etnik Gruplar**, Çev. Mustafa Küpüşoğlu, Ant Yayınları, İstanbul, s. 196

⁴⁶ "Yurdun her yerinde özellikle Trakya'da Kırıkkale'de yapılan Kakava şenliklerinin 6 binlik geleneği vardır. Bu gelenek her yıl 6 Mayıs'ı takip eden üç gün yapılan bir çeşit ayn-i bahardır. Kakava Mısır ve Ön Asya kökenlidir. İnanç içerikli eski bir halk kültürüdür. Çingenelerin mitolojisi ve inancına göre, Kakava, eski Mısır'da Tanrı Kral Firavunun, Kopt halkı (Kipti halk) ile birlikte yaşayan, kökeni başka bir topluma zulmetmeye dayanan mucizevi olayların zaman içerisinde bir inanca dönüşmesidir. Olaylar Mısır'da zulüm görenlerin mucizevi biçimde kaçmasıyla başlar onları izleyen Firavun'un ordusu, askerleri suda boğulup ölürler. Kalanlar ise yine bir "Kurtarıcı"nın gelip kendilerini kurtaracağına inanırlar. Çünkü "Kurtarıcı" ölümsüzdür. Kurtarma olayının meydana geldiği gün olarak kabul edilen, 6 Mayıs günü Çingeneler akarsu boylarına inerler. Mucizevi günün anısına sulara girerler kurtarıcının ölümsüz olması başlıca sevinç kaynağıdır. Bu nedenle çılgınca eğlenirler". (Alpman, Nazım (1997); a.g.e, s. 98)

⁴⁷ Özkan, A.Rafet (2000); a.g.e, s. 104

mümkündür. Günümüzde de ülkemizde ve diğer ülkelerde Romanlara yönelik dini yaşamları hakkında önyargıların devam edeceği ve giderilmesi için gerekli çalışmaların bilinçlenen Romanların yapacağı görüşündeyim.

2.4. Değişen Dünya Teknolojisinde Romanların Meslekleri

Romanların marjinal ekonomik faaliyetleri, modernleşme ve sanayileşmeye rağmen ülkemizde ve dünyada geçerliliğini korumaktadır. Romanlar bir arada yaşama eğilimi gösterdikleri için yaptıkları vasıfsız işleri de bir arada oldukları için seri bir şekilde üretmekte ve evinin ekonomik giderlerini ailesinin tüm bireyleri ile karşılamaktadır. Vasıfsız işlere sahip olmasının nedeni üzerinde duran uzmanlar göçebe olduklarından ötürü toplayıcı oldukları, ve onlara verilen işlerin daha çok Avrupa'da kölelere düşünülen işler olduğu için vasıfsız işlere yöneldikleri görüşü ileri sürülmektedir.

Yazar Fonseca'ya göre Romanlar Balkanlar'da ilk kez görüldüklerinde ilginç konumları olduğu, Romanların işledikleri suçlardan değil de yeteneklerinden ötürü arandığı aralarında saygın müzisyenler olduğu gibi kalaycı, çilingirci, bakırcı ve demircilere de değer verilip hatta Romanlar için Roman olmayanlar tarafından (gadje)lerce kavga edildiğini belirtmiştir.

Romanlar o dönemde hem köylüye hem de toprak sahiplerine hitap ediyor ve böylece Romanlar kendilerine özel bir ekonomik alan yaratıyorlardı. Toplumsal hayatta içe kapanık olmalarından dolayı dışlanmışlardı. Seçtikleri veya çalışmayı tercih ettikleri işler, kullandığı dil gibi onları hem ayrılığa hem de kendi aralarında dayanışmaya götürmektedir. Meslekleri onlar için o dönemde ayakta kalabilmenin anahtarı olmuştur.⁴⁸

⁴⁸ Fonseca, Isabel (2002); a.g.e, s. 112

Araştırmacı yazar Martinez'e göre “Çingenerin uyarlama ve yorum duygusu, kültürel süreklilik ya da yaratının dışında başka varsayımları akla getirir, nitekim bütün Avrupa’da köylüler ya da soylular onlara eğlendirici rolünü yüklemişlerdir.”⁴⁹

Yazar Elana Marushiakova ve Popov “Osmanlı İmparatorluğunda Çingenerler” adlı eserinde Romanların meslekleri hakkında 1522 ve 1523 vergi kayıtlarına göre; Romanlar müzisyenlikten başka; tenekeci, nalbant, kuyumcu, kılıç ustası, marangoz, ayakkabıcı, terlikçi, raptiyeci, derici, terzi, halıcı, hırdavatçı, helvacı, peynirci, kasap, kebabçı, bahçıvan, katırcı, korucu, gardiyan, uşak, kurye, maymun yetiştirici, hafriyatçı ve bazen de subay, yeniçeri, subaşı, doktor ve cerrah olarak mesleklerini sürdürmüşlerdir.⁵⁰

Ülkemizde şu anda Romanların ekonomik durumlarına baktığımızda geçmişten bu yana Romanların ekonomik bakımından güçsüz olmaları acaba yoksulluğun Romanların kaderi mi ? olduğu sorusunu aklımıza getirmektedir.

Dünyadaki ve Türkiye’deki Romanların erkek ve kadın bakımından yaygın olarak yaptıkları işleri ele alacak olursak, erkeklerde; küçük el sanatları, hamallık, hurda alım satım, hayvan alım satım işleri, işportacılık, ayakkabı boyacılığı, müzisyenlik, işçilik, panayırıcılık, tombalacılık, davul çalma işleri, kalaycılık, sepetçiliktir. Kadınların yaygın olarak yaptıkları işler ise; temizlik işleri, bohçacılık, müzisyenlik, dansözlük, falcılık, dilencilik, hurda toplayıcılığıdır.⁵¹

Ülkemizde olduğu gibi diğer ülkelerde özellikle Avrupa ve Balkanlarda ülkelerin işsizlik oranı %10 veya %15’lerde ise bu durum Romanlar arasında sekiz veya dokuz kat fazla olmakta % 80 veya % 90’ları bulmaktadır.

⁴⁹ Martinez, Nicole (1992); a.g.e. s. 110

⁵⁰ Marushiakova, Elena – Popov, Vesselin (2001) a.g.e, s.44

⁵¹ Coşkun, Nevzat (1998); a.g.e. s. 8-21

Genel anlamda Romanların vasıfsız işlerde yoğunlaştığı ve yarım asır önce var olan mesleklerin fabrikasyon üretimine geçilmesi ve küreselleşme ile Romanların bu gelişmelere ayak uyduramaması, teknolojik gelişmelere hızlı bir şekilde yanıt verememesi, Romanların iş ve meslek yaşamını buna bağlı olarak ekonomik yaşamın sıkıntıları Romanları daha zorlu süreçlere götürmektedir. Fakat Romanlar tüm bu olumsuzluklara karşı yapmış olduğu ve yaptıkları işte uzmanlaşmalarını çağın gereksinimlerine ayak uydurmak kaydıyla devam ettirmişlerdir. Örneğin Romanların tarihinde de görülen sepetçilikle bağlantıları araştırıldığında hayıt, kargı ve söğüt gibi ürünleri doğadan toplayıp, artık sepet, süpürge vb. gibi üretimler değil de hasırdan plaj şemsiyesi, hasır üretimi, çit gibi çağa uygun ve piyasa tarafından rağbet gören ürünlerin üretime gidildiği özellikle İzmir’de az da olsa Örnekköy semtinde ve Aydın’ın ilçesi olan Söke’de yaklaşık 500 hane bu meslekle geçimini sağlamaktadır.

2.5. Yasal Düzenlemelerde Romanlar

Romanlara ilişkin yasa ve uygulamalara baktığımızda bu yasa ve uygulamalarda Hindistan dönemine ait hemen hemen hiç bilgi olmaması göçlerde Romanların Avrupa sahnesine çıkışları ile birlikte değerlemelerin görülmesi dikkat çekicidir.

Hancock’a göre “anti çingene” yasaları XIII. yüzyılda Romanların Avrupa’ya gelişi ile görülmektedir. İslamcı saldırganlar olarak değerlendirilmişler ve henüz Roma ismi ile tanımlanmamışlardır. Yine Hancock’a göre Romanlara karşı çıkarılan yasa ve uygulamanın nedenini açıklarken Romanların geçmişten günümüze belirli bir bölgeye ait askeri, politik veya ekonomik güçten yoksun olmaları, kendi üzerlerine gelen saldırıları engelleyememeleri ve kolay hedef olmalarıdır.⁵²

Avrupa’da 19. yüzyıldan bu yana sayısız birçok yasa ve kararname çıkarılmış, bu çıkarılan kararname ve yasaların bir çoğu serseriler, dilenciler, başıboş ayak takımına olduğu kadar, etnik adları Fransa’da Bohem, Finlandiya’da “Romaanj” olarak

⁵² Hancock, Ian (1992); “**Introduction**”, **The Gypsies of Eastern Europe**, (içinde) Ed: David Crowe ve John Kolsti, M.E.Sharpe Inc, New York, “The Struggle for The Control of Identity”, Transitions Vol.4, No. 4, 1995 Aktaran; Kolukirik, Suat (2004); a.g.e, s. 41-42

geçen tek bir mesleğe indirgenmiş Bohemyalı ya da çingenelere de karşıdır. Böylelikle günümüzde de potansiyel suçlu olarak kabul edilen Romanlar geçmişte de bu özelliğini sürdürmüş ve bu özelliğinden dolayı bir çok yasa ve kararname çıkarılmıştır. Yaklaşık bir yüzyıl önce Almanca konuşulan ülkelerde oluşturulan kuramlar, yaşam biçimleri ya da antropolojik özellikler nedeniyle aşağı ırktan olanları vuracak olan yok etme önlemlerini doğrulamak, yasallaştırmak amacıyla Nazilerce geliştirilecektir. Çigan, Zigeuner, Çingene ya da Çingene olmayan göçebe olarak yaklaşık 230.000 kadar kurban yargılanıp mahkum edilmiştir.⁵³

“Naziler kusursuz bir etnograftır. Otuz binden fazla Çingene soyağacı toplamışlar, kafataslarını ölçmüşler, kan örnekleri almışlar, göz renklerinin istatistiklerini çıkartmışlardı.” Nazilerin uyguladığı bu durum günümüzde yaşayan Romanların hafızasında yer etmiştir. Irkçılıkla mücadele ve Romanlara karşı çıkarılan yasalarla hala bu yasaların düzeltilmesi için günümüzde de çaba harcamaktadırlar. *“Romanların hala bir çoğu Gadje'nin tehlikeli olduğuna, onlara güvenilmemesi gerektiğine, yaşantılarına sürdürebilmeleri uğruna Gadje ile ticaret dışında hiçbir ilişkiye girilmemesi gerekliliğine inanırlar. Genel olarak Gadje'nin mahrim (kirli) olduğunu düşünürler. Onlarla gereksiz ilişkilere girmenin kirlenmeyi göze almak olduğu anlamını taşımaktadır”⁵⁴.*

Yazar Fraser'a göre Nazi Partisinin 1933 yılında iktidara gelmesi ile birlikte özellikle Romanlar ve Yahudiler ırk problemi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu durumda Nazilere göre Romanlar ve Yahudiler imha edilmesi gereken iki etnik grup olarak karşımıza çıkmaktadır. 1937 yılında *Nüfus Biyolojisi ve Irksal Temizleme için Araştırma Merkezi* kurulmuş ve imha etme çalışmaları başlamış ve tüm Avrupa'yı sarmıştır. Çingene kampları kurulmuş ve ölümler kaçınılma hale gelmiştir. Auschwitz-Birkenau kampında bulunan 23.000 bin Romanın 20.078'i bazı nedenlerle (açlık, tıbbi yetersizlik, aşırı çalıştırma, hastalık ve gaz) ölmüştür.⁵⁵

⁵³ Martinez, Nicole (1992); a.g.e. s. 38-39

⁵⁴ Fonseca, Isabel (2002); a.g.e, s. 21-22

⁵⁵ Fraser, Angus (1992); **The Gypsies Blackwell**, Oxford, s. 257-282

Nazi döneminde hayatını kaybeden Romanlarla ilgili olarak çeşitli bilim adamlarının çeşitli görüşleri söz konusudur. Bu görüşmeleri çalışmasında toplayan Barany'e göre tespitler ve rakamlar aşağıdaki tablo 1.3.'de gösterilmiştir.

Tablo. 2.1. : Nazi Döneminde Hayatını Kaybeden Çingene Nüfusu

Yazar	Yıl	Tahmini Sayı
Bauer, Yehuda	1989	200.000
Kenrick and Puxon	1972	219.000
Gilbert, Martin	1985	250.000
Kerick, Donald	1994	250.000
Vossen, Rudiger	1983	275.200
Liegeois, J. Pierre	1994	400.000 – 500.000
Fonseca, Isabel	1995	500.000
Stewart, Michael	1997	500.000
Hancock, Ian	1987	600.000
Hancock Ian	1991-1995	1.000.000- 1.500.000

Kaynak Barany, Zoltan (1998); “Memory and Experience: Anti Roma Prejudice in Eastren Europe”, East European Studies, July, No.50 Aktaran : Kolukırık, Suat (2004) a.g.e. s. 45

Barany'in oluşturmuş olduğu bu tablodaki rakamlar kesin olmamakla birlikte tartışmalıdır.

Savaş sonrası dönemde Avrupa'da Romanlara ilişkin koşullar ciddi anlamda zayıflamıştır. Romanlar özellikle Doğu Avrupa ülkelerinde Komünist kurallar altında yaşamıştır. Bu duruma örnek vermek gerekirse yazar Fonseca'ya göre “*savaş sonrası*

*Polonya'sındaki yeni sosyalist hükümet, ulusal ve etnik bakımdan homojen bir devlet yaratmak istiyordu. Çingenelelerin nüfusun yaklaşık binde beşini oluşturmasına karşın, Çingene sorunu önemli bir devlet sorunu sayılıp, İçişleri bakanlığının yani polisin yasama yetkisi altında Çingene İşlerinden Sorumlu Büro Kurulmuştur. Bu büro 1989 yılına kadar çalışmıştır.”*⁵⁶

1950'li yılları ile birlikte Romanları yerleşik yaşama kazandırmak için çalışmalara başlanmıştır. 1952 yılında, Romanların yerleşimini zorunlu kılmak için geniş çaplı bir program uygulamaya konulmuştur. Bu programın adı “Büyük Duraklama”dır. Ancak, karavanla seyahatin önüne geçilebildiği 1970 sonlarına kadar, Polonya hükümeti amacına ulaşamamış yasa uygulanamamıştır. Uygulamaya konulan plan “Üretken Kılma” denilen iyi niyetli refah hazırlıklarının yanında, aslında Romanların her zaman karşı çıktığı yeni bir bağımlılık kültürünü onlara zorla kabul ettirmeye çalışan hummalı çalışmanın bir parçası olarak tarihe geçmiştir. Asimilasyon politikalarına rağbet arttıkça 1958 Çekoslovakya ve Bulgaristan'da 1962'de Romanya'da benzer yasalar uygulanmaya başlamıştır. Bu sıralarda Batı'da Romanları göçebe hayata iten karşıt yönde bir yasal eğilimin doğmakta oluşuna karşılık 1960'ların sonlarında doğru yerleşikleştirme (yerleşik kılma) her yerde temel amaç haline gelmiştir. Örneğin 1960'ların İngiltere ve Galler bölgesindeki yasal uygulamalar Romanları sürekli hareket halinde olmaya zorlamıştır. Romanlar o sıralar yalnızca hareket halindeyken yasal sayılıyorlardı. On yıl sonra durum tersine dönmüş 1968 yılında çıkarılan Karavan Alanları yasayı Romanların yerleşik yaşama geçmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda alan tahsisi diye adlandırılan ve ülke toprakların büyük parçalarını gezginlere kapatan bir nüfus kontrol yönetimi uygulanmıştır⁵⁷.

Türkiye'de Romanlarla ilgili yasalara bakmak gerekirse 14.06.1934 sayılı ve 2510 sayılı İskan yasası'nın 4. maddesinde a) Türk kültürüne bağlı olmayanlar b) anarşistler c) Casuslar d) Göçmen Çingeneleler d) Memleket dışına çıkarılmış olanlar, Türkiye'ye muhacir olarak alınamazlar hükmü bulunmaktadır⁵⁸. Bu yasayla ilgili

⁵⁶ Fonseca, Isabel (2002); a.g.e. s. 16

⁵⁷ Fonseca, Isabel (2002); a.g.e. s. 17

⁵⁸ 14.06.1934 tarihli ve 2510 sayılı İskan Kanunu Madde:4

birçok değişiklik TBMM sunulmuştur. İlk sunulan teklif Erdal Kesebir tarafından 07.01.1993 yılında sunulmuş ve olumsuz görüş bildirilmiştir. Olumsuz görüşün nedeni Türkiye bu yasayı çıkardığı zaman milliyetçilik akımı etkisinde kalınmış ve eğer diğer milletlerden Romanların göçmen olarak yurda girişı kamuoyu oluşturabilecek ve sınırlarımızda göç tazyikine yol açılabileceği dönemin başbakanı Süleyman Demirel tarafından Erdal Kesebir'in teklifi kabul edilmemiştir. Daha sonraki dönemlerde de TBMM'ye teklif götürülmüş olumlu karşılanmamıştır. Günümüzde de yasanın değiştirilmesi için çalışmalar devam etmekte katıldığım ulusal ve uluslararası toplantılarda yasa ile ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmaktadır. Bu görüşler değerlendirilerek 26.9.2006 tarihinde 26301 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan göçmenlerin kabulü kısmında madde 4:Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olmayan yabancılar ile Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı bulunup da sınır dışı edilenler ve güvenlik bakımından Türkiye'ye gelmeleri uygun görülmeyenler göçmen olarak kabul edilmezler hükmü getirilmiştir.⁵⁹ Türk soylu olma ve Türk kültürüne bağlılığın tayini ve tespiti ise Dışışleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla yapılacaktır.

Avrupa ülkelerinde de Roman vatandaşların AB vatandaşı olmasına karşın yaşadıkları ülkede çok zor kabul edilmeleri ve hatta 2000'li yıllarda Almanya'nın 50 bin Romalı Kosova'ya göndererek hem AB vatandaşı olmalarını hem de Alman hükümetinden işsizlik sigortası ve çocuk parası almalarını engellemeleri bunun bir göstergesi olmaktadır. Türkiye'de Romanlara ilişkin asla onları yok etme yurttan çıkarma vb politikalar güdülmemiştir. 2510 sayılı İskan Kanununda geçte olsa gerekli değişikli yapılarak "Çingene" ibaresi kaldırılmıştır.

⁵⁹ 19.9.2006 tarihli ve 5543 sayılı İskan Kanun Madde 4, 26.9.2006 tarihinde 26301 Resmi Gazetede yayımlanması ile yürürlüğe girmiştir.

2.6. Romanların Örgütlenmeleri ve Türkiye’de Roman Dernekleri ve Roman Federasyonlarına Doğru

Tarih boyunca büyük sıkıntı ve acılar çeken Romanlar dünyanın neresinde olursa olsun demokratik, özgür, eşit bir ortam için örgütlenme çabalarına girişmişlerdir. Romanların örgütlenmesine baktığımızda özellikle Avrupa’da 18. yüzyılda örgütlenme çabalarını görmekteyiz. Ülkemizde ise Romanların örgütlenme çabaları özellikle farklı bölgelerimizde 1990’lı yıllarda başlamıştır. Avrupa’daki gelişmelere baktığımızda 27 Ocak 1872’de The London Times, “Alman Çingenerinin Konferansı” hakkında kısa bir bilgi yayımlamıştır. Başka bir toplantı, 1879’da “Pan Avrupa Çingene Konferansı” Macaristan’da Kisfalú kentinde gerçekleştirilmiştir. Daha başka organizasyonlara baktığımızda 1905 yılında Roman liderler Sofya’da toplanmış ve 1 Haziran 1906’da Bulgar Romanları Ulusal Parlamentaoya eşit haklar için müracaat etmişlerdir. Daha sonraları Sırp Romanı Adams ailesi “ Amerika Ulusal Çingene Derneği”nin kurulması için müracaatta bulunmuştur. Buradaki amaç; eğitim ve konut sorunlarının düzeltilmesidir. 20 yıl sonra “Kızıl Elbiseler Derneği”nin kurucusu Steve Kaslov, Başkan Rosvelt’e aynı amaç için başvurmuş ve bunu diğer aynı amacı taşıyan dernekler izlemiştir.

Ekim 1933’te “Romanya Çingeneri Derneği”, Gheorge Nicolescu başkanlığında Bükreş’te “Birleşik Avrupa Çingeneri” başlığı altında bir konferans düzenlenmiştir. İlerleyen zamanlarda ise bu çalışmalar hız kazanmış Romanlara ilişkin kütüphane, hastane, üniversite ve enstitü kurulması ve diğer Romanlarla işbirliği yapılması ve bir “Çingene Bayrağı” oluşturulmuştur. Daha sonraları ise “Uluslararası Çingene Komitesi” çabalarıyla Romanlar için beş aşamalı bir program uygulanmış ve programa baktığımızda; sosyal haklar, savaş suçları, dilin standartlaşması, kültür ve eğitim konularını kapsamaktadır.⁶⁰ 1965’ten beri merkezi Paris’te bulunan, önceleri “Çingene” adını taşıyan CIR, Uluslararası Roman Komitesi, 71 örgütü ve 21 devleti bir araya getirir. Komiteye baktığımızda bu komitenin çoğunluğunu bir aydınlar grubu oluşturmaktadır. Bu komite üç tane uluslararası kongre düzenlenmiştir.

⁶⁰ Hancock, Ian (2002); **We Are The Romani People**, University of Hertfordshire Pres, Hatfield, s. 113-121 Aktaran; Kolukırık, Suat (2004); a.g.e. s. 48-49

1950 yılında, Almanya Romanları Sintiler, “Alman Sinti ve Roma Merkez Birliği”ni kurmuşlardır. 1971 yılında Londra’da “Birinci Dünya Çingene Kongresi” düzenlenmiş ve 14 ülkeden katılan Romanlar, burada ilk kez kendilerini Rom, Roma olarak tanımlamışlardır. “Rom”, “Roma” ifadesi ilk bölümde de açıklandığı gibi Romanlarında dillerinde var olan insan, kişi anlamına gelmektedir.

“Birinci Dünya Çingene Kongresi”nde, Zarko Jovanovic tarafından “Gelem Gelem” adlı parça 8 Nisan 1971’de Ulusal Çingene Marşı olarak kabul edilmiştir. “İkinci Dünya Çingene Konferansı” 8-11 Nisan 1978’de, 26 ülke ve 60 delege ile toplanmıştır. Üçüncü kongre 1981’de Göttingen’de, dördüncü Kongre 1990’da Varşova’da düzenlenmiştir. Varşova’daki toplantıya katılanların % 75’i Doğu bloğu ülkelerindendi. Beşincisi ise Prag’ta toplanmıştır.⁶¹

Romanlara fırsat eşitliği sağlamaya yönelik düzenlemeler geçmişten günümüze bakacak olursak giderek artmaktadır. Uluslararası bakış olarak Avrupa Güvenlik şartında 21. yüzyılın eşiğinde, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)⁶² üyesi ülkeler Devlet ve Hükümet başkanları olarak, üye devletlerin birbirleri ile barış içinde ve bireylerin ve toplulukların özgürlük, refah ve güvenlik içinde yaşayabileceği hür, demokratik ve daha fazla bütünleşmiş bir AGİT bölgesi yaratılması için taahhütlerini kararlıkla açıklayarak bu taahhütlerini yerine getirilmesi için bir takım önlemler öne çıkarılmıştır. Bu önlemlere bakacak olursak; insani boyut, siyasi-askeri boyut, ekonomik ve çevresel boyut, hukukun üstünlüğü ve yolsuzlukla mücadele ve siyasi diyalogu arttırmaktır.⁶³ Bu amaçla insani boyut kavramı içerisinde ve AGİT yükümlülükleri göz önüne alınarak Romanların yaşadığı sorunların, toplumların arasında tam ve eşit bir yere sahip olmaları ve özellikle ayrımcılığın giderilmesine yönelik çalışmaların yapılmasına ilişkin Romanlarla ilgili tespitler yapılmıştır⁶⁴.

⁶¹ Fraser, Angus (1992); a.g.e. s. 316

⁶² 18-19 Kasım 1999 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirilmiş ve İstanbul’da imzalanmıştır.

⁶³ Toprak, Zerrin, Yavaş, Hikmet, Görün, Mustafa (2004); **Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Anlaşmalarında Avrupa Konseyi**, Birleşik Matbaacılık, s. 422-437

⁶⁴ Toprak, Zerrin (2006); “İzmir Örneğinde Roman Mahalleleri Profili”, **Genç Sosyal Bilim Forumu Agora Dergisi** Mart-Nisan 2006, s. 18-26

Böylece Romanların Avrupa Konseyi gündeminde olduğu ve 2005 ile 2015 yıllarını Roman Yılı olarak ilan etmesi gerekliliğini duymuştur.

Avrupa Konseyi bünyesinde bulunan ve kısa adı ERTF olan (European Roma and Travellers Forum) Türkçe'si Avrupa Roman ve Yolcuların Forumu olan ve en geniş ve en çok temsilcisi bulunan uluslararası bir Roman organizasyonudur. Sivil toplum kuruluşları, politik partileri, ve diğer organizasyonları bir araya getiren tek uluslararası Roman organizasyonudur. Forumun ilgi alanına bakacak olursak bu forum Avrupa Konseyi çalışanları, ve 40'dan fazla Avrupalı hükümet temsilcisi arasında geçen görüşmelerden sonra oluşturulmuştur. Avrupa Roman ve Yolcular Forumu, komitelerimizle ilgili politika ve aktivitelerle ilgilenmesi konusunda Avrupa Konseyi ile arasında Danışman Partnerlik sözleşmesi olan tek organizasyondur. Forum sadece uluslar arası alandaki Roman Sivil Toplum Örgütlerini, politik partnerleri, bölgesel organizasyonları, ve diğer özerklik temsilcilerini bir araya getirmektedir. Avrupa Roman ve Yolcular Forumu, ERTF; Birleşmiş Milletler, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Konseyi'nin bünyesindeki yerel ve bölgesel otoritelerle, ECRI (Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu), İnsan Hakları Komisyonu ve diğerleri ile toplantılar yapar ve ortaklıklar kurar. ERTF'nin yapısına baktıktan sonra özetle asıl görevi Roman ve Göçmenlerin hakları ve temel özgürlükleri için etkili çalışmalar yapmak, ırkçılık ve ayrımı önlemek ve bu kişilerin buldukları ülkelerle bütünleşmelerini sağlamaktır. Türkiye bu organizasyona Türkiye'de çeşitli illerde kurulan Roman derneklerinin başkanları arası yapılan seçimde, "Özcan Purçu" ve "Yaşar Ateşsaçan" bu foruma katılmayı hak kazanmıştır. Ülkemizdeki Romanları temsilen 2005 aralık ayında Strasbourg'ta yapılan toplantıya katılmışlardır.

Türkiye'de Romanların örgütlenme çalışmalarına bakacak olursak AB'ye uyum sürecinin önemli kriterlerinden biri olan örgütlenme özgürlüğünden yararlanılarak 2000'li yıllarda Roman derneklerinin sayısında oldukça artış görülmektedir. Özellikle Romanlar'ın en eski örgütlenme çalışmaları ülkemizde 1993 tarihine gitmektedir. 1993 tarihinde kurulan Roman derneği Körfez Romanları Kültürü

Dayanışma Ve Yardımlaşma Derneği Altınoluk'ta kurulmuştur. İzmir'de 1996 yılında kurulan Romanlar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği daha önce, İçişleri Bakanlığı'nca etnik ayrımcılık yapıldığı gerekçesiyle kapatılmıştır. 2000'li yıllarda AB uyum reformları devreye girdi ve örgütlenme özgürlüğünden Romanlarda yararlandı. Nisan 2004 yılında Edirne'de "Edirne Çingene Kültür Araştırma, Geliştirme Derneği" kuruldu, özellikle Edirne ve Trakya'da kurulan dernekler birleşerek Edirne'de "Edirne Roman Federasyonu" kurdular. İzmir'deki dernekleşme sürecinde ise Ege Bölgesinde sırasıyla Roman Kültürü Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği (İzmir, 2005), Egeli Romanlar Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği (Söke, 2005), Kuşadası Romanlar Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneği (Kuşadası, 2005), Salihli Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği (Salihli, 2006), Dikili Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (Dikili, 2006) kurulup birleşerek Anadolu Roman Dernekleri Federasyonunu oluşturan örgütlenmeler görülmektedir. Ayrıca İzmir'de yine 2006 yılında kurulan İzmir Çağdaş Romanlar Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği, Örnekköy Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (2007) ve İzmir Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (İzmir, 2007) gibi çeşitli illerde Roman Dernekleri ve Federasyonları kurulmuştur. 2004 yılı ile 2007 yılları arasında geçen üç yıllık sürece baktığımızda ülkemizde hızlı bir şekilde Romanların örgütlenmeleri söz konusudur, nedenlerin en başında ise Avrupa'dan proje alabilmek yatmakta ve bazı dernekler Roman toplumuna hitap etmemektedir. Dernek ve federasyonlar hem ulusal hem de uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yaparak çalışmalarına devam etmeleri, sorunlarını dile getirmeleri ve seslerini duyurmaları açısından önem taşımaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ROMANLARDA KENTLERİN MEKANSAL KULLANIMI

3.1. Kent Kavramı

Kent kavramı tarihin bütün dönemlerinde farklı anlamlar taşıyan değişken bir yapıya sahiptir. Hemen hemen her ülke için kent kavramı farklı anlamlar taşımaktadır. Sanayi sonrası dönemde bu yapı çok hızlı bir biçimde değişmiş, bu değişken yapıyı tanımlamak bile çok güç olmuştur.⁶⁵

Yüzyıllar boyunca kentler, kültür ve medeniyetlerin doğduğu, geliştiği ve yayıldığı yerler olmuştur. Medeniyetlerin çoğu zaman kentlerde ortaya çıktığı ve kentlerin yok olması ile birlikte medeniyetlerin de yok olduğu görülmektedir. Kentleşme sadece bir nüfus birikimi süreci değildir. Başka bir deyişle nüfusun yer değiştirmesi ve belli merkezlerde toplanması değil, aynı zamanda toplumsal değişimin hem nedeni hem de sonucudur.⁶⁶

Kentler ilk ortaya çıktıkları andan itibaren büyük bir değişime uğramışlardır. Bu tarihsel değişim ve gelişim süreci içinde kentler, site, polis, komün ve kent devletleri gibi adlar alırken, kent kavramı ile beraber uygarlık da büyük bir dönüşüm yaşamıştır. İlk çağlarda kurulan site devletleri (kent devletleri) demokrasinin hayata geçirildiği kurumlar olarak bugünkü demokrasinin temellerini atmıştır. Kentlerin dönüşümü ile insanoğlunun dönüşümü içice ve birbirini besleyen süreçler olmuş; kentler tarih boyunca kültür ve uygarlıkların doğduğu, geliştiği ve çeşitli uygarlıkları da bu varlığı ile etkileyen yerleşim mekanlarından öte vasıflar taşıyan merkezler olmuştur.⁶⁷

⁶⁵ Toprak, Zerrin (2001); **Kent Yönetimi ve Politikası**, Anadolu Matbaacılık, İzmir, s. 6

⁶⁶ Erkan, Rüstem (2002); **Kentleşme ve Sosyal Değişme**, Bilim Adamı Yayınları, Ankara, s. 11

⁶⁷ Kavruk, Hikmet (2002); **Anakente Bakış Türkiye’de Anakent Belediyeciliği ve Kent Hizmetlerinin Yönetimi**, Hizmet-İş Sendikası Yayını, Ankara, s. 25-27

Kent kavramının biri idari ve demografik, diğeri sosyo-ekonomik ve kültürel olmak üzere iki ayrı boyutu söz konusudur. İdari ve demografik açıdan kent; belli bir nüfus büyüklüğüne ulaşan yerleşim birimidir. Ancak nüfus, bir kent kavramsallaştırmasında yeterli ölçüt olamaz. Max Weber'e göre önemli olan kentin siyasal ve ekonomik örgütlenme biçimidir. Weber bir yerleşim biçiminin kentsel topluluk olabilmesi için:

a-Savunma amaçlı kalesi,

b- Pazarı,

c- Mahkemesi ya da görece otonom yasaları,

d- Kısmi bir ekonomisi ve özerkliği olması gerektiğini belirtir.

Weber'e göre bu nitelikleri taşıyan kent siyasal bir birimdir.⁶⁸

Karl Marx, kenti üretim araçlarının, ticaret mallarının, gereksinimlerin toplanmış olduğu, yüksek zevklerin temsil edildiği yer olarak tanımlarken; Emile Durkheim kenti, işbölümü ve dayanışma kavramları ile ilişkili olarak ele alır. Bunların yanında Sorokin, kenti çeşitli grupların kümeleşmesinden meydana gelmiş bir bütün olarak mekânsal alana ve yoğunluğa dayalı olarak ele alır. Bir diğer kent kuramcısı Louis Wirth'e göre kenti, nüfus büyüklüğü, yoğunluk ve heterojenlik karakterize eder. Rene Maunier'e göre ise kent, nüfusuna oranla coğrafi temeli dar olan ve aileler, meslek grupları, sosyal sınıflar, mezhepler vs. gibi çeşitli heterojen grupları içine alan karmaşık bir yerleşme grubudur.⁶⁹

Sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan kent; sosyal hayatın mesleklere, işbölümüne, farklı kültür gruplarına göre organize edildiği, kurumlaşmaların yoğunluk kazandığı, karmaşık insan ilişkilerinin bütün bir günlük yaşayışı etkilediği yerleşme merkezi olarak tanımlanır.⁷⁰

⁶⁸ Kavruk, Hikmet (2002); a.g.e. s.25

⁶⁹ Yörükkan, Ayla (2006); **Şehir Sosyolojisinin ve İnsan Ekolojisinin Teorik Temelleri**, Nobel Yayınları, Ankara, s.47

⁷⁰ Keleş, Ruşen (2004); **Kentleşme Politikası**, İmge Kitapevi, Ankara, 8. Baskı, s.19-33

Kent yaşamı, sosyal ve ekonomik ve kültürel bakımdan kırsal hayata oranla daha zengin bir ortam sunar bu nedenle kentler insanlar için her dönemde cazibe merkezleri olmuştur.⁷¹

Ankara Mimarlar Odasınca yapılan bir çalışmada, kentleşme hareketleri dikkate alınarak, nüfus ölçütü verilmeden kent tanımı yapılmaya çalışılmış, bu çalışmanın en önemli sonucu da kent kavramına getirdiği tanım olmuştur. “Kent tarımsal olmayan üretim yapılan ve tarımsal olan, olmayan tüm üretim denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği, belirli teknolojinin beraberinde getirdiği, büyüklük, yoğunluk, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış yerleşme türüdür.⁷² Burada kent tanımı yapılırken daha çok kent özellikleri üzerinde durulmuş nüfus ölçütü dikkate alınmamıştır.

Ruşen Keleş’in “Kent Bilim Terimleri” sözlüğüne göre kent tanımı ise “*Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılındığı pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimidir.*”⁷³

Kent tanımlarını elbette arttırmak mümkün ama özellik itibari ile tanımlarda geçen, özellikle üretim özelliği, büyüklük, yoğunluk, homojen olmama (heterojenlik), bütünleşme gibi kavramları barındıran yerleşim birimleri kent olarak ifade edilmektedir.

⁷¹ Bursa Büyükşehir Belediyesi (2006); **Kentli Yaşam Kılavuzu**, FSF Matbaacılık, Bursa, s.3

⁷² Toprak, Zerrin (2001); a.g.e. s. 9

⁷³ Keleş, Ruşen (1998); **Kent Bilim Terimleri Sözlüğü**, İmge Kitabevi, 2. Baskı, s.75

3.2. Kentleşme ve Kentlileşme

Kent tanımı gibi kentlileşme tanımında da ciddi farklılıklar ve görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Kentlileşme kavramında ise ortak payda da yer alan görüşler anahtar sözcükler şunlardır; sorumluluk bilinci taşıma, kentine sahip çıkma ile ifade edilen “yönetime aktif katılma” ve “sorunların çözümünde birlikte hareketlilik” gelmektedir.⁷⁴

Kentleşme dar anlamda, kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması demektir. Kentsel nüfus, doğumların ölümlerden fazla olması ile öte yandan köyden kente göçlerle artar. Gelişmekte olan ülkelerde doğurganlık eğilimleri azaldığı için kentleşme daha çok kırsaldan kente göçlerle beslenir.⁷⁵

Fakat kentleşme yalnızca nüfus hareketi bağlamında düşünülmemelidir. Kentleşme, aynı zamanda o toplumda ekonomik ve toplumsal yapıyla da ilişkilidir. Bu nedenle kentleşmeyi tanımlarken o nüfus hareketini yaratan toplumsal ve ekonomik değişmelere de yer vermek gerekir. Bu şekilde düşünürsek kentleşme, *“Sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim süreci”*⁷⁶ olarak tanımlanabilir.

Bu bağlamda günümüz toplumları sanayileşme süreciyle birlikte az kentlileşmiş ya da çok kentlileşmiş olarak nitelendirilir. Kentleşme ve sanayileşme arasında doğrudan bir ilişki vardır. Gelişmiş olan ülkelerde bu durum paralellik arz ederken, gelişmekte olan ülkelerde, sanayileşme, kentleşmeyi yavaş bir hızla takip etmektedir.

⁷⁴ Toprak, Zerrin (2001); a.g.e, s. 9

⁷⁵ Erkan, Rüstem (2002); a.g.e, s. 19

⁷⁶ Keleş, Ruşen (2004); a.g.e, s. 22

Kentleşme nedenleri biri diğerinden etkilenen nedenler olarak karşımıza dört şekilde çıkmaktadır. Bunlar ekonomik, teknolojik, siyasal ve sosyo-psikolojik nedenler şeklinde sınıflandırılır. Kentleşmenin ekonomik nedenlerinde daha çok kentlerin sunduğu ekonomik üstünlüklerin fazla oluşu karşımıza çıkar. Sanayi devriminin getirdiği değişikliklerle beraber kentleşmenin hızlanması teknolojik gelişmelerle mümkün olmaktadır. Her anlamda teknoloji kentleşmeyi hızlandırmaktadır. Çeşitli düzeyde verilen siyasal kararlar, hukuk kurumlarından bazıları ve kentlerdeki yönetim yapısının özellikleri kentleri özendirici nitelik taşımaktadır. Sosyo-psikolojik nedenler köy ve kentin yaşam biçimleri arasındaki farklılıkta ortaya çıkmaktadır. Kentin kendine has tarzı, kentli olmanın verdiği gururu paylaşmak, kentte var olan toplumsal ve kültürel olanaklar ve hizmetler kenti çekici kılmaktadır.⁷⁷

Kentleşme ise toplumsal bir değişme kentle uyum ve bütünleşme sürecini ifade etmektedir. Kentleşme, kente göç edenlerin yeniden sosyalizasyon sürecini anlatır. Sosyalizasyon bireyin içinde bulunduğu aile, meslek grubu, arkadaş grubu vb. sosyal grupların ve toplumun değer-norm sistemini, davranış kalıplarını benimsemesidir. Kısaca kente göç eden nüfusun kentin bir parçası, ögesi olma sürecidir.

Kentleşmenin bireyde meydana getirdiği değişiklikleri ele alacak olursak, bunlar ekonomik, sosyal, siyasal, psikolojik, inançsal ve estetik olmak üzere en az altı boyutta gözlenebilir.

1) “*Ekonomik davranışlar*; geçimini tarım dışı alanlarda sanayi ve hizmet sektöründen karşılar,

2) *Sosyal davranışlar*; aile kurumunu önemser, aile içi ilişkilerde demokratik değer ve tutumları geliştirir, kadın-erkek eşitliğinin gereğini yapar, eğitime önem

⁷⁷ Keleş, Ruşen (2004); a.g.e. s. 27-35

verir, toplumda bir statü (mevki) elde etmenin kişisel başarıyla ilişkili olduğunu bilir ve buna göre davranır.

3) *Siyasal davranışlar*; siyasal toplumsallaşmayı önemser; herhangi bir kültür ya da inanç grubuna ait kimlikten önce yurttaşlık kimliğini benimser, yurttaşlık kimliğini ön plana çıkarır, hakların ve sorumlulukların bilincindedir, oy vermeyi yurttaş olmanın gereği sayar, siyasi kurumları demokrasinin yerleşmesinde vazgeçilmez yapılar olarak görür, sivil topluma özgü organizasyonları destekler, yerel yönetimlerin yetki, olanak ve hizmet düzeylerinin yükseltilmesini ister ve sorumluluk alır, ulusal ve insanlığa ilişkin soranlara karşı duyarlıdır.

4) *Psikolojik davranışlar*; Akılcıdır; yüreğinden çok aklıyla karar verir, aklıyla hareket eder. nesnel, ölçülebilir başarıları amaçlar, empati yapmasını (kendini ötekinin yerine koymuşun) bilir, zamanı bilinçli kullanır, öz güvenini geliştirir.

5) *İnançsal davranışlar*; Kendi inancının gereğini yerine getirirken diğer gruplarının inanç ve pratiklerine saygı duyar.

6) *Estetik.davranışlar*; Oturduğu konutun, yaşadığı kentin çirkinliklerinden rahatsız olur ve onu güzelleştirmek için elinden geleni yapar, dilini özenle kullanır; argo ve yabancı unsurlardan uzak durur, sanata ve sanatçıya saygı duyar, sanatsal etkinliklerle ilgilenir.⁷⁸

Ekonomik, sosyal, siyasal, psikolojik, inançsal, estetik davranışlar kent ile ilgili incelenmesi gereken boyutlardır. Yapılan bu araştırmada ve anket sorularında bu boyutlar dikkate alınmıştır. Romanlarla ilgili tüm dünyada sorgulanan üç temel sorun göze çarpmaktadır. Bunlar aile yapısı, dini duyguları, dışlanmışlık, bu unsurların pozisyonu anketlerde özellikle dikkate alınmıştır.

⁷⁸ Bal, Hüseyin (2004); **Kent Sosyolojisi**, Fakülte Kitapevi, Isparta, s.62-66

3.3. Küreselleşme ve Romanlar

Kavram olarak “Küresel” (Global) sözcüğünün kökeni, 400 yıl öncesine gitse bile, “Küreselleşme” (Globalization), oldukça yenidir. İlk olarak 1960’larda ortaya çıkan küreselleşme kavramı, 1980’lerde ise sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Günümüzde küreselleşme konusunda çok geniş bir literatür oluşmuştur; ancak sosyal bilimlerin bir çok alanında görüldüğü gibi, küreselleşmeye ilişkin birbirinden tamamen farklı görüşler ortaya çıkmıştır.⁷⁹ Bir diğer ifade ile küreselleşme konusunda, gerek teorisyenler, gerekse uygulamacılar arasında herhangi bir uzlaşmadan bahsetmek mümkün değildir.

Küreselleşme, ya da yabancı terminoloji ile, "Globalleşme" biri siyasal, biri ekonomik biri de kültürel olarak üç boyutu olan bir kavramdır. Bu durum, bir anlamda Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, dünyanın tek kutuplu hale gelmesini de belirtmektedir. Küreselleşmenin ekonomik ayağı, uluslararası sermayenin egemenliğine işaret etmektedir. Bu egemenlik, bütün ülkeleri, örneğin, Birleşik Amerika'yı da aşan bir biçimde gelişmiştir. Kendi mantığı içinde, sermaye ve onun simgesi olan marka bazında dünyayı, tüketiciyi ve tüm insanları yönlendirmektedir. Ekonomik olarak uluslararası sermayenin egemenliği bir yandan, günlük yaşam açısından dünyayı "birörnekleştirirken" öte yandan, ekonomik verimliliğin, yani üretim verimliliğinin, dünya ekonomisindeki en belirleyici ölçüt olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır.⁸⁰

Dünyada özellikle 1990’dan sonra yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm sürecinin önemli sonuçları ortaya çıkmaktadır. Küreselleşme kavramı ile ifade edilen bu değişim ve dönüşüm sürecine, her şeyi değiştirme ve dönüştürme gücünü vurgulamaktadır. Bu değişim sürecinde kentlerin ön plana çıkacağı ve ulus-devletin işlevini kaybedeceği, anlamsal içeriğinin sığlaşacağı ve geleceğin dünyasında kentlerin belirleyici olacağı ifade edilmektedir. Günümüzde kentler tarihsel

⁷⁹ Bozkurt, Veysel (tarihsiz); “Küreselleşme, Kavram Gelişim ve Yaklaşımlar”, www.isguc.org/vbozkurt1.htm “Erişim: 15.5.2006

⁸⁰ Kongar, Emre (tarihsiz); “Küreselleşme, Mikro Milliyetçilik, Çok Kültürlülük, Anayasal Vatandaşlık”. <http://kongar.org/makaleler/index/php>. Erişim: 15.5.2006

misyonlarını sürdürmenin yanında, küreselleşme sürecinin ekonomik, siyasi ve sosyo-kültürel boyutlarına yön veren temel aktörler konumuna gelmektedir.⁸¹ Kısacası Yerelin evrenselleşmesi, bilginin serbest bir şekilde dolaşımı, sermayenin sınır tanımadan akışkanlığı, dünyada ortak dil birliğinin yaratılması şeklinde gelişen küreselleşme; kentlerin ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel özellikleri üzerinde değişimlerin oluşmasını sağlamıştır. Bu etki 1950’lerde göçle başlayan gecekondulaşmaya paralel olarak, gelir düzeyi yaşam standartlarının altında olan İzmir’de yaşayan Romanları da etkilemiştir. Ucuz konut temini ve küresel dünyada ve küresel kültür açısından yalnız kalmaları onları bir arada yaşamaya mahkum etmiştir. Küreselleşme sürecinde ülkelerin kültürel farklılıkları varlıklarını sürdürmektedirler. ekonomik küreselleşme kültürel farklılıkları ortadan kaldırmadığı gibi, kültürlerin farklılıklarına karşı duyarlı olma gereksinimini hatta arttırmaktadır. Roman kültürü de bu farklılığın bir parçasıdır.⁸²

Kentlerin giderek ayrışan ve uzmanlaşan bu yeni kimlikleri aynı zamanda bu kentlerde mekansal organizasyonun ve toplumsal eşitsizliklerin yeniden düzenlenmesini zorunlu hale getirmekte ve bu süreç, kentteki sınıfsal, etnik, dinsel, kültürel, cinsiyet kimliklerinin kentteki yer seçim davranışlarında/stratejilerinde önemli dönüşümleri beraberinde getirmekte ve kent mekanındaki ayrışmayı yeniden şekillendirmektedir. Bu süreçte Romanlarda ayrışmanın bir parçası olmaktadır.⁸³

⁸¹ Pustu, Yusuf (2006); “Küreselleşme Sürecinde Kent, Antik Site”den Dünya Kentine”, **Sayıştay Dergisi**, Ocak-Mart, sayı 60, s.129

⁸² Ügeoz, Perihan (2003); **Kültürlerarası İletişim**, Üstün Eserler Neşriyatevi, İstanbul, s.8

⁸³ Karpuz Hayri, Sert Emre, Akgün Gürkan, Kahraman Tayfun, ,“Küreselleşme Sürecinde Değişen Kent Kavramı” www.uzaklar.net, , **8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 28. Kolokyumu** Değişen Kent Başlıklı Öğrenci Araştırma Yarışması, Erişim: 9.6.2006

3.4. Kentsel Dönüşüm Sürecinde Roman Mahalleleri

Küreselleşme süreciyle beraber dünyada artık global kentler oluşmaktadır. Finansın, ticaretin, enformasyon akışlarının yön verdiği ve yön verildiği bu şehirler geleceği biçimlendirmektedir. İzmir’inde bu kentler arasında yerini alması için neler yapılması gerektiğini Yerel Gündem 21’de diğer sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve üniversitelerle işbirliği içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir.⁸⁴

Küreselleşmeyle birlikte yeni bir misyon ve vizyonu yakalamak için şehirlerimizde değişime uğramaktadır. Bu değişime “Kentsel Dönüşüm” adı verilmektedir. Kentsel dönüşüm, çok farklı aktör ve çıkarları içeren karmaşık ve genellikle bir belirsizliği ifade eden eylemler dizisi olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifade ile kentsel dönüşüm; “*Kent veya bölgenin ötesindeki daha geniş bağlamı da anlamayı gerektirir. Sermaye ve işgücünün daha hareketli olduğu, daha rekabetçi bir ulusal ve uluslar arası ekonomik çevrede, yerel faaliyetlerin izole edilmeden planlanması önlemdir.*”⁸⁵

Kentsel dönüşümün anlamı ve kapsamına bakacak olursak kentin sorunlarının çözümü sağlayan değişme uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına çözüm sağlayan vizyon ve eylem olarak ifade edilmiştir.⁸⁶

Kentsel dönüşümü tanımlanın diğer bir yönü ise üç ayrı özelliği belirlemektir. Bunlardan birincisi bir yerin veya mekanın yapısı (doğası) değiştirilecekse orada bulunan yerleşik halkı ve diğer aktörleri sürece dahil etmek gerekir. İkincisi devletin bölgenin stratejik sorunlara göre temel işlevsel çok çeşitli sorumluluklarını içermektedir. Üçüncüsü ise özel sektör ve diğer farklı paydaşlarında sürece dahil edilmesi gereklidir.

⁸⁴ Bursa Büyükşehir Belediyesi (2006); **Kentimiz Geleceğimiz**, Bursa Kent Kültürü ve Kentlilik Projesi, s.52

⁸⁵ Turok, Ivan (2004); “Kentsel Dönüşümde Yeni Eğilimler ve Yönetişim”, **Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, Küçükçekmece Belediyesi Atölye Çalışması**, İstanbul, s. 25

⁸⁶ Turok, Ivan (2004); a.g.e. s. 25

Kentsel dönüşüm uygulamalarına bakacak olursak farklı şekillerde uygulanabilir ve kategorize edilebilir. Bu kategoriler üretim temel faktörleri olan işgücü, toprak ve sermaye ile ilişkilendirilebilir. Örnek vermemiz gerekirse; kişilerin beceri, yetenek ve kapasitelerine yönelik kentsel dönüşüm projeleri hazırlanarak orada yaşayanların refah seviyeleri ve hayat standartları arttırılabilir (işgücü), veya daha fazla gelir yaratmak, yerel iş olanakları arttırmak amacıyla yapılabilir (sermaye), yerin genel cazibesini arttırmak (toprak) içinde kentsel dönüşüm projeleri yapılabilir. Fakat burada yapılması ve özenle üzerinde durulması gereken bir nokta vardır ki bir bölge diğer bir bölgeden daha hızlı bir şekilde ister sermaye ister toprak isterse işgücü bakımından değişim bir dönüşüm gösterirse bu iki bölge birbirine senkronize olmadıkça zararlı etkiler görülmektedir.

Kısacası Kentsel Dönüşümün uygulamada dört farklı boyutu vardır. Bunlar yukarıda da bahsedildiği gibi ekonomik, sosyal, fiziksel ve yönetseldir. Ekonomik bakış açısı ilk önce iş imkanları ve gelirle ilgilenmektedir. Sosyal boyut daha çeşitli ve karmaşıktır, bir bölgedeki hayat standardı ve sosyal ilişkilerle ilgilenmektedir. Roman mahallelerinde yapılacak olan kentsel dönüşüm projelerinde göz ardı edilmeyecek bir boyuttur. Sağlık, suç, konut ve kamu hizmetlerine erişimle ilgili koşulları içerir. Fiziksel boyut adında anlaşılacağı gibi temel altyapı sorunları, çevre ve konut sayısı ile ilgilenir. Yönetsel boyut yerel karar verme mekanizması ve yerel halkla ilişkileri ve diğer paydaşlarla ilişkileri kapsamaktadır.

Ege Mahallesi örneklemini incelendiğinde mahalle rantı yüksek mahallelere (Alsancak) teğet geçmektedir. Ege Mahallesi Alsancak ile Kahramanlar (eski adıyla Murtakya) arasında kalmıştır. 1970’li yıllarda Osman Kibar tarafından yapılan Kahramanlar Sosyal Konutlar adı verilen ve halen ayakta kalan yerleşimler dikkati çekmektedirler. Bu sosyal konutlar 12 blok ve 180 daireden oluşmakta fakat daha sonra planlamadaki değişiklikler nedeni ile 7 blok ve 118 konut ile sınırlı kalmıştır.⁸⁷ Dıştan koridorlu dört katlı apartmanlar kendi içlerinde çeşitlilik göstermektedir. Bu yapıların etrafında iki ya da üç katlı gecekondu ile tapulu

⁸⁷ Kaya, İlkin, Zengel, Rengin (2002); “İzmir’de Marjinal Mekan, Roman Mahallesi”, **Mimarlık Dergisi**, s.74-76

konutlar bulunmaktadır. Konutların alt katlarında ise dükkanlar yer almaktadır.⁸⁸ Bu blokların hemen hepsinin tapuları bulunmaktadır. Bu husus anketlerde de yer almaktadır.

Sosyal açıdan bütünleşme boyutu kentsel dönüşüm projelerinde Romanlar gibi daha yoksul toplumlardaki sosyal koşullar, psikolojik ihtiyaçlar ve kişiler arası ilişkilerle ilgilenir. Karar verme sürecinde daha çok katılım gerektirir. İşbirliği ve güven dönüşümün uygulanması için şarttır. Sosyal, etnik ve kültürel çeşitliliği gibi konularda kamu özel ve sivil toplum kuruluşların ve aynı zamanda orada yaşayanların bu değerleri özümsemesi gerekmektedir. Eğer Ege Mahallesi'nde veya buna benzer bölgelerde kentsel dönüşüm projeleri uygulanacaksa mutlaka sosyal açıdan bütünleşme boyutunun önemi tüm aktörler için iyice anlaşılmalıdır. Aktörler kamu sektörü, özel sektör, yerel halk ve sivil toplum örgütleridir. En büyük sorun kentsel dönüşüm projelerinde yukarıda belirtilen aktörler arasındaki eşgüdümün sağlanmasıdır. Bunun içinde alana özel ortaklıklar geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Ege Mahallesi de alana özel ortaklık geliştirilmesi gereken bölgelerdendir. Anlaşmalar kentsel dönüşüm projelerinin kilit özelliğini oluşturmaktadır.

Kentsel dönüşüm projeleri incelendiğinde özellikle son 30 yılda içerisinde mekansal politikaların değiştiğini görmekteyiz. Başlarda kentsel dönüşüm denildiğinde sadece fiziksel ve mekansal çevrenin değişimi akla gelirken, şimdi ise çok boyutlu bir değişim akla gelmektedir. 2000'li yıllarda ise temel politika öncelikleri en yoksul mahallelerdeki işsizlik, suç, yetersiz sağlık, yetersiz beceri ve standart altı konut ile fiziksel çevreydi. İngiltere'de ilk defa bu tür mahalleler için farklı hükümet birimleri makamlar çalışılmıştı. Yeni tedbirler alınmış bunların en başında ise faaliyetleri koordine edecek özellikle eğitim, sağlık, barınma gibi konularda temel kamu hizmetlerini şekillendirecek bölgesel ve yerel düzeyde birimleri olan ulusal bir "*Mahalle Yenileme Birimi*" (*Neighbourhood Renewal Unit*) kurulmuştur.⁸⁹ Aynı süreç Türkiye'de uygulanacak olan kentsel dönüşüm

⁸⁸ Ayrıca fotoğraflar için Ek:4'e bakınız.

⁸⁹ Turok, Ivan (2004); a.g.e. s. 29

projeleri içinde yürütülebilir. Ege Mahallesi gibi bölgelerde “Mahalle yenileme Birimleri” ile daha sağlıklı bütünleşik bir yapı içerisinde bu tür projeler yürütülebilir.

Kentsel dönüşüm projelerinde yapılan en büyük hatalar ise amacın açık olarak belirlenmemesi, merkezi yönetimin bütünleşik yerel kararları aşan aşırı vesayeti, koordinasyon yetersizliği, tek boyutluluk, mahalle veya bölgelere birbirinden kopuk şekilde yaklaşım gibi etmenler kentsel dönüşüm projelerini önünü tıkamakta ve uygulanabilir bir kentsel dönüşüm projesi için bu hataların tüm dünyada ve ülkemizde yapılmaması gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANI VE METODOLOJİ

4.1. Araştırma Alanı ve Kapsamı

Romanlar hemen her ülkede çok az akademik ilgi görmüştür. Ülkemizde de Romanlar üzerine yapılan çalışmalar çok sınırlıdır. Bu çalışma ile yeni çalışmaların önünü açmak ve uluslararası araştırmacılar yanında yer almak hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın araştırma alanı Konak Ege Mahallesi'dir. Araştırma alanı olarak seçilen Ege Mahallesi'nin tercihinde şehir merkezine yakın olması, rantı yüksek alanlar ve modern binalar arasında bulunması ve araştırma alanına yakın olması önemli etkenler arasındadır.

Çalışma kapsamında ele alınan Ege Mahallesi Darağaç-Şehitler-Hilal istasyonu arasında kalan bölgedir. Oysaki mahallenin geçmişi incelendiğinde rantı yüksek olan Alsancak semtine yakın olsa da, 19. yüzyıl başlarında bataklık olan bu alanlarda iskân eğiliminin düşük olduğu görülmektedir. Mahallenin limana ve İzmir –Aydın demiryolunun sonuçlandığı Alsancak Garına yakın olması, Cumhuriyet döneminde de kent merkezi ile ilişkilerin güçlendirilmesi sayesinde Alsancak semtine sınır olan bu mekan Kahramanlar semti ile iyileştirilmiştir.⁹⁰

Muhtar Memduh Ercihanlı ile yapılan görüşmede (4 Mayıs 2005) mahallede yaklaşık 3500-4000 kişi ve yaklaşık 700 hane olduğu dile getirilmiştir. Sokakların dar olması ve çevredekilerin buradan geçişlerde tedirginlik olsa da ana cadde üzerinde rahat bir trafik akışı sağlanmaktadır. Cadde üzerinde bakkal dükkanları, kahvehaneler, berber ve seyyar satıcılar bulunmaktadır.

Mahalle halkı da kendilerini kent güvenliği tehditlerine açık olduklarını başka mahalleden Ege Mahallesi'ne gelenlerin sorun çıkardığını ve suçun Ege Mahallesi üzerine kaldığını ifade etmektedirler.

⁹⁰ Kaya, İlkin, Zengel, Rengin (2002); a.g.e. s. 76

Mahallede genellikle ilköğretim mezunlarının hakim olduğu, emekli memurlarında mahallede bulunduğu gözlenmiştir. Eğitim yapısını incelediğinde ilköğretim çağındaki özellikle üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin eğitimlerini bırakmak zorunda kaldığı ilgili kurumlarca belirtilmiştir.⁹¹ Bu olgu incelendiğinde, derslerin zorlaşması aile bireylerinin eğitiminin çocuklarının derslerini yürütmesinde yetersiz kalması ile ekonomik nedenlerin, öğretim yaşantısını etkilediği anlaşılmaktadır. Bu çocuklar artık eve ekonomik katkı sağlamak için anne veya babası ile işe gitmekte veya kent merkezlerinde fazla maliyet gerektirmeyen, gelip geçenin bu vesile ile kendilerine yardım edeceği düşüncesiyle çeşitli uğraşlarda (mendil satmak, su satmak ve benzeri işler) bulunmaktadır. yetişkin olduklarında da genellikle mahallelerde vasıfsız işlerde çalışmaktadır. Bu işler hamallık, taşımacılık, temizlik, kağıt ve çöp toplama gibi marjinal faaliyetlerdir. Namlarının aksine müzisyenlikle uğraşan çok kişi bulunmamaktadır.

Çingene olduklarını rahatlıkla söyleyen mahalle halkı birbirine sahip çıkmakta ve dayanışmayı önemsemektedir. Mahalle halkı mahallenin taşınacağına ilişkin sıkıntılı gündemleriyle yakından ilgilidir. Bu konuda kendi görüşlerinin alınması ve idarenin tek başına karar almaması için gerekirse hukuki yollardan haklarını savunacaklarını ifade etmişlerdir. Mahalle halkı adına konuşan muhtar mahallenin kentsel açıdan önemi bildikleri rantı yüksek bir semte teğet olduklarını idari binalarla sıkıştırıldıklarını, merkeze yakın oluşları gibi etkenlerden ötürü taşınmayı düşünmediklerini ifade etmiştir. Burada sosyal içerikli bir kentsel dönüşüm programının hem yerleşiklerin hem kamu hem de özel sektör yanında kâr amacı gütmeyen kuruluşların eşit derecede hedeflerini açıkça belirleyip çözümler üretilmesi gerekmektedir.⁹²

⁹¹ Detaylı bilgi için bakınız İzisyöm www.deu.edu.tr/DEUWEB/icerik.php

⁹² Ege Mahallesi Muhtarı Memduh Ercihanlı, mülakat, 4 Mayıs 2005, Toprak, Zerrin, Yağlıdere, Alper.

Romanları ele alan bu çalışma Romanın dünyasını anlamaya yönelik bir bakış açısından hareket edilmiştir. Roman olmayan kişiler tarafından başka olarak tanımlanan ve herkesin tedirgin olduğu mahalleleri ve yaşam biçimlerini anlamaya yönelik bir çalışmadır. Ayrıca büyük kentlerin bir parçası olan Roman mahallelerinin büyük kentlerdeki dinamik yapıya değişen ve küreselleşen dünyaya nasıl direndiğini, İzmir'in Roman mahallelerindeki sorununun İzmir'de yaşayan tüm vatandaşları ilgilendiren bir sorun olduğu bunun aşılması için nereden başlanması gerektiği ve toplumsal bütünleşmenin sağlanması amaçlanmıştır.

4.2. Araştırmanın Problematiği

Literatürde en çok sorgulanan konular, Romanların kamusal hayatta idari ve sosyal mekanizmalar ile günlük toplumsal yaşamda dışlanmaları olgusu, dinle olan ilişkileri ve aile bağlarıdır.

Bu çalışmada aile bağları, başlı başına ve derinlemesine bir ihtisas konusu olduğu için dışta tutulmuş diğer iki konu olan dışlanma ve dinsel inanışlar sürdürülebilir kentsel yaşam açısından incelemeye alınmıştır. İncelemesi düşünülen konularda Roman profilini ortaya koyan sorular yöneltmiştir.

4.3. Araştırmanın Metodu

Araştırmamızın dayandığı veriler ağırlıklı olarak anket ve mülakat metodları ile elde edilmiştir. Ayrıca mülakat ve anket sürecinde Romanların yaşayışlarına ilişkin düşün ve şenlikler gibi ritüellerin izlenmesi mümkün olmuştur.

Kaynak taraması sonucunda Türkiye'de bu konuda yayınlanmış eser veya istatistiki bilgilerin yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Genel olarak Literatürden elde edilen bilgilere göre kendisini Roman olarak ifade eden topluluklarda Türkiye örneğinde eğitim, sağlık, barınma, istihdam ve işsizlik sorunlarının ortak olduğu bir Roman profili bulunmaktadır. Bu çalışma söz konusu belirlemenin Ege Mahallesi içinde değerlendirilmesi hedefine yöneliktir.

Çalışma alanı olan Ege Mahallesi'nde 16.06.2005 tarihinde anket uygulanan 56 kişi, kendileri ile ilgilenmesinden dolayı büyük bir mutluluk duyduklarını belirtmiş ve araştırma için her türlü kolaylığı göstermişlerdir. Sadece birkaç kişi Ege Mahallesi'nde çalışmamıza ilişkin olarak memnuniyetsizliklerini dile getirmişler ve tepkide bulunmuşlardır. Bu tepkinin temelinde kapalı toplum psikolojisi ile bağlantılı olarak gizlenme isteğinin kuvvetli olduğu düşünülmektedir.

4.4 Ege Mahallesi Sosyo-Ekonomik Araştırması Bulguları

Aşağıdaki tablolarda durum analizi yapılmaktadır.

A) Demografik Özellikler

Tablo 4.1. Cinsiyet Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kadın	18	32.1	32.1	32.1
	Erkek	38	67.9	67.9	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Saha çalışması için tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen mahallenin dağılımında cinsiyet itibariyle % 32.1'i kadın (18) örneklemin yarısından fazlası % 67.9'u erkektir (38) tablodan da anlaşıldığı gibi görüşülen 56 kişinin yaklaşık 1/3'ü kadındır. Kadın erkek frekansının eşitliğine dikkat edilmesine karşılık örneklemin niteliği gereği erkeklerle iletişim kurmanın daha kolay olması (kapı önünde, ve kahvede vb. yerlerde) anketin erkeklere yapılma oranını yükseltmektedir.

Tablo 4.2. Doğum Yeri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Balıkesir	2	3.6	3.6	3.6
	Bursa	1	1.8	1.8	5.4
	Çanakkale	1	1.8	1.8	7.1
	Diyarbakır	1	1.8	1.8	8.9
	Edirne	1	1.8	1.8	10.7
	Erzurum	1	1.8	1.8	12.5
	İstanbul	1	1.8	1.8	14.3
	İzmir	42	75.0	75.0	89.3
	Kırklareli	1	1.8	1.8	91.1
	Manisa	2	3.6	3.6	94.6
	Muğla	1	1.8	1.8	96.4
	Niğde	2	3.6	3.6	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Bu soruya yanıt veren 56 kişiden % 75'inin doğum yeri İzmir diğerleri ise % 3.6'sı Balıkesir, sırasıyla aynı oranda Manisa ve Niğde ağırlıklı olmaktadır. Diğer kentler tabloda 1.8 Olarak görülmektedir. Anket örnekleme göre Romanların yoğun olarak yerleştikleri Çanakkale, Edirne, Manisa ve Balıkesir illerinden İzmir'e gelişlerin daha ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Yaş Dağılımı

	Sayı		Ortalama	Minimum Yaş	Maksimum Yaş
	Geçerli	Kayıp			
Yaş	55	1	42.75	16	70

Katılımcılar arasında en küçük yaş 16 en büyük yaş da 70 olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması ise yaklaşık 43'tür.

Tablo 4.4. Eğitim Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Okur yazar değil	11	19.6	19.6	19.6
	Okuryazar ama mezun değil	6	10.7	10.7	30.4
	İlkokul	33	58.9	58.9	89.3
	Ortaokul	5	8.9	8.9	98.2
	Ön lisans (iki yıllık)	1	1.8	1.8	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Bu soruya cevap veren 56 kişinin eğitim durumları incelendiğinde ilkököl mezunlarının %58.9, okur yazar olmayanların %19.6, okur yazar ama mezun olmayanların %10.7, ortaokul mezunlarının ise %8.9 oranlarıyla örnekleme girdiği görülmektedir. Ön lisans mezunları %1.8 oranında bulunmaktadır. Bu durum Romanlar arasında okur yazar durumlarının çok düşük olduğunun bir kanıtıdır. Bu bilgiye ek olarak hala devamsızlıktan ötürü sınıfta kalan öğrenciler olduğu ve İlköğretim düzeyindeki çocukların 3. ve 4. sınıftan itibaren aile ekonomisine katkı sağlamak için kağıt mendil, atık toplayıcılığı gibi mesuliyetlere yönlendirildiği görülmektedir. Ayrıca Roman öğrencilerin diğer öğrencilerle iletişim kuramaması bu olayın velilere de yansımaları uzaklaşmaya yol açmaktadır. Ailelerin çocukların eğitim konusunda gerekli özeni göstermemesi, kendilerinin de eğitimsiz olması gibi faktörler Romanların eğitim düzeyinin düşük olmasını bir kısır döngüye dönüştürmektedir.

Tablo 4.5. Çocuk Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	47	83.9	83.9	83.9
	Hayır	9	16.1	16.1	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Roman ailelerin ortalama birey sayısı 4 veya 5 olarak gözlemlenmiştir. Yeni nesil ekonomik şartlardan ve aile planlaması açısından bir çocuk sahibi olmayı daha doğru bulmaktadır. Çocuğunuz var mı sorusuna cevap veren 56 kişiden çocuk sahibi olanların oranı %83.9, çocuk sahibi olmayanların oranı ise %16.1'dir.

Tablo 4.6. Çocuk Sayısı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	1	9	16.1	19.1	19.1
	2	18	32.1	38.3	57.4
	3	13	23.2	27.7	85.1
	4	1	1.8	2.1	87.2
	5	5	8.9	10.6	97.9
	7	1	1.8	2.1	100.0
	Toplam	47	83.9	100.0	
Kayıp		9	16.1		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya cevap verenlerin %38.3'ü iki çocuklu, %27.7'si üç çocuklu, %19.1'i tek çocukludur. Soruya cevap verenlerin %85'i üç çocuğa sahip görülmektedir. Örnekleme beş çocuklu ailelerin oranı %10.6 olarak yer almıştır. Romanlar arasında da yaşama koşullarının zor olması, gelecek kaygısı ve çocukların eğitiminin zorluğu gibi nedenlerle mülakatlar sırasında çok çocuk sahibi olma eğilimini giderek düşmektedir.

Tablo 4.7. Hane Halkı Sayısı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	1	3	5.4	5.4	5.4
	2	6	10.7	10.7	16.1
	3	13	23.2	23.2	39.3
	4	19	33.9	33.9	73.2
	5	9	16.1	16.1	89.3
	6	3	5.4	5.4	94.6
	8	1	1.8	1.8	96.4
	9	1	1.8	1.8	98.2
	10	1	1.8	1.8	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Bu soruya yanıt verenlerin %33.9'u dört kişilik bir aileye sahipken, %23.2'si üç kişilik, %16.1'i beş kişilik, %10.7'si iki kişilik bir aile nüfusuna sahip olduğu anlaşılmaktadır. Aile nüfusunun yüksekliğinin nedenleri arasında çocuk sayısı yanında boşanmış, kocası hapse girmiş yada öldürülmüş kadınların, çocukları ile birlikte ailesinin yanına geri dönme eğilimleri yer almaktadır.

Tablo 4.8. Meslek Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Ayakkabı boyacısı	1	1.8	1.8	12.5
	Ayakkabıcı	3	5.4	5.4	17.9
	Bisiklet tamircisi	1	1.8	1.8	19.6
	Deterjan satıcısı	1	1.8	1.8	21.4
	Deterjan satış	1	1.8	1.8	23.2
	Emekli	6	10.7	10.7	33.9
	Esnaf	3	5.4	5.4	39.3
	Ev hanımı	10	17.9	17.9	57.1
	Garson	1	1.8	1.8	58.9
	Hamallık	1	1.8	1.8	60.7
	Hamal	1	1.8	1.8	62.5
	Hamallık	1	1.8	1.8	64.3
	İşsiz	3	5.4	5.4	69.6
	Kağıt toplayıcı	1	1.8	1.8	71.4
	Kahveci	1	1.8	1.8	73.2
	Kaynakçı	1	1.8	1.8	75.0
	Köftecilik	1	1.8	1.8	76.8
	Kuaför	1	1.8	1.8	78.6
	Matbaa	1	1.8	1.8	80.4
	Müzisyen	1	1.8	1.8	82.1
	Pideci	1	1.8	1.8	83.9
	Serbest	5	8.9	8.9	92.9
	seyyar satıcı	1	1.8	1.8	94.6
	Temizlikçi	2	3.6	3.6	98.2
	Terzi	1	1.8	1.8	100.0
Kayıp		6	10.7	10.7	10.7
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde soruya yanıt verenlerin %17.9'luk bir kısım ev hanımı yanıtı verirken, %8.9'luk bir kısım ise serbest meslekle uğraştığını, %10.7'si ise emekli olduğunu ifade etmiştir. Tablonun genel yapısına bakıldığında profesyonel eğitim gerektirmeyen ve geleneksel olarak Romanlar tarafından süregelen sepetçilik, çiçekçilik, müzisyenlik, hurda toplayıcılık gibi faaliyetlerin örnekleme yer aldığı dikkati çekmektedir.

Tablo 4.9. Son Bir Ayda Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	15	26.8	28.3	28.3
	Hayır	38	67.9	71.7	100.0
	Toplam	53	94.6	100.0	
Kayıp		3	5.4		
Toplam		56	100.0		

Soruyu cevaplayanların %71.7'si düzenli olarak gelir getiren bir işte çalışmamışlar, %28.3'ü ise düzenli gelir getiren bir işte çalışmaktadırlar. %5.4'ü ise son bir ayda hiçbir işte çalışmadığı görülmektedir. Çalışmayanların oranının yüksek olduğu görülmektedir. Tablo 4.8 ile değerlendirildiğinde gayri iradi işsizlikten bahsedilebilir.

Tablo 4.10 Son Bir Ayda Gelir Getiren İşte Çalışanların Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kayıp	42	75.0	75.0	75.0
	Balıkçılık	1	1.8	1.8	76.8
	Deterjan satış	1	1.8	1.8	78.6
	Esnaf	1	1.8	1.8	80.4
	Hamallık	1	1.8	1.8	82.1
	Hammal	1	1.8	1.8	83.9
	Kahveci	1	1.8	1.8	85.7
	Kaynakçı	1	1.8	1.8	87.5
	Kuaför	1	1.8	1.8	89.3
	Pideci	1	1.8	1.8	91.1
	Satıcılık	1	1.8	1.8	92.9
	Seyyar satıcı	1	1.8	1.8	94.6
	Sobacılık	1	1.8	1.8	96.4
	Tekstil	1	1.8	1.8	98.2
	Terzi	1	1.8	1.8	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Bu soruyu katılımcıların %75'i cevapsız bırakmıştır. %25'i ise verdikleri cevaplar arasında çeşitli meslekler olduğu yukarıdaki tabloda görülmektedir. Kahveci, hammal, pideci gibi profesyonellik gerektirmeyen serbest meslek erbabı olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.11. Hane Halkının Ortalama Aylık Geliri

	n=56		Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
	Geçerli	Kayıp				
Ortalama Aylık Gelir	44	12	403,068	248,325	20	1.200

Ankete katılanların Ortalama aylık gelirleri minimum 20 YTL, maksimum 1.200 YTL arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4.12. Medeni Durum

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Hiç evlenmedi	5	8.9	8.9	8.9
	Evli	38	67.9	67.9	76.8
	Birlikte yaşıyor	1	1.8	1.8	78.6
	Ayrı yaşıyor	1	1.8	1.8	80.4
	Boşandı	5	8.9	8.9	89.3
	Eşi öldü	6	10.7	10.7	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Anket örnekleminin %67.9'unun evli, %10.7'sinin eşi ölmüş, %8.9'unun ise hiç evlenmemiş olduğu görülmektedir. Boşanmış olanların oranı %8.9'dur. Buradaki sonuçlar dışında anket uygulaması sırasındaki gözlemlerde evliliklerin önemli bir kısmının erken yaşlarda yapıldığı dikkati çekmiştir. Yaşadıkları çevrenin etkisi ve genç yaşta evlenen anne ve babalarını örnek almaları yeni neslin de erken yaşlarda evlenmeleri eğilimini arttırmaktadır.

Tablo 4.13. Resmi Nikah Olgusu Konusunda Değerlendirmeler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Toplumsal gereklilik	40	71.4	72.7	72.7
	Mali destekten yararlanmak için gerekli	5	8.9	9.1	81.8
	Kamu hizmetlerinden istifade	3	5.4	5.5	87.3
	Fikrim yok	4	7.1	7.3	94.5
	Gereksiz	1	1.8	1.8	96.4
	Cevap vermek istemiyorum	2	3.6	3.6	100.0
Toplam		55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya yanıt verenlerin %71.4'ü toplumsal gereklilikten ötürü resmi nikahı olumlu karşılamakta, %8.9'u mali destekten yararlanmak için resmi nikahı tercih etmekte, %7.1'inin ise bu konu hakkında hiçbir fikri bulunmamaktadır. Resmi nikah olgusunu toplumsal bir gereklilik olarak algılayan %72.1 gibi yüksek bir kesimin varlığı Romanlar içerisinde genel ahlâk kurallarının ve toplumsal değerlerin önemli bir düzeyde dikkate alındığını göstermektedir.

Tablo 4.14. Toplu Nikah Olgusu Konusunda Değerlendirmeler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Toplumsal gereklilik	21	37.5	38.2	38.2
	Mali destekten yararlanmak için gerekli	19	33.9	34.5	72.7
	Kamu hizmetlerinde n istifade	3	5.4	5.5	78.2
	Fikrim yok	3	5.4	5.5	83.6
	Gereksiz	6	10.7	10.9	94.5
	Cevap vermek istemiyorum	3	5.4	5.5	100.0
Toplam		55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Toplu nikah olgusu nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna yanıt verenlerin %38.2'i toplumsal gereklilikten ötürü toplu nikah olgusunu olumlu karşılamakta, %34.5'u ise mali destekten yararlanmak için toplu nikahı tercih etmekte, %10.9'si de toplu nikah yapılmasını gereksiz bulmaktadır. Mahallede görüşülenlerin bir çoğu resmi nikah olgusunu ve toplu nikahı olumlu karşılamaktadır. Yapılan gözlemler sonucu İzmir'de Konak Belediyesi ile Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği işbirliğinde Romanlar arasında resmi nikah olmayan çiftlere toplu nikah yapılmasının sonuçları bu cevaplarda olumlu etkisini göstermektedir.

B) Mahalle Özellikleri

Tablo 4.15. Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Çok Memnunum	2	3.6	3.6	3.6
	Memnunum	17	30.4	30.9	34.5
	Kısmen memnunum	8	14.3	14.5	49.1
	Memnun değilim	6	10.7	10.9	60.0
	Hiç memnun değilim	22	39.3	40.0	100.0
Toplam		55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Mahalle de belediye hizmetlerinden hiç memnun olmayanlar %40 değerindedir. Memnun olmayanlar %10.9 ile bir bütün olarak %50.9 oranında mahalle hizmetlerinden memnun olmama görüşü hakimdir. Memnun olanlar %30.9, çok memnun olanlar %3.6 ve kısmen memnun olanlar %14.5 bir bütün olarak değerlendirildiğinde mahalle hizmetlerinden memnuniyet, %49 ile memnun olmayanların gerisinde kalmaktadır. Memnun olma oranlarının bir ölçüde başka seçeneği olmama (daha iyi bir yere taşınamama ve gidememe) bağlamında değerlendirilmektedir.

Tablo 4.16. Ege Mahallesi'nin Sorunları İle İlgili Değerlendirmeler

	Yol sorunu		Su sorunu		Çevre kirliliği sorunu		Diğer	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Çok önemli	12	23.5	7	14.9	31	55.4	14	87.5
Önemli	15	29.4	8	17.0	13	23.2	2	12.5
Kısmen önemli	8	15.7	3	6.4	5	8.9		
Önemli değil	12	23.5	20	42.6	5	8.9		
Hiç önemli değil	4	7.8	9	19.1	2	3.6		
Toplam	51	100.0	47	100.0	56	100.0	16	100.0

Mahalle sorunları içinde birinci derecede çevre kirliliği sorunu gelmektedir. çok önemli diyenler %55.4 iken, önemli bulanlar %23.2 ve kısmen önemli diyenler %8.9 toplam %87.5 çevre kirliliğini önemli bulmaktadır. Yol sorununda önemseme çok önemli diyenler %23.5 iken, önemli diyenler %29.4 ,kısmen önemli diyenler %15.7 ve toplamda %68.6 yol sorununu önemli bulmaktadır. Su sorununda önemli bulma önemli bulma %38.3 iken önemli bulmama %61.7 oranındadır. Diğer seçeneği içinde ağırlıklı olarak güvenlik, uyuşturucu kullanımı, kapkaç ve kavgalar sorun olarak gösterilmiştir. Sonraki konular ilaçlama, kanalizasyon, sosyal hizmet, eğitim gibi konular sıralanmaktadır.

Tablo 4.17. Ege Mahallesi'nde Çevre Sağlığı Hizmetleri

	Sokakların süpürülmesi		İlaçlama		Çöp bidonların ilaçlanması		Hepsi		Hiçbiri	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
E v e t	18	32.1	3	5.3	1	1.7	2	3.4	35	62.5
H a y ı r	38	67.9	53	94.7	55	98.3	54	96.6	21	37.5
T o p l a m	56	100	56	100	56	100	56	100	56	100

Çevre sağlığına yönelik olarak belediyenin mahallede gerçekleştirdiği hizmetler sıralandığında sunulan hizmetlerin oldukça yetersiz olduğu hatta hiç gerçekleştirilmediği anlaşılmaktadır. Tablodan da görüldüğü gibi sokakların süpürülmesi %32.1, ilaçlama %5.3 ve çöp bidonlarının ilaçlanması %1.7 oranlarında gerçekleştirildiği kabulü hakimdir. Hizmetlerin hiçbirinin yapılmadığını belirtenler %96.6 ile memnuniyetsizliklerini ortaya koymaktadır. Başka bir yönüyle de hepsi yapılıyor diyenler %3.4 oranındadır.

Tablo 4.18. Mahalle Halkının ulaşım Araçlarından Yararlanma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Otobüs	17	30.4	30.4	30.4
	Metro	18	32.1	32.1	62.5
	Dolmuş Taksi Dolmuş	9	16.1	16.1	78.6
	Ticari taksi	1	1.8	1.8	80.4
	Özel araç	1	1.8	1.8	82.1
	Yararlanmıyorum	10	17.9	17.9	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde bu soruya yanıt verenler arasında %32.1'i Metroyu, %30.4'ü Belediye Otobüsü, %17.9'u hiçbir ulaşım aracını kullanmamakta, %16.1'i dolmuş ve dolmuş taksiye binmektedir. Ege Mahallesi Romanları arasında Metro ve Belediye Otobüsünün kullanılması ekonomik koşullardan dolayı ön sırayı almaktadır. Ayrıca mahallenin merkeze (Konak) yakın olması ulaşım için herhangi bir araca ihtiyacın olmadığı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir.

Tablo 4.19. Ege Mahallesi Düzenli ve Güzel Bulma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	17	30.4	30.4	30.4
	Kısmen	5	8.9	8.9	39.3
	Fikrim yok	1	1.8	1.8	41.1
	Hayır	33	58.9	58.9	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde bu soruya yanıt verenler arasında düzenli ve güzel bir mahallede yaşadıklarını düşünmeyenler %58.9'u, düşünenler %30.4, kısmen yanıt verenler ise %8.9'dur. Bu verilere dayanarak Ege Mahallesi'nde yaşayan Roman

vatandaşlarımız kendi mahallelerini diğer mahallelerle kıyasladığında düzenli ve güzel bir mahallede yaşamadıklarını ifade etmekte ve bu soruda hep diğer ve daha iyi mahallelere atıflarda bulunmuşlardır.

Tablo 4.20. Belediyenin Mahalleye Yönelik Hizmet Sunumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Diğer mahallelere göre daha iyi	5	8.9	8.9	8.9
	Diğer mahallelerle eşit	3	5.4	5.4	14.3
	Fikrim yok	3	5.4	5.4	19.6
	Diğer mahallelere göre daha kötü	28	50.0	50.0	69.6
	Hiç hizmet getirilmiyor	16	28.6	28.6	98.2
	Kayıp	1	1.8	1.8	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Soruya yanıt verenlerin %50'si belediye hizmetlerinin diğer mahallelere göre daha kötü olduğunu ifade ederken, %28.6'sı hiç hizmetin gelmediğini, %8.9'u ise diğer mahallelere göre daha iyi hizmet sağlandığını ifade etmişlerdir. Diğer %5.4'lük kısım ise Ege Mahallesini diğer mahallelerle aynı olduğunu ifade ederken, bir diğer %5.4'lük oran ise bu konu hakkında herhangi bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Ege Mahallesi'nde yapılan anket sırasında genelde sağlığı tehdit edici bir kirlilik dikkati çekmemiştir. Bununla beraber verilen cevaplardaki olumsuzluk, yüksek rantlı mahallelerde sunulduğunu düşündükleri daha kaliteli bir hizmet beklentisi ortaya koymaktadır.

Tablo 4.21. Ege Mahallesi'nde Güvenlik Sorunu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	26	46.4	47.3	47.3
	Hayır	29	51.8	52.7	100.0
Toplam		55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde soruya yanıt verenlerin %52.7'si mahallelerinde herhangi bir güvenlik sorununu dile getirmezken, %47.3'lük bir kısım mahallede güvenlik sorununun olduğunu ifade etmektedir. Kapıların üstünde genelde kalın kilitlerin gözlenmesi bağlamında, kapalı bir toplum yapısına sahip bulunmalarına rağmen, kentin diğer dışa açık mekansal kullanımlarında görülen tehditlerin uygulandığına yeri gelmişken değinmek gerekmektedir. Nitekim aşağıdaki tabloda da bu tedirginlik açıkça görülmektedir.

Tablo 4.22. Ege Mahallesi'nde Öncelikli Güvenlik Sorunu

	Gece	Yüzde	Gündüz	Yüzde
Sokakta can ve mal güvenliği – gece	22	39		
Sokakta can ve mal güvenliği – gündüz			13	23
Konutta can ve mal güvenliği – gece	8	14		
Konutta can ve mal güvenliği – gündüz			5	9
Terör – gece	4	7		
Terör – gündüz			2	4
Futbol maçı sonrası Gösteriler – gece	5	9		
Futbol maçı sonrası gösteriler – gündüz			2	4
Gösteri ve yürüyüşler – gece				
Gösteri ve yürüyüşler – gündüz				
Diğer – gece	2	4	1	2
Diğer – gündüz			1	2

Katılımcıların %39'u gece sokakta can ve mal güvenliği olmadığını düşünmekte, %23'ü ise gündüz sokakta can ve mal güvenliği olmadığını düşünmektedir. %14'ü ise yaşadıkları konutta gece can ve mal güvenliği olmadığını düşünmektedir. Dikkat edilirse oranlar hiç de düşük değildir. Alan çalışmaları içinde evlerin asma kilitlerle takviye edilerek evden uzaklaştırıldığı dikkati çekmektedir. Diğer durumlarla ilgili veriler yukarıdaki tabloda açıkça verilmektedir.

Tablo 4.23. İzmir’de Yaşama Süresi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	5-10 yıl	1	1.8	1.8	1.8
	15 yıl ve üzeri	54	96.4	98.2	100.0
Toplam		55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya cevap verenlerin %98.2’sinin on beş yıl ve üstü İzmir’de yaşadığını, %1.8’inin ise beş ve on yıl arası İzmir’de yaşadığı belirtilmiştir. İzmir’ de yaşayanların bu tablodan da anlaşıldığı üzere uzun süredir bu şehirde yerleşik olduğu görülmektedir.

Tablo 4.24. Mahallede Yaşama Süresi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	5-10 yıl	1	1.8	1.9	1.9
	10-15 yıl	3	5.4	5.8	7.7
	15 yıl ve üstü	48	85.7	92.3	100.0
Toplam		52	92.9	100.0	
Kayıp		4	7.1		
Toplam		56	100.0		

Soruya yanıt verenlerin %92.3’ü 15 yıl ve üstü Ege Mahallesi’nde yaşamaktadır. %5.8’i 10 ile 15 yıl arası, %1.9’u beş ile on yıl arası Ege Mahallesi’nde yaşadığını ifade etmektedir. Ege Mahallesi merkeze yakın ve İzmir’in eski mahalleleri arasındadır. Aynı zamanda Roman vatandaşlarımızın yoğunlukta yaşadığı tanınmış Roman mahallelerinden biri olmaktadır.

Tablo 4.25. Evde Yaşama Süresi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	1 yıldan az	1	1.8	1.9	1.9
	1-5 yıl	7	12.5	13.5	15.4
	5-10 yıl	4	7.1	7.7	23.1
	10-15 yıl	4	7.1	7.7	30.8
	15 yıl ve üstü	36	64.3	69.2	100.0
Toplam		52	92.9	100.0	
Kayıp		4	7.1		
Toplam		56	100.0		

Bu soruda görüşü alınanların %69.2'si on beş yılın üzerinde aynı evde ikamet ettiği, %13.5'i 1 ile 5 yıl arasında aynı evde ikamet ettiği, %7.7'si ise beş ile on yıl arası diğer %7.7'si on ile on beş yıl arası , %1.9' unun ise bir yıldan az süreyle aynı evde oturduğu ifade edilmiştir.

Tablo 4.26. Ege Mahallesi'nin İzmir'deki Kaçınıcı Yerleşim Yeri Olduğuna İlişkin Bilgi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Birinci	43	76.8	78.2	78.2
	İkinci	10	17.9	18.2	96.4
	Dördüncü	1	1.8	1.8	98.2
	Beşinci ve daha fazla	1	1.8	1.8	100.0
Toplam		55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Bu mahalle İzmir'deki kaçıncı yerleşim yeriniz sorusuna görüş bildirenlerin %78.2'si Ege Mahallesi'nin İzmir'deki ilk yerleşim yeri olduğunu, %18.2'lik bir kısmı da ikinci yerleşim yeri olduğu, %1.8'lik gibi bir oranın dördüncü ve beşinci yerleşim yeri olduğunu belirtmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Ege Mahallesi'nde aynı evde oturma oranı ve aynı mahallede oturma oranı yüksek görülmektedir.

Tablo 4.27. Önceki Mahallesinden Taşınma Gerekçeleri (Aşağıdaki Nedenlerden En Önemli Gördüğünüz 3 Faktörü Sıralayarak Belirtiniz)

		1.derece Frekans	1. derece Geçerli Yüzde	2.derece Frekans	2.derece Geçerli yüzde	3.derece Frekans	3.derece Geçerli yüzde
Geçerli	İş bulma	7	53.8	2	18.2	1	10
	Can ve mal güvenliği	1	7.7	1	9.1	0	0
	Kültürel uyumsuzluk	1	7.7	0	0	1	10
	Ucuz mesken temini	3	23.1	2	18.2	0	0
	Belediye/ Valilik yer değişikliği tasarrufu	1	7.7	0	0	0	0
	Eğitim	0	0	5	45.5	0	0
	Kentsel Hizmetler	0	0	1	9.1	1	10
	Eğitim	0	0	0	0	2	20
	Sağlık	0	0	0	0	2	20
	Akraba-Hemşeri İsteği	0	0	0	0	2	20
	Doğal Afetler	0	0	0	0	1	10
Toplam		13	100	11	100	10	100
Kayıp		43		45		46	
Toplam		56		56		56	

Ege Mahallesi'ne Taşınma sebebinin ilk nedenleri arasında görüş aldığımız kişilerin verdiği cevaplarda görüldüğü gibi iş bulma amacıyla Ege Mahallesi'ne gelenlerin oranı %53.8'i gösterirken, ucuz mesken temini ile mahalleye taşınma sebebi %23.1 olarak belirtilmiştir. Ege Mahallesi'ne taşınma sebebi olarak ikinci nedene baktığımızda ise %45.5 ile eğitim önceliği yer alırken ikinci neden ise yukarıda mahalleye taşınmanın asıl nedeni olan %18.2 ile iş bulma ve yine %18.2 ile ucuz mesken temini yer almaktadır. Ege Mahallesi'ne taşınma nedeni olarak üçüncü sebep ise ilk iki nedenden biri olan eğitim %3.6 ile, diğer ilk iki nedenden ayrı olarak düşünülen %3.6 oranı ile sağlık ve yine %3.6'lık bir oran ile akraba, hemşeri isteği yer almaktadır.

Tablo 4.28. Roman Yoğunluklu Mahalleleri Tercih Önceliği

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	24	42.9	42.9	42.9
	Önemi yok	10	17.9	17.9	60.7
	Fikrim yok	1	1.8	1.8	62.5
	Hayır	21	37.5	37.5	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde Roman yoğunluklu mahalleleri yerleşimde öncelikli tercih edenlerin oranı %42.9, Roman yoğunluklu mahalleleri yerleşimde öncelikli tercih etmeyenlerin oranı %37.5'i, Roman yoğunluklu mahalleleri yerleşiminde önemi olmadığını ifade edenler %17.9, fikrim yok diyenler ise %1.8'dir. Bu oranlara göre bir ölçüde Ege Mahallesi Romanlarının bir arada yaşama istekleri bulunmaktadır.

Tablo 4.29. Mahallenizden Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler (En Önemli Gördüğünüz 3 Faktörü Numaralayarak Belirtiniz)

Tablo 4.29. a) Mahalleden Birinci Derecede Önemli Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle taşınmayı düşünmüyorum	16	28.6	34.0	34.0
	Eğitim	6	10.7	12.8	46.8
	Kentsel hizmetler	4	7.1	8.5	55.3
	Akraba-hemşeri isteği	1	1.8	2.1	57.4
	Can ve mal güvenliği	8	14.3	17.0	74.5
	Konut satın alma	1	1.8	2.1	76.6
	Ucuz mesken temini	1	1.8	2.1	78.7
	İş bulma	10	17.9	21.3	100.0
	Toplam	47	83.9	100.0	
Kayıp		9	16.1		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde taşınma nedeni olarak gösterilen sebepler arasında kayıplar ihmal edildiğinde, öncelikli olarak %34'lük bir oran Ege Mahallesi'nden taşınmayı düşünmemekte bunun en büyük etkenleri arasında mahallenin şehir merkezine, fuara, hastanelere yakın olması ve tek bir ulaşım aracı ile şehrin tüm semtlerine gidilebilmesi gösterilmektedir. %21.3'lük bir oran ise iş bulmak için mahalleden taşınabileceğini, %17.0'lık bir oran ise can ve mal güvenliği açısından mahalleden ayrılmayı düşündüğünü ifade etmiştir. Anket sırasında can ve mal güvenliği üzerinde önemle durulan konulardandır.

4.29. b) Mahalleden İkinci Derecede Önemli Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle taşınmayı düşünmüyorum	1	1.8	3.8	3.8
	Eğitim	4	7.1	15.4	19.2
	Kentsel hizmetler	1	1.8	3.8	23.1
	Sağlık	5	8.9	19.2	42.3
	Akraba-hemşeri isteği	1	1.8	3.8	46.2
	Can ve mal güvenliği	4	7.1	15.4	61.5
	Kültürel uyumsuzluk	1	1.8	3.8	65.4
	Konut satın alma	2	3.6	7.7	73.1
	Ucuz mesken temini	2	3.6	7.7	80.8
	Belediye/valilik zorlaması	2	3.6	7.7	88.5
	İş bulma	3	5.4	11.5	100.0
	Toplam	26	46.4	100.0	
Kayıp		30	53.6		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nden taşınmak için ikinci öncelikli konuların en başında %19.2 ile sağlık gelmektedir. Mahalleli sağlık koşullarını beğenmediğini ifade etmektedir. Diğer bir taşınma sebebi olarak gösterilen nedenler arasında %15.4 ile eğitim ve yine %15.4 ile can ve mal güvenliği açısından mahalleden taşınmak istediklerini ifade etmişlerdir. İkinci neden olarak da can ve mal güvenliği oranının yüksek olduğu görülmektedir.

4.29. c) Mahalleden Üçüncü Derecede Önemli Taşınma İsteğini Etkileyen Faktörler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Eğitim	1	1.8	4.8	4.8
	Kentsel hizmetler	3	5.4	14.3	19.0
	Sağlık	5	8.9	23.8	42.9
	Can ve mal güvenliği	2	3.6	9.5	52.4
	Doğal afetler	2	3.6	9.5	61.9
	Ucuz mesken temini	1	1.8	4.8	66.7
	Belediye/valilik zorlaması	2	3.6	9.5	76.2
	İş bulma	5	8.9	23.8	100.0
	Toplam	21	37.5	100.0	
Kayıp		35	62.5		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nden taşınma sebebi olarak 3. derece önemli nedenler ise %23.8 ile sağlık ve yine aynı oran ile %23.8 ile iş bulma başta yer alırken, %14.3 ile kentsel hizmetlerin etkili olduğu, Ege Mahallesi'nde yaşayanların yerel yönetimlerin mahalleye yönelik hizmetlerini tam olarak yerine getirmediğini, %9.5 ile doğal afetler ve yine %9.5 ile can ve mal güvenliği gibi etkenlerin 3. derece taşınma nedeni olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki üç tablo bir bütün olarak değerlendirildiğinde Ege Mahallesi'nde can ve mal güvenliği konusunda ciddi bir sıkıntı olduğu anlaşılmaktadır. Bu sıkıntının kaynağına inildiğinde mahalleye dışarıdan göçle birlikte gelen kişilere hatta yan komşusuna olan güvensizlik ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4.30. Komşuluk İlişkileri Açısından Çeşitli Grupların Değerlendirilmesi

		Komşu olmak isterim	Komşu olmak istemem	Fikrim yok	Toplam
Alkol ve madde bağımlıları	Frekans	9	46	1	56
	%	16.1	82.1	1.8	100.0
Kumarbazlar	Frekans	3	49	2	54
	%	5.6	90.7	3.7	100.0
Masonlar	Frekans	4	40	6	50
	%	8.0	80.0	12.0	100.0
Hayat kadınları	Frekans	6	42	4	52
	%	11.5	80.8	7.7	100.0
Travestiler	Frekans	4	49	1	54
	%	7.4	90.7	1.9	100.0
AIDS hastaları	Frekans	5	46	1	52
	%	9.6	88.5	1.9	100.0
Sabıkalılar	Frekans	6	46	1	53
	%	11.3	86.8	1.9	100.0
Ruh ve sinir hastaları	Frekans	6	45	3	54
	%	11.1	83.3	5.6	100.0
Aşırı dinciler	Frekans	8	43	2	53
	%	15.1	81.1	3.8	100.0
Tarikat mensupları	Frekans	6	43	2	51
	%	11.8	84.3	3.9	100.0
Aşırı milliyetçiler	Frekans	15	34	2	51
	%	29.4	66.7	3.9	100.0
Üniversite öğrencileri	Frekans	41	10	2	53
	%	77.4	18.9	3.8	100.0

Tutucu- bağnazlar	Frekans	6	44	2	52
	%	11.5	84.6	3.8	100.0
Aşırı solcular	Frekans	4	46	1	51
	%	7.8	90.2	2.0	100.0
Güvenlik Mensupları	Frekans	41	10	2	53
	%	77.4	18.9	3.8	100.0
Yabancılar	Frekans	22	26	3	51
	%	43.1	51.0	5.9	100.0
Diğer	Frekans	4	1		5
	%	80.0	20.0		100.0

Bu soruya cevap verenler özellikle Ege Mahallesi'nde komşuluk ilişkileri bakımından yukarıda yer alan gruplar değerlendirildiğinde tabloda da görüldüğü gibi büyük bir çoğunluk alkol ve madde bağımlıları %82.1, kumarbazlar %90.7, masonlar %80, hayat kadınları %80.8, travestiler %90.7, aids hastalar %88.5, sabıkalılar %86.8, ruh ve sinir hastaları %83.3, aşırı dinciler %81.1, tarikat mensupları %84.3, aşırı milliyetçiler %66.7 ile komşu olmak istemezken, Ege Mahallesi'nde yaşayanların komşu olmak istedikleri gruplar ise %77.4 ile üniversite öğrencileri, yine %77.4 ile güvenlik mensupları, %43.1 ile yabancılar ve turistlerle komşu olmak istediklerini belirtmişlerdir.

Komşu olma tercihi üniversite öğrencilerinin öne çıkmasının nedeninin eğitim sorunu ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Bunun dışında en çok komşu olmak istedikleri grubun başında güvenlik mensuplarının olması mahalle güvenliği sorunu ile bağdaştırılabilir.

C) Konut Özellikleri

Tablo 4.31. Şu Anda Oturduğunuz Evin Mülkiyeti

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet, Ruhsatlı	25	44.6	44.6	44.6
	Evet, Ruhsatsız	3	5.4	5.4	50.0
	Hayır, Ruhsatlı	24	42.9	42.9	92.9
	Hayır, Ruhsatsız	4	7.1	7.1	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Bu soruya yanıt verenlerin %44.6'sının oturduğu evi kendisine ait olduğunu ve ruhsatının bulunduğunu, %42.9'u ruhsatlı evde kirada oturduğu, %7.1 ruhsatsız evde kirada oturduğu, %5.4'ü ise oturulan evin kendisine ait olduğunu fakat ruhsatı bulunmadığını belirtmiştir.

Toplam olarak %12.5 oranında ruhsatsız konutlarda oturma söz konusu iken %87.5 oranında ruhsatlı konutlarda oturmaktadır.

Tablo 4.32 Oturduğunuz Evin Arsa Mülkiyeti

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet, Ruhsatlı	19	33.9	33.9	33.9
	Evet, Ruhsatsız	2	3.6	3.6	37.5
	Hayır, Ruhsatlı	28	50.0	50.0	87.5
	Hayır, Ruhsatsız	7	12.5	12.5	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Şu anda oturlan evin arsasının mülkiyeti sorulduğunda, kendilerine ait ve ruhsatlı arsaya inşa edilmiş evde oturanlar %33.9 oranında iken, ruhsatsız alanlarda oturanların oranı %3.6 dır. Kendine ait olmayan ve ruhsatlı arsalı evde oturanların oranı %50 ve ruhsatsız kiralık evde oturanların oranı %12.5 tir.

Tablo 31 ve Tablo 32 birlikte değerlendirildiğinde Roman vatandaşlarımızın büyük bir çoğunluğu ruhsatlı ev ve arsalarda ikamet etmektedirler.

Tablo 4.33. Oturduğunuz Evin Kira Bedeli

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	30	2	3.6	8.3	8.3
	40	1	1.8	4.2	12.5
	50	2	3.6	8.3	20.8
	60	1	1.8	4.2	25.0
	70	1	1.8	4.2	29.2
	75	1	1.8	4.2	33.3
	80	1	1.8	4.2	37.5
	100	7	12.5	29.2	66.7
	110	1	1.8	4.2	70.8
	120	2	3.6	8.3	79.2
	150	1	1.8	4.2	83.3
	200	3	5.4	12.5	95.8
	250	1	1.8	4.2	100.0
	Toplam	24	42.9	100.0	
Kayıp		32	57.1		
Toplam		56	100.0		

Bu soru için görüş bildirenlerin %57.1'nin kirada oturmadığı (ev sahibi olma v.b. nedenler) kira bedeli için görüşülenlerin %12.5'i 100 YTL kira bedeli ödediğini, %5.4'ü 200 YTL kira bedeli verdiği saptanmıştır. Ege Mahallesi'nde bulunan konutları 30 ile 250 YTL arasında değiştiğini görmekteyiz. Bu haliyle ruhsatlı ve gecekondü görünümüne bir konut kullanımını dikkati çekmektedir.

Tablo 4.34. Oturduğunuz Evin Niteliği

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Betonarme	22	39.3	39.3	39.3
	Yığma tuğla	20	35.7	35.7	75.0
	Yığma briket	6	10.7	10.7	85.7
	Ahşap	4	7.1	7.1	92.9
	Diğer	4	7.1	7.1	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Bu soruya katılımcıların %39.3'ü evlerinin yapı malzemesinin betonarme, %35.7'si yığma tuğla, %10.7'si de yığma briket olduğunu söylemiştir. Ege Mahallesi'ndeki Romanların oturdukları evler mimari kaliteden yoksun, özensiz, tek katlı ve gecekondü tipi evlerdir. Bunun dışında Ege Mahallesi'nde toplu konutlar da bulunmaktadır.

Tablo 4.35. Yaşadığı Konutun Özellikleri**Tablo 4.35. a) Yaşadığı Konutun Özellikleri**

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Apartman dairesi	8	14.3	14.8	14.8
	Gecekondü	22	39.3	40.7	55.6
	Lojman	3	5.4	5.6	61.1
	Müstakil ev	17	30.4	31.5	92.6
	Diğer	4	7.1	7.4	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Yaşanılan konutların %31.5'i müstakil yapıdır. Gecekonular %40.7 oranındadır. Apartman dairesi %14.8 oranında olup, lojman %5.6 ve diğer tipler %7.4 değerlerine sahiptir.

Ege Mahallesi'nde yerleşim tipinde genelde tek katlı ve sağlık koşulları açısından yetersiz bir profil ortaya çıkmaktadır. Sahip oldukları gelir düzeyi itibariyle de başka yerleşim alanlarına yönelemediklerinden bu mahallede kaldıklarını söylemek mümkündür.

Tablo 4.35. b) Yaşamak İsteddiği Konut Özellikleri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Apartman dairesi	23	41.1	42.6	42.6
	Gecekondu	4	7.1	7.4	50.0
	Villa-köşk	5	8.9	9.3	59.3
	Lojman	1	1.8	1.9	61.1
	Müstakil ev	18	32.1	33.3	94.4
	Diğer	3	5.4	5.6	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi sakinlerinin de yaşamak istediği konut özelliklerini sorduğumuzda %42.6'sı apartman dairesinde yaşamak istediğini fakat bu apartman dairesinin oturduğu sosyal konutlardaki gibi olmamasını ifade etmiştir. %33.3'ü ise müstakil bir evde yaşamak istediğinin bahçenin, yeşilliğin önemli olduğunu, %9.3'ü ise villa da ve köşk gibi lüks konutlarda yaşamak istediğini belirtmiştir.

Diğer seçeneği %5.6 oranında olup çadırda, sokakta, sosyal konutlarda, kendi yaptığı prefabrik evde, yığma teneke evde yaşamak istediğini belirtenlerin yanında evin nasıl olduğunun önemli olmadığı; başını sokacak bir evi olmasının yeterli

olduğunu belirtenler bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında müstakil ev isteği öne çıkmaktadır.

Tablo 4.36. Evinizin Kullanım Alanı

	n=56		Ortalama	Std. Sapma	Min.	Maks.
	Geçerli	Kayıp				
Evin kullanım alanı (m ²)	44	12	67,45	39,55	3	200

Evlerin kullanım alanı ortalama 67,45 m² olduğu görülmektedir. Ankete katılanlar bahçe ile birlikte düşünüldüğünde rakam yüksek çıkmaktadır. Bahçe ele alınmadığında ve sosyal konutlar düşünüldüğünde kullanım alanı 50 m² olduğu gözlenmektedir.

Tablo 4.37. Evin Oda Sayısı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Bir	11	19.6	20.0	20.0
	İki	29	51.8	52.7	72.7
	Üç	11	19.6	20.0	92.7
	Dört ve üzeri	4	7.1	7.3	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde salon dahil iki odası bulunanlar %52.7, bir ve üç odası bulunanlar %20, dört ve üzeri odası bulunanlar ise %7.3 olarak bulgulanmıştır. Ege Mahallesi'nde konutların özelliğine bakacak olursak sosyal konutlardan daha az metrekareye sahip yapılar bulunmaktadır. Ayrıca 1960 yılında Osman Kibar döneminde yapılan ve mahalleye özgü olan bloklar halinde toplu yapılar

bulunmaktadır.

Tablo 4.36’ında yorumlarında belirtildiği gibi bu evlerin ortalama 50 metrekare olduğu ve bitişik nizamda yapıldığı gözlemlendiğine göre sosyal hayatın işleyişinin güçlüğünü açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 4.38. Evin Kullanım Mekanları ve mekanların Konumları ve Mekanların Konumları

		Yok	Var/Ev içi	Var/Ev dışı	Birkaç eve ait ortak	Toplam
Mutfak var mı/konumu	Frekans	6	40	10		56
	%	10.7	71.4	17.9		100.0
Banyo var mı/konumu	Frekans	7	36	13		56
	%	12.5	64.3	23.2		100.0
Tuvalet var mı/konumu	Frekans	2	35	18	1	56
	%	3.6	62.5	32.1	1.8	100.0

Ege Mahallesi’nde konutların durumlarına ilişkin evinizde yukarıdaki mekanların olup olmadığı sorusuna %71.4’lük bir oranla mutfakların evin içinde olduğu, %17.9’unda mutfakların ev dışında olduğu, %10.7’sinin evinde mutfak olmadığı görülmüştür.. Banyo konumunda ise ev içinde banyo %64.3’lük bir orana sahiptir. Ev dışında banyo oranı ise %23.2, evlerinde banyoya sahip olmayanların oranı ise %12.5 olarak belirlenmiştir. Tuvalet durumu ise ev içinde olanlar %62.5, ev dışında %32.1, tuvalete sahip olmayanlar ise %3.6’lık bir oranla ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4.39. Mekanların Kullanım Amaçları

		Yok	Var-Depo	Var-Sosyal amaç	Var-Üretim /iş	Var-atıl	Total
Balkon/terras	Frekans	31	6	15		3	55
	%	56.4	10.9	27.3		5.5	100.0
Avlu	Frekans	30	6	13		4	53
	%	56.6	11.3	24.5		7.5	100.0
Bahçe	Frekans	38	2	8	1	2	51
	%	74.5	3.9	15.7	2.0	3.9	100.0
Çatı	Frekans	26	5	4	1	12	48
	%	54.2	10.4	8.3	2.1	25.0	100.0
Sokak kapısı önü	Frekans	9	1	33		6	49
	%	18.4	2.0	67.3		12.2	100.0

Ege Mahallesi'nde evlerde bulunan balkon, avlu, bahçe, çatı ve kapı önünün var olup olmadığı ve hangi amaçlarla kullanıldığına baktığımızda; Ege Mahallesi'nde bulunan konutların %56.4'ünün balkonu olmadığı, olanların %27.3'ü sosyal amaç için balkonu kullandığı görülmektedir. Avlu durumuna bakacak olursak %56.6 ile konutlarda avlu olmadığı, olanların %24.5'inin sosyal amaçlı bu alanları kullandığı, %74.5'in bahçelerin olmadığı, %54.2 sinin çatılarının olmadığı ve %67.3'lük bir kısım ise sokak kapısı önünün sosyal amaçlı kullanıldığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.40. Evin Kanalizasyonu Sistemi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Var	50	89.3	89.3	89.3
	Yok	6	10.7	10.7	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde görüşülenlerin %89.3'ünün evlerinde kanalizasyon şebekesinin bulunduğunu belirtirken bununla birlikte kanalizasyon olsa bile tıkağı için kullanamadıklarını ve belediye hizmetlerinin yetersizliğini dile getirmişlerdir. %10.7'si evlerinde kanalizasyon şebekesinin bulunmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.41. Evin Şebeke Suyu Kullanımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Var	53	94.6	94.6	94.6
	Yok	3	5.4	5.4	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde evinizin şebeke suyu olup olmama durumu için görüşülenlerin %94.6'sının şebeke suyuna sahip olduğu, %5.4'ünün şebeke suyuna sahip olmadığı görülmektedir. Şebeke suyu olmadığını beyan edenler su ihtiyaçlarını komşu yada taşıma yoluyla karşılamaktadırlar. Aslında bu grup altyapısı olmayan boş alanlarda yerleşenlerden oluşmaktadır.

Tablo 4.42. Evin Elektriği Kullanımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Var	54	96.4	96.4	96.4
	Yok	2	3.6	3.6	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde evde elektrik olup olmama durumuna ilişkin alınan cevaplarda %96.4'ünün evlerinde elektriğe sahip olduğunu, %3.6 gibi küçük bir oranın ise evlerinde elektriğin bulunmadığı tespit edilmiştir. Elektriği olmayanlar kaçak elektrik kullandıklarını, komşudan elektrik kullandıklarını ve sokak lambalarından istifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.43. Evin Telefonu Kullanımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Var	35	62.5	62.5	62.5
	Yok	21	37.5	37.5	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde evinizde sabit telefon hattına sahip olup olmama durumuna ilişkin görüşü alınanların %62.5'inde evlerinde telefon olduğu, %37.5'inde ise evlerinde telefon olmadığı görülmektedir. Evlerinde telefon olmamasının nedenleri arasında ekonomik nedenler, kiracı olmaları ve cep telefonu kullanmaları gibi faktörler gözlemler sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.44. Çöpün Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Belediye topluyor	52	92.9	92.9	92.9
	Uzak bir yere döküyorum	3	5.4	5.4	98.2
	Diğer	1	1.8	1.8	100.0
	Toplam	56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde bu soru için görüşülenlerin %92.9'unun çöplerinin belediye tarafından düzenli bir şekilde toplandığını, %5.4'ü ise çöplerini uzak bir yere döktüğünü, %1.8'lik bir oran ise kendi yöntemleri ile bu sorunu çözdüğünü belirtmiştir. Diğer seçeneğinde yer alan %1.8'lik oran içinde kapı önüne ve boş arsalara bıraktıkları ve çöpü sattıkları bilgisi yer almaktadır.

Tablo 4.45. Evin Eşya Durumu

	Var	Yüzde	Toplam
Buzdolabı	49	87.5	56
Televizyon	51	91	56
Müzik seti	13	23.2	56
Şofben	37	66.07	56
Çamaşır mak.	38	67.8	56
Video/VCD/DVD	19	33.9	56
Dikiş mak.	7	12.5	56
Cep telefonu	17	30.3	56
Uydu anteni	6	10.7	56
Yemek takımı	23	41.07	56
Yatak odası yakımı	24	42.8	56
Koltuk takımı	27	48.2	56
Ütü	46	82	56
Elektrikli fırın	20	35.7	56
Bulaşık mak.	5	8.9	56
Bilgisayar	1	1.7	56
Fırın	14	25	56
Klima	4	7.14	56

Genel Olarak Ege Mahallesi'nde Televizyon %91, Buzdolabı %87.5, Çamaşır makinası %67.8 ve %66.07 ile Şofben gelmektedir. Çamaşır makinesi ve Şofben yüzdelerinin yüksek olması Ege Mahallesi'ndeki Romanların temizliğe özen gösterdiklerini ifade etmektedir.

Roman vatandaşlarımızın genelde düşük gelir grubunda oldukları ve düzenli gelirleri bulunmadıkları bilindiğine göre iletişime ev eşyası kullanımından daha fazla önem vermektedirler.

Tablo 4.46. Evin Isıtılması

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kömür sobası	43	76.8	82.7	82.7
	Odun sobası	3	5.4	5.8	88.5
	Gaz/tüp sobası	1	1.8	1.9	90.4
	Elektrikli soba/radyatör	3	5.4	5.8	96.2
	Klima	2	3.6	3.8	100.0
	Toplam	52	92.9	100.0	
Kayıp		4	7.1		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soruya yanıt verenlerin %82.7'si kömür sobası ile ısınırken, %5.8'lik bir kısım odun sobası ve elektrikli soba ile ısındığını, %3.8'lik bir oran klima ile, %1.9'luk oran ise gaz ve tüp sobası ile ısındığını ifade etmiştir.

Tablo 4.47. Özel Araca sahip Olma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Otomobil	3	5.4	50.0	50.0
	Motosiklet	2	3.6	33.3	83.3
	Diğer	1	1.8	16.7	100.0
	Toplam	6	10.7	100.0	
Kayıp		50	89.3		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya yanıt verenlerin %50'sinin otomobili olduğu, %33.3'lük bir kısmının motosiklet sahibi olduğu, %16.7'si diğer çeşit araçlara sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Eksik 50 kişi olduğu göz önüne alınırsa Ege Mahallesi'nde yaşayan büyük bir nüfusun her hangi bir araca sahip olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4.48. Özel Aracı Kullanım Amacı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	İş amaçlı	1	1.8	16.7	16.7
	Ulaşım amaçlı	5	8.9	83.3	100.0
	Toplam	6	10.7	100.0	
Kayıp		50	89.3		
Toplam		56	100.0		

Bu soruda görüş bildirenlerin %83.3'ü özel araçlarını ulaşım amaçlı kullanmakta, %16.7'si ise özel araçlarını iş amaçlı kullandığı belirlenmiştir.

D) Siyasi Ve Yönetmel Katılım Özellikleri**Tablo 4.49. Yöneticileri Tanıma Durumu**

		Tanyor, ismini biliyor	Tanımyor	Tanyor, ismini bilmiyor	Toplam
Cumhurbaşkanı	Frekans	30	17	9	56
	%	53.6	30.4%	16.1%	100.0%
Başbakan	Frekans	46	6	4	56
	%	82.1	10.7%	7.1%	100.0%
Vali	Frekans	2	45	9	56
	%	3.6	80.4%	16.1%	100.0%
Kaymakam	Frekans	0	50	6	56
	%	0	89.3%	10.7%	100.0%
Büyükşehir belediye başkanı	Frekans	13	32	11	56
	%	23.2%	57.1%	19.6%	100.0%
İlçe/ilk kademe belediye başkanı	Frekans	4	44	7	55
	%	7.3%	80.0%	12.7%	100.0%
Mahalle muhtarı	Frekans	50	2	4	56
	%	89.3%	3.6%	7.1%	100.0%

Ege Mahallesi'nde yapılan saha çalışmasında Roman vatandaşlarımıza devlet büyüklerinin ismi sorulduğunda Cumhurbaşkanı'nın (Ahmet Necdet Sezer) %53.6 oranında hem tanındığı hem de isminin bilindiği, %30.4'ünün Cumhurbaşkanı'nı tanımadığı, %16.1'i ise tanıyıp fakat ismini bilmediğini, Başbakanımızın (Recep Tayip Erdoğan) %82.1'inin hem tanındığı hem de isminin bilindiği, İzmir Valisinin (Oğuz Kağan Köksal) %3.6'lık bir oranın hem tanıyıp hem isminin bilindiği, %80.4'ünün valiyi tanımadığı, %16.1'in tanıyıp ismini bilmediği bunun nedeninin İzmir Valisinin anket zamanında değişmiş olması yeni Valinin tanınmamasının oranını arttırmıştır. %50'lik bir oran Konak Kaymakamını tanımadığını, %10.7'lik bir oranın Konak Kaymakamını tanıdığı fakat ismini bilmediği, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanının %23.2 oranında tanınıp isminin bilindiği, %57.1'inin İzmir Büyükşehir belediye başkanını tanımadığı, %19.6'sının tanıyıp ismini bilmediği, ilçe ilk kademe belediye başkanının ise %7.3'lük bir oranın hem tanıyıp hem ismini bildiği, % 80'lik bir kısmının konak belediye başkanını tanımadığı, %12.7'lik bir kısım ise tanıyıp ismini bilmediğini belirtmiştir. Ege Mahallesi hatta Roman vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı bölgelerde üst düzey yöneticilerin tanınmadığı fakat en aşağı kademe yönetici olan muhtarların yaygın olarak tanındığı Ege Mahallesi'nde de diğer mahallerdeki yapılan çalışmalar gibi saptanmıştır. Ege Mahallesi'nde %89.3'lük bir kesim muhtarı tanırken, %3.6'lık bir kesim muhtarı tanımadığı, %7.1'lik bir kesim ise mahalle muhtarını tanıyıp ismini bilmediğini ifade etmiştir.

Ege Mahallesi'nde belediye başkanları ve kaymakamların kendileriyle ilgilenmediği doğrultusunda açıkça görüşlerini belirtmişler. Büyükşehir belediye başkanının (Ahmet Piriştina) vefatından sonra sahipsiz kaldıklarını üzüntüyle dile getirmişlerdir.

Tablo 4.50. Son Seçimlerde Oy Kullan Durumu

Tablo 4.50. a) Son Yerel Seçimlerde Oy Kullanma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	42	75.0	75.0	75.0
	Hayır	14	25.0	25.0	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde 50. soru için görüş aldıklarımızın %75'i son yerel seçimlerde oy kullandıklarını ifade ederken, %25'lik bir oran ise son yerel seçimlerde oy kullanmadığını belirtmiştir. Genel olarak Ege Mahallesi'nde ankete katılanların yerel seçimlere duyarlı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.50. b) Son Genel Seçimlerde Oy Kullanma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	40	71.4	71.4	71.4
	Hayır	16	28.6	28.6	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Son genel seçimlerde oy kullanımına baktığımızda Ege Mahallesi'nde %71.4'lük bir oran genel seçimlerde oy kullandığını, %28.6'lık bir oran ise genel seçimlerde oy kullanmadığını görmekteyiz. Genel ve yerel seçimlere baktığımızda Ege Mahallesi'nde siyasi katılımın yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

Oy kullanmama nedeni olarak seçmen listelerinde isimlerin bulunmaması, taşınma ve idari nedenlerle ilişkilendirilebilir.

Tablo 4.51. Mahallenizden Romanların Meclis Üyesi Seçilme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Aday gösterilmedi	18	32.1	32.7	32.7
	Aday gösterildi, seçilmedi	4	7.1	7.3	40.0
	Aday gösterildi, seçildi	8	14.3	14.5	54.5
	Bilgim yok	18	32.1	32.7	87.3
	İlgim yok	3	5.4	5.5	92.7
	Romanlarda meclis üyesi seçilme istekliliği bulunmamaktadır	4	7.1	7.3	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soruya yanıt verenlerin %32.7'sinin meclis üyeliği için aday gösterilmediğini diğer %32.7'lik bir oranın ise bu konu hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı, %14.5'i aday gösterilip seçildiği, %7.3'ü aday gösterilip seçilemediğini, yine %7.3'lük bir oranın ise Romanlarda meclis üyesi seçilme istekliliği bulunmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4.52. Mahallenizden Romanların Belediye Başkanı Seçilme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Aday gösterilmedi	26	46.4	46.4	46.4
	Aday gösterildi, seçilmedi	3	5.4	5.4	51.8
	Aday gösterildi, seçildi	2	3.6	3.6	55.4
	Bilgim yok	17	30.4	30.4	85.7
	Romanlarda meclis üyesi seçilme istekliliği bulunmamaktadır	8	14.3	14.3	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde Roman olup ta belediye başkanı seçilme durumu %46.4 ile aday gösterilmediği, %30.4'ünün bu konuda herhangi bir bilgiye sahip olmadığı, %14.3'ü Romanlarda böyle bir istekliliğin bulunmadığı, %5.4'ü ise aday gösterilip seçilemediğini, %3.6'luk bir oran ise aday gösterilip seçildiğini ifade etmiştir.

Aday gösterilmemelerine ilişkin olarak toplumun yönetmenin gerektirdiği bireysel donanımlara sahip olmadıkları görüşünü dile getirmişlerdir.

Tablo 4.53. Mahallenizden Romanların Muhtar Seçilme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Aday gösterildi, seçilmedi	4	7.1	7.3	7.3
	Aday gösterildi, seçildi	49	87.5	89.1	96.4
	Bilgim yok	2	3.6	3.6	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soru için görüşülenlerin %89.1'i Roman bir muhtarın aday gösterilip seçildiğini, %7.3'ü aday gösterilip seçilmediği, %3.6'lık bir oranın ise bu konu hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı bulgulanmıştır. Bir bütün olarak "Muhtar" olabilme temsil basamaklarında daha öne çıkmıştır.

Araştırmamın yazılması sürecinde, 22 Temmuz 2007'de genel seçimlerin yapılacak olması ve milletvekili adaylarının belirlenme çalışmaları, benim için de listelerde yer alan adayların profilini inceleme fırsatı yaratmıştır. Önceki bölümlerde belirtildiği gibi Romanların dernekler aracılığıyla örgütlenmelerinin artması, kendilerini siyasal karar mekanizmalarda yer alma konusunda cesaretlendirmişse de, Yüksek Seçim Kurulu tarafından açıklanan kesin aday listelerinde, araştırmada isimlerini belirttiğim Roman derneklerinden herhangi bir üyenin yer almadığı görülmüştür. Partiler tercihlerinde, doğası gereği oy potansiyellerini de dikkate aldıklarından, henüz yeterince örgütlenmemiş ve hatta aralarında çekişmelerin de başladığı Roman derneklerinin destekledikleri temsilcilerinin "bu seçim yarışında" şimdilik yer alamadıklarını söylemek mümkündür.

Tablo 4.54. Bir Derneğe Üye İseniz Üye Olduğunuz Derneklerin Faaliyet Alanı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Hiçbir derneğe üye değilim	46	82.1	88.5	88.5
	Siyasi	2	3.6	3.8	92.3
	Diğer	2	3.6	3.8	96.2
	Spor	2	3.6	3.8	100.0
	Toplam	52	92.9	100.0	
Kayıp		4	7.1		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soru için görüş bildirenlerin %88.5'inin hiçbir derneğe üye olmadığı, %3.8'lik bir oran ise siyasi, %3.8'lik spor, %3.8'lik bir oran ise diğer dallarla ilgili bir derneğe üye oldukları saptanmıştır.

Bu sonuç Türkiye ölçeğinde sivil toplum kuruluşlarına üyelik oranının düşüklüğü ile uyumludur. Genel olarak dernek üyeliği oranı ülkemizde düşüktür.

Tablo 4.55. İzmir’de İlk Defa Kurulan Roman Kültürü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği’ne Üye Olma Konusunun Değerlendirilmesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Çok yararlı olur	17	30.4	30.4	30.4
	Yararlı olur	14	25.0	25.0	55.4
	Fikrim yok	17	30.4	30.4	85.7
	Yararlı değildir	7	12.5	12.5	98.2
	Çok sakıncalıdır	1	1.8	1.8	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

İzmir’deki Roman Kültürü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğine üyeliği %30.4’lük bir oran çok yararlı olduğunu belirtirken, yine bu konu ile ilgili görüşü alınanların %30.4’ünün bu konuda bir fikir beyan etmediği, %25’lik bir oranın yararlı olacağını, %12.5’lik bir oran ise yararlı görmediğini belirtmiştir.

Genel olarak üyeliğe olumlu yaklaşımakla birlikte %14.3 oranında bir kesim tedirginliğini dile getirmiştir.

Ege Mahallesi’nde Roman Kültürü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğine üye olmanın çok yararlı ve yararlı olduğunu ifade edenlerin toplam oranı ise %55.4’tür.

E) Sosyo-Kültürel Özellikler

Tablo 4.56. İzmir Dışından Gelen aile Büyüklerinin Geldikleri Yerler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Ege	11	19.6	20.4	20.4
	Marmara	11	19.6	20.4	40.7
	İç Anadolu	4	7.1	7.4	48.1
	Güneydoğu Anadolu	4	7.1	7.4	55.6
	Akdeniz	1	1.8	1.9	57.4
	Yurtdışı	20	35.7	37.0	94.4
	Bilmiyorum	3	5.4	5.6	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya yanıt verenlerin atalarının %37'si yurtdışından geldiğini yurtdışı olarak özellikle büyük bir çoğunluğun Selanik'ten geldiklerini ifade etmişlerdir. %20.4'ü Marmara bölgesinden diğer %20.4'lük bir oran ise Ege bölgesinden mahalleye geldiğini ifade etmiştir Diğer bölgelerden ise %7.4 ile İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu, %1.9'uda Akdeniz bölgesinden atalarının geldiğini belirtmiştir. Kent Bütününde yapılan çalışma da ise %50.6'sının yurtdışından Yunanistan'ın Selanik bölgesinden geldiği görülmektedir.

Tablo 4.57. Ege Mahallesi’nde Oturanların Kendilerini Tanımlaması

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	T.C. Vatandaşı	41	73.2	73.2	73.2
	Roman	3	5.4	5.4	78.6
	İzmirli	2	3.6	3.6	82.1
	Çingene	1	1.8	1.8	83.9
	Böyle bir gruplamaya gerek duymuyorum	9	16.1	16.1	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Bu konu ile ilgili görüş bildirenlerin %73.2’si Ege Mahallesi’nde öncelikli olarak kendilerini T.C Vatandaşı, %16.1’i böyle bir gruplandırmaya gerek duymadığını, %5.4’ü ise Roman, %3.6’sı İzmir’li %1.8’i Çingene olduklarını belirtmiştir.

Ege Mahallesi Romanlarının kendilerini T.C. vatandaşı olarak öncelikle tanımlaması önemlidir. Kültürel kimlik yönüyle ise kimliklerini gizlemeye gerek görmedikleri fikri öne çıkmaktadır. Bununla beraber, toplumsal kademelenmede üst gruplarda ve gelir düzeyi yüksek olan Romanların çeşitli nedenlerle kimliklerini gizlendiği düşünülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü tarafından yapılan “Kent Bütününde Romanlar” çalışmasında 253 deneğe sorulan kendinizi öncelikle nasıl tanımlarsınız sorusuna %71.9 T.C. vatandaşı olarak yanıt verirken Ege Mahallesi’nde de %73.2’si aynı cevabı vermiştir.

Tablo 4.58. Romanların Kamusal Yaşamda Kimliklerini Gizleme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	14	25.0	25.0	25.0
	Kısmen	2	3.6	3.6	28.6
	Fikrim yok	2	3.6	3.6	32.1
	Hayır	37	66.1	66.1	98.2
	Cevap vermek istemiyorum	1	1.8	1.8	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

‘Romanların kamusal yaşamda, kimliklerini gizlediklerini düşünüyor musunuz?’ sorusuna %25’i evet cevabı verirken %3.6’sı kısmen, yine %3.6’sı fikrim yok cevabını vermiştir. Ankete katılanların %66.1’i kamusal yaşamda kimliklerini gizlemediklerini belirtmiştir. Cevap vermek istemeyenler %1.8 oranındadır.

Ege Mahallesi’ndeki Romanların kimliklerini açıkça ifade etme açısından Romanların kimliklerini gizlemediklerini %66.1’i, kent bütününde ise yapılan çalışma da %55.7’lik bir oran kimliklerini gizlemedikleri görülmektedir.

Tablo 4.59. Bir Romanın En Belirleyici Özellikleri

	Frekans	Yüzde	Toplam
Eğlenceli	49	87.5	56
Dürüst ve güvenilir	45	80.3	56
Yardımsaver	49	87.5	56
Nazik-kibar	35	62.5	56
Çalışkan	39	69.6	56
Güvenilmez	5	8.9	56
Tok gözlü ve paylaşımcı	37	66.07	56
Temiz ve titiz	43	76.7	56
İçkici	28	50	56
Kumarbaz	19	33.9	56
Çapkın/hovarda	24	42.8	56
Madde bağımlısı	14	25	56
Kaba/küfürbaz	21	37.5	56
Dedikoducu	16	28.5	56
Disiplinsiz	19	33.9	56
Kolay para kazanma isteği olan	21	37.5	56
Uyumlu	37	66.07	56
Diğer	1	1.7	56

Ege Mahallesi'nde görüşülen 56 kişiye bir Romanın en belirleyici özellikleri sorulmuştur. Frekansın yığılmalarına göre kendilerini %87.5 oranında eğlenceli, yardımsaver, %80.3 oranında dürüst ve güvenilir, %76.7 temiz ve titiz, %69.6 çalışkan, %66.07 tok gözlü ve paylaşımcı, %62.5 nazik ve kibar, %50 içkici, %42.8 çapkın ve hovarda, %37.5 kaba ve küfürbaz, %33.9 disiplinsiz olarak değerlendirdiklerini söylemek mümkündür.

Olumlu ve toplumda saygınlık gören kişilik özellikleri yanında olumsuz sayılabilecek kişilik özelliklerine ilişkin seçeneklerinde işaretlenmesi ankete cevap verilmesi konusunda gösterilen samimiyeti ifade etmektedir.

Tablo 4.60. Evlilik Tercihinde Eşinin Roman Olmasının Önemi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle önemli	10	17.9	17.9	17.9
	Kısmen önemli	6	10.7	10.7	28.6
	Fikrim yok	3	5.4	5.4	33.9
	Kesinlikle önemli değil	37	66.1	66.1	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Evlilik tercihi ile ilgili Ege Mahallesi'nde görüş bildirenlerin %66.1'i eşlerinin Roman olmasının kesinlikle önemli olmadığı gönül kimi severse ve anlaşılırsa evlenebilecekleri Roman olsun olmasın sevginin önemli olduğu anlayışını öne sürmüşlerdir. %17.9'u eşimin Roman olması kesinlikle önemli olduğunu belirtirken, %10.7'si evlilik tercihinde eşinin Roman olmasının kısmen önemli olduğunu ifade etmiştir.

Bu oranlara göre büyük bir çoğunluk eş tercihinde Roman unsurunu önemsememektedir. Anket örneğine konu olan Ege Mahallesi Romanlarının genelde dışa açık olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bu konu Roman olmayan topluluklarında Romanlara bakışı yönüyle incelenmesi gereken bir konudur. Anket uygulaması sırasında Roman olmayanlar ile kurulan flört ilişkisinin çoğu kere evlilikle sonuçlanmadığı ve nedensiz sonlandırıldığı belirtilmiştir.

Tablo 4.61. Ailelerini İlgilendiren Konularda Karar Almada Etkin Kişi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kadın	1	1.8	1.8	1.8
	Erkek	26	46.4	46.4	48.2
	Kadın-erkek	10	17.9	17.9	66.1
	Aile büyüğü	11	19.6	19.6	85.7
	Tüm aile fertleri birlikte	8	14.3	14.3	100.0
Toplam		56	100.0	100.0	

Ege Mahallesi'nde bu soru için görüş bildirenlerin %46.4'ü aile ile ilgili kararları evde erkeğin aldığı bulgulanırken, %19.6'sı aile büyüğünün kararları belirlediği, %17.9'u kararların ailede birlikte alındığını belirtmiştir.

Oranlara baktığımızda Ege Mahallesi'nde erkeğin aile içinde alınan kararlarda daha baskın olduğu böylelikle ataerkil aile yapısının egemen olduğu görüşü yaygındır.

Tablo 4.62. Ege Mahallesi'nde Çocukların Mesleki Alanlara Yönlendirilmesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Sanat	1	1.8	2.2	2.2
	Zanaat	3	5.4	6.5	8.7
	Kamu görevi	6	10.7	13.0	21.7
	Spor	5	8.9	10.9	32.6
	Kendisine bırakıyorum	17	30.4	37.0	69.6
	Diğer	14	25.0	30.4	100.0
	Toplam	46	82.1	100.0	
Kayıp		10	17.9		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya yanıt verenlerin %37'si çocuklarının hangi mesleği seçeceklerini kendilerine bırakırken, %30.4'ü diğer seçeneğini, %13.0'ı Kamu görevi, %10.9'u spor alanında bir meslekle görev yapmasını belirtmişlerdir.

Romanların meslek seçimi konusunda tercihi tamamen çocuklarını bırakmadıklarını en azından aile ekonomisine katkı sağlayabilecek seçeneklere yönlendirildikleri görülmektedir.

Tablo 4.63. Kendisi ve Çocukları İçin Örnek Aldığı Ünlü Kişiler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Geçerli	Atatürk	2	3.6	3.6
	Babam	1	1.8	1.8
	Hakan Şükür	2	3.6	3.6
	Halil Tataş Emniyet Müdürü	1	1.8	1.8
	Hülya Avşar	2	3.6	3.6
	Kalp doktoru	1	1.8	1.8
	Kendimi	1	1.8	1.8
	Kibariye	1	1.8	1.8
	Metin Oktay	1	1.8	1.8
	Tamer Karadağlı	1	1.8	1.8
Kayıp		43	76.8	76.8
Toplam		56	100.0	100.0

Bu soruya %76.8'i herhangi bir cevap bildirmezken, buna karşılık %23.2'lik bir kesim örnek aldıkları kişileri belirtmişleridir. Bu grubun içinde sahne ve sinema sanatçılarının toplam oranı %7.2'dir. Bunu %5.4 oranı ile spor adamları izlemektedir.

Tablo 4.64. Ülkemizdeki Roman Grup Ve Topluluklar Hakkındaki Düşünceler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Ülkemizin zenginliği ve çeşitlilik yaratan kültürel unsurlar	12	21.4	22.2	22.2
	Bu tür ayrımlar ülkenin gelişmesini engellemektedir	7	12.5	13.0	35.2
	Milli bir devlette böyle bir ayrım olmamalı	30	53.6	55.6	90.7
	Bunlar ülke tarihimizin birer gerçeğidir	1	1.8	1.9	92.6
	Çağdaş bir toplumda olabilecek farklılıklardır	4	7.1	7.4	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Bu soru için görüş bildirenlerin %55.6'sı Milli bir devlette böyle bir ayrım olmamalıdır ifadesini seçerken, %22.2'si ülkemizin zenginliği ve çeşitlilik yaratan kültürel unsurları olarak ifade ederken, %13'ü ise bu tür ayrımlar ülkemizin gelişmesini engellemektedir ifadesini kullanmıştır.

Bu oranlara baktığımızda T.C vatandaşı olama statüsünü öne çıkarmaktadırlar. Bu durum tablo 4.57 ile uyumludur.

Tablo 4.65. Yurtdışında Yaşayan Roman Akrabalarının Türkiye'ye Göç Etme Düşüncesi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Hiç akrabam yok	38	67.9	74.5	74.5
	Bir yıl içerisinde göç edebilir	1	1.8	2.0	76.5
	İmkani olduğunda göç edebilir	1	1.8	2.0	78.4
	Çok ileride göç edebilir	2	3.6	3.9	82.4
	Kesinlikle göç etmez	8	14.3	15.7	98.0
	Fikrim yok	1	1.8	2.0	100.0
	Toplam	51	91.1	100.0	
Kayıp		5	8.9		
Toplam		56	100.0		

Bu soru için görüşü alınanların yurtdışında %74.5'inin hiç akrabası yokken, akrabası olanlarında %15.7'si kesinlikle Türkiye'ye göç etmeyi düşünmüyor seçeneğini işaretlerken, %3.9'u çok ileride göç edebileceği kanısındadır.

Yurt dışından Ege Mahallesi yakınlarının Türkiye'ye geliş ile bağlantılı dış göç problemi bütünlüğünde ele alındığında böyle bir göç dalgası beklenilmediğini ankete katılanlar belirtmişlerdir.

Tablo 4.66. Çocukların Okuldan Ayrılma Nedenleri

	Frekans	Yüzde	Toplam
Eğitim harcamalarının fazlalığı	8	14.29	56
Derslerde başarısızlık	4	7.14	56
Sosyal dışlanma	2	3.57	56
Yoksulluk	9	16.07	56
Derslerde öğretmenin ilgisizliği	0		56
Kültürel uyumsuzluk	1	1.79	56
Ulaşım zorluğu	0		56
Temizlik ve intizam	1	1.79	56
Diğer	4	7.14	56

Yoksulluk Ege Mahallesi'nde çocukların eğitimlerini yarıda bırakmada ilk etkenken, %14.29 ile Eğitim harcamalarının fazlalığı, %7.14 ile derslerdeki başarısızlık ve diğer unsurlar (mahalle çevresinin okumalarına izin vermemesi, arkadaş etkisi, isteksizlik, hastalık, okula devamsızlık aile geçimsizliği, kızlar okumaz düşüncesi, aile isteksizliğidir.) Ege Mahallesi'nde çocukların eğitimini yarıda bırakma nedeni olarak belirtilmiştir. Ayrıca okulların mahalle içlerinde yer alması nedeniyle Ege Mahallesi'ndeki çocukların ulaşım faktörünün bir sorun olarak değerlendirilmemektedir.

Tablo 4.67. Dışlanma Nedeniyle Okuldan Ayrılma ve Okulda Dışlanma Sorununa Çözüm

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Okula başvurduğum, ilgilenildi ve çözüldü	1	1.8	25.0	25.0
	Okula başvurduğum, ilgilenildi ama çözülmeydi	2	3.6	50.0	75.0
	Çocuğum okula gitmeyi reddetti	1	1.8	25.0	100.0
	Toplam	4	7.1	100.0	
Kayıp		52	92.9		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soru için görüşülenlerin %92.9'u (52 kişi) dışlanmadan dolayı okuldan ayrılmadığını belirtmektedir. Diğer %3.6'lık oran (3 kişi) okula başvurduğum ilgilenildi ama çözülmeydi ifadesini kullanmıştır, bir kişi okula başvurduğum ilgilenildi ve çözüldü derken yine bir kişi çocuğum okula gitmeyi reddetti seçeneğini işaretlemiştir. Bu oranlar toplamda okullarda dışlanmanın çocukların okulu bırakması için önemli bir faktör olmadığını göstermektedir. Fakat okullarda düşük oranlarda da olsa bir dışlanma sorununun varlığı iddiası örnekleme girmiştir. okulda dışlanma sorununun ortadan kalkması için okul dışı başvuru kurumları valilik, milli eğitim, belediye ve muhtarlıktır.

Tablo 4.68. Dışlanma Sorununun Çözümü İçin Okul Dışı Başvurulan Kurumlar Ve Başvuru Sonuçlarının Değerlendirilmesi

	Dışlanma - Valilik	Dışlanma - Milli Eğitim Müdürlüğü	Dışlanma - Muhtarlık	Dışlanma - Diğer	Toplam
İlgilenilmedi	2	2	1	1	6
İlgilenildi, Sorun Çözüldü				1	1
Başvuruda Bulunmadım	1	1	1		3

Örnekleme görüldüğü gibi çok küçük bir oranda dışlanma olgusu görülmüştür. Bu Kurumlardan Valiliğe yapılan iki başvurudan ikisi ile ilgilenilmediği, Milli Eğitim Bakanlığına yapılan iki başvurudan ikisi ile ilgilenilmediği, muhtarlığı yapılan bir başvurunun da sonuçsuz kaldığı, Diğer seçeneğinde ise belediyeye yapılan bir başvurunun değerlendirilip sorunun çözüldüğü Ege Mahallesi'nde ankete katılanlar tarafından belirtilmiştir.

Tablo 4.69. İlköğretimden Ayrılan Çocukların Sınıf Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	1. Sınıf	7	12.5	35.0	35.0
	2. Sınıf	6	10.7	30.0	65.0
	3. Sınıf	4	7.1	20.0	85.0
	4. Sınıf	1	1.8	5.0	90.0
	5. Sınıf	2	3.6	10.0	100.0
	Toplam	20	35.7	100.0	
Kayıp		36	64.3		
Toplam		56	100.0		

Bu soru için görüş bildirenlerin %35'i ilkokul birinci sınıftan okuldan ayrıldıkları, %30'u ilkokul ikinci sınıftan ayrıldıkları, %20'si ilkokul üçüncü sınıftan çeşitli nedenlerle eğitimlerini yarıda bıraktığını ifade etmişlerdir.

İlk üç sınıf değerlendirildiğinde birinci sınıftan ayrılan öğrencilerin sayısı en yüksek orana sahiptir.

Tablo 4.70. Son 6 Ay İçinde Karakola Götürülme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	11	19.6	20.0	20.0
	Hayır	44	78.6	80.0	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soru için Görüşü alınanların %80'i herhangi bir nedenden dolayı karakola götürülmediği, %20 ise herhangi bir nedenden dolayı karakola götürüldüğü veya gittiğini belirtmiştir.

Tablo 4.71. Karakola Gitme/Götürülme Sayısı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Bir kez	7	12.5	63.6	63.6
	Üç kez	1	1.8	9.1	72.7
	Dört kez	1	1.8	9.1	81.8
	beş ve daha fazla	2	3.6	18.2	100.0
	Toplam	11	19.6	100.0	
Kayıp		45	80.4		
Toplam		56	100.0		

Karakola kaç kez gidildiğine ilişkin %63.6'sı bir defa karakola gittiğini veya götürüldüğünü, %18.2'si beş veya daha fazla karakola gittiğini veya götürüldüğünü, %9.1'i üç kez, yine aynı oranda %9.1'i dört kez karakola gittiği veya götürüldüğü belirtilmiştir.

Tablo 4.72. Karakola Gitme / Götürülme Nedeni

	Frekans	Yüzde	Toplam
Hakkımdaki şikayet	2	18.1	11
Can güvenliğim ile ilgili şikayette bulunmak	2	18.1	11
Mal güvenliğim ile ilgili şikayette bulunmak	0	0	11
İşlediğim bir suçtan dolayı	1	9.0	11
Kimlik ve ikamet bildiriminde bulunmak	4	36.3	11
Şahitlik etmek	1	9.0	11
Diğer	6	54.5	11

Karakola gitme nedenleri arasında sırasıyla, kimlik ve ikamet bildirimini, şahıs hakkındaki şikayet ve şahsın can ve mal güvenliğine ilişkin şikayet gibi konular öne çıkmaktadır . Ayrıca Diğer seçeneği arasında yeşil kart almak, kaza nedeni ile, aşırı hız, kavga, suçsuz arkadaşına yardımda bulunmak-tanıklık, iş amaçlı, başka birine benzerlik, kimliğinin olmaması gibi nedenlerden gittiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.73. Gündelik Hayatta Romanca Konuşma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Konuşuyorum	2	3.6	3.7	3.7
	Biliyorum, konuşmuyorum	7	12.5	13.0	16.7
	Bilmiyorum	45	80.4	83.3	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Burada görüşü alınanların %83.3'ü Roman dilini bilmediklerini, %13'ü Romancayı bildiklerini fakat konuşmadıklarını, %3.7'si bu dili kullandığını ifade etmişlerdir. Romanca bilenler Romancayı genelde kendi aile ortamları içinde konuştuklarını ifade etmektedirler.

Romanlar Kültürel özellikleri açısından kendi kültürlerini korumaya çalışmışlardır. Fakat dil konusunda bu durum gözlenmemektedir. Ege Mahallesi'nde büyük bir çoğunluk Romancayı bilmediklerini %83.3, bilenlerinde Romancayı bilip konuşmadıklarını ifade etmişlerdir. Kent bütününde yapılan çalışmada da Romanların %60.5'inin Romancayı bilmediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.74. Gündelik Hayatta Romanca Konuşulduğunda Tepki Alma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Hiç tepki almadım	3	5.4	75.0	75.0
	Hakarete uğradım	1	1.8	25.0	100.0
	Toplam	4	7.1	100.0	
Kayıp		52	92.9		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde Roman dilini konuşurken bir tepki alıp almadığı sorulduğunda konuşanlar kendi içinde %75'i hiç tepki almadığını belirtirken, %25'i hakarete uğradığını belirtmişlerdir. Hakarete uğrayanlar kişiden kişiye değiştiğini çoğununda anlamadıkları için olumsuz tepki verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.75. Romanların Dışlanma / Mekan İlişkisi

		Evet	Hayır	Kısmen	Cevap vermek istemiyorum	Toplam
Dışlanma-İşyeri	Frekans	14	28	1		43
	%	32.6	65.1	2.3		100.0
Dışlanma-Resmi Kurumlar	Frekans	12	30	2		44
	%	27.3	68.2	4.5		100.0
Dışlanma-Eğlence Yerleri	Frekans	6	38		1	45
	%	13.3	84.4		2.2	100.0
Dışlanma-İbadethaneler	Frekans	2	41		1	44
	%	4.5	93.2		2.3	100.0
Dışlanma-Toplu Taşıma Araçları	Frekans	7	35	2	1	45
	%	15.6	77.8	4.4	2.2	100.0

Ege Mahallesi'nde Dışlanma olgusunun varlığı İşyerlerinde %32.6, Resmi Kurumlarda %27.3 ve Toplu taşıma araçlarında ise %15.6, ibadethanelerde %4.5 oranında dışlanma olgusuyla karşılaşılmıştır.

Dışlanmışlık olgusu incelendiğinde örneklemdaki Romanlarının işyerleri ve kamu kuruluşlarında düşük oranda da olsa dışlandıkları belirlenmiştir. Dışlanılmışlık olgusuna yukarıdaki tabloda belirtildiği gibi Ege Mahallesi Romanlarının en çok işyerleri %32.6 ve kamu kuruluşlarında %27.3 dışlandıkları belirtilmiştir. Kent bütününde ise bu oran işyerlerinde %25.7, resmi kurumlarda ise %27.6'dır.

Tablo 4.76. Romanların Kendilerini Yakın Hissettikleri Dini İnanış

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	İslamiyet	55	98.2	100.0	100.0
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde kendinizi hangi dini inanışa yakın hissediyorsunuz sorusuna yanıt verenlerin %98.2'si kendilerini İslamiyet inancına yakın hissettiklerini, %1.8'i (bir kişi) bu soruya cevap vermek istememiştir.

Tablo 4.77. Hıristiyanlığı Yayma Faaliyetlerine (Misyonerlik) Tanık Olma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Hiç tanık olmadım	47	83.9	85.5	85.5
	Birkaç kez tanık oldum	5	8.9	9.1	94.5
	Çok sık tanık oldum	1	1.8	1.8	96.4
	Bilgim yok	2	3.6	3.6	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde %85.5'i herhangi bir misyonerlik faaliyetine tanık olmadıklarını, %9.1'i ise bir kaç kez bu gibi olaylara tanık olduğunu, %3.6'sı ise bu konuda herhangi bir bilgisi olmadığını, %1.8'lik bir oranda bu gibi faaliyetlere çok sık tanık olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 4.78. Misyonerlik Faaliyetlerine Tanık Olma Durumunda Etkileme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Ekonomik ve mali katkı	3	5.4	60.0	60.0
	Psikolojik özendirme	2	3.6	40.0	100.0
	Toplam	5	8.9	100.0	
Kayıp		51	91.1		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde misyonerlik faaliyetine tanık olanların %5.4'ü bu faaliyetin yönünün ekonomik ve mali katkı olduğu, %3.6'sı ise bu yönün Psikolojik özendirme olduğunu belirtmiştir.

Çalışma sırasında Romanların misyonerlik faaliyetlerine ilgi göstermedikleri ve hatta karşı çıktıkları bilgisi edinilmiştir.

Tablo 4.79. Etkinlik Çeşitleri ve Katılma Durumu

		Hiç	Ara sıra	Her zaman	Yapmak istiyor	Tesis istiyor	Toplam
Sinema	Frekans	22	13	1	3	6	45
	%	48.9	28.9	2.2	6.7	13.3	100.0
Tiyatro	Frekans	30	4		7	5	46
	%	65.2	8.7		15.2	10.9	100.0
Cami	Frekans	2	29	14	4	1	50
	%	4.0	58.0	28.0	8.0	2.0	100.0
cem evi	Frekans	32					32
	%	100.0					100.0
konferans	Frekans	33	2		2	4	41
	%	80.5	4.9		4.9	9.8	100.0
oyun parkı	Frekans	15	12	1	2	18	48
	%	31.3	25.0	2.1	4.2	37.5	100.0
spor izleme	Frekans	12	12	17		5	46
	%	26.1	26.1	37.0		10.9	100.0
konser izleme	Frekans	18	17	5	1	3	44
	%	40.9	38.6	11.4	2.3	6.8	100.0
Tatil	Frekans	21	17	3	6	1	48
	%	43.8	35.4	6.3	12.5	2.1	100.0
Folklor	Frekans	34	3	1	3	1	42
	%	81.0	7.1	2.4	7.1	2.4	100.0
aile ziyareti	Frekans	3	17	27			47
	%	6.4	36.2	57.4			100.0
Kilise	Frekans	34					34
	%	100.0					100.0
kıraathane	Frekans	16	9	24		1	50
	%	32.0	18.0	48.0		2.0	100.0
meyhane/bar	Frekans	33	13	1			47
	%	70.2	27.7	2.1			100.0
dernek/sendika	Frekans	38	3	2	1	1	45
	%	84.4	6.7	4.4	2.2	2.2	100.0

siyasi parti faal.	Frekans	39	2	1	2		44
	%	88.6	4.5	2.3%	4.5		100.0
Halk eğitim kursu	Frekans	30	1		3	10	44
	%	68.2	2.3		6.8	22.7	100.0
kütüphane	Frekans	26	4		2	13	45
	%	57.8	8.9		4.4	28.9	100.0
Kafe	Frekans	26	11	1	2	3	43
	%	60.5	25.6	2.3	4.7	7.0	100.0
spor yapmak	Frekans	16	18	4	3	6	47
	%	34.0	38.3	8.5	6.4	12.8	100.0
balıkçılık	Frekans	32	6	2	1		41
	%	78.0	14.6	4.9	2.4		100.0
komşu/arkadaş ziyareti	Frekans	3	18	26			47
	%	6.4	38.3	55.3			100.0
çiçekçilik	Frekans	39	2		1		42
	%	92.9	4.8		2.4		100.0
Havra	Frekans	33					33
	%	100.0					100.0

Ege Mahallesi'nde etkinlikler arasında her zaman yapılanlar içinde %57.4 ile aile ziyareti, %55.3 ile komşu / arkadaş ziyareti ve %48 ile kıraathaneye gitmek ziyareti öne çıkmaktadır. Ara sıra yapılanlar ise %58'lik bir oranla camiye gitmek, %38.6 ile konser izleme ve %38.3 ile spor yapmak gelmektedir. Ara sıra ve her zaman siyasi parti faaliyetlerine katılma oranı %11.1 olurken, hiç bu faaliyetlere katılmama oranı %88.6'dır. Dernek ve sendikal faaliyetlere ara sıra ve her zaman katılma oranı %6.8 olurken hiç katılmama oranı ise %84.4'tür. Hiç etkinliği olmayan faaliyetler kilise ve havraya gitmektir. Diğer unsurlar Tablo 4.79'da yer almaktadır.

Tablo 4.80. Kent Merkezine Gitme Durumu

		Hergün	Haftada 1-2	Ayda 1-2	3-4 Ayda Bir	Yılda 1-2	Hiç Gitmem	Toplam
Kent merkezi - ben	Frekans	11	16	19	4	1	3	54
	%	20.4%	29.6%	35.2%	7.4%	1.9%	5.6%	100.0%
Kent merkezi - eşim	Frekans	4	12	12	5	1	5	39
	%	10.3%	30.8%	30.8%	12.8 %	2.6%	12.8%	100.0%
Kent merkezi - çocuklar	Frekans	8	8	7	3	3	9	38
	%	21.1%	21.1%	18.4%	7.9%	7.9%	23.7%	100.0%

Ege Mahallesi sıklık açısından kente haftada 1-2 defa gitme %29.6 ile anket yapılan kişiler önde görülmektedir. Bu grupta eşi %30.8 ile ve çocuklar 21.1 oranlarıyla yer almaktadır. Her gün kent merkezine gitme tercihinde anket yapılan kişiler yine %20.4 ile ilk sırada yer alırken; eş %10.3 ile düşük oranda temsil edilmiştir. Bu grupta çocuklar %21.1 oranındadır. kent merkezine gitmeyle ilgili olarak üç ayı aşan sürelerde %7.4 ile %1.9 arasında değişen oranlar dikkati çekmektedir. Anket örnekleminde yer alan Ege Mahallesi yerleşiklerinin kendilerinin %5.6, eşlerinin %12.8, çocuklarının %23.7'sinin kent merkezine hiç gitmediği dikkate alındığında tamamen dışa kapalı bir topluluk yapısının hakim olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.81. Kent Merkezine Gitme Amacı

		Alışveriş	Eğitim	Sağlık	Çalışma Amaçlı	Resmi İşler	Gezme/ Eğlence	Toplam
Amaç- ben	Frekans	19		2	9	4	6	40
	%	47.5		5.0	22.5	10.0	15.0	100.0
Amaç- eşim	Frekans	13		4	3	3	5	28
	%	46.4		14.3	10.7	10.7	17.9	100.0
Amaç- çocuklar	Frekans	5	2	3	4	2	10	26
	%	19.2	7.7	11.5	15.4	7.7	38.5	100.0
Amaç- aile büyükleri	Frekans	8		2	2	4		16
	%	50.0		12.5	12.5	25.0		100.0

Ankete cevap verenlerin %50'si aile büyüklerini ziyaret etmek için, %47.5'i alışveriş amaçlı, ankete katılanların eşlerinin de % 46.4 ile yine alış-veriş amaçlı kent merkezine gitmektedirler. Kent merkezine ikinci derece de gitme nedeni olarak ankete katılanların %22.5'i kendisi, %15.4 çocukları, %10.7 eşleri çalışma amaçlı kent merkezine gitmektedirler. Ege Mahallesi'nde çocukların aile ekonomisine annelerinden daha çok katıldığı gözlenmiştir. Merkeze gidişlerde diğer dikkati çeken unsurlar eğitim, sağlık, gezme, eğlence, alış-veriş ve resmi işlerdir.

Tablo 4.82. Şans Oyunlarını Oynama Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Her gün	11	19.6	20.0	20.0
	Haftada bir	18	32.1	32.7	52.7
	Ayda 1-2	1	1.8	1.8	54.5
	2-3 ayda bir	1	1.8	1.8	56.4
	Yılda 1-2	1	1.8	1.8	58.2
	Oynamam	23	41.1	41.8	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Bu soruya cevap verenlerin %41.8'i şans oyunları oynamadığını, %32.7'si haftada bir kez şans oyunu oynadığını, %20'si her gün şans oyunu oynadığını belirtmiştir.

Ege Mahallesi Romanları maddi imkansızlıkları nedeniyle de şans oyunlarına daha az bir bütçe ayırmak zorunda kalmaktadırlar.

Tablo 4.83. Hangi Şans Oyunlarını tercih Etme Durumu

		Spor toto	Milli piyango	Tombala (ev dışında)	Kazı kazan	At yarışı	Sayısı 1 loto	İddaa	Toplam
Şans1	Frekans	1	2		1	13	14	2	33
	%	3.0%	6.1		3.0	39.4	42.4	6.1	100.0
Şans2	Frekans		1			2	2	5	10
	%		10.0			20.0	20.0	50.0	100.0
Şans3	Frekans		1	1			1	3	6
	%		16.7	16.7			16.7	50.0	100.0

Ege Mahallesi’nde şans oyunlarına ilişkin olarak ilk tercihlerde %42.4 ile “Sayısal Loto”yu takiben %39.4 ile “At Yarışı”, ikinci tercih olarak %50’lik oranla “İddaa” gelmektedir. Ege Mahallesi’nde en çok tercih edilen şans oyunları “Sayısal loto ve At yarışıdır.”

Tablo 4.84. Güncel Haberlere Erişim Biçimi

		Gazete	Televizyon	Radyo	Kahvehane	komşu	Toplam
Haber1	Frekans	15	37	1		1	54
	%	27.8%	68.5%	1.9%		1.9%	100.0%
Haber2	Frekans		10	4	1		15
	%		66.7%	26.7%	6.7%		100.0%
Haber3	Frekans			2	1	1	4
	%			50.0%	25.0%	25.0%	100.0%

Ege Mahallesi’nde Güncel haberlere birinci öncelikte %68.5 oranıyla televizyon ile erişilmektedir. Bunu %27.8 olarak gazete izlemektedir. İkinci öncelikli iletişim aracı %66.7 ile televizyon ilk sırada yer almaktadır. üçüncü öncelikli ise %50 oranıyla radyo gelmektedir.

Tablo 4.85. Sosyal Güvenlik Kurumlarından Yararlanma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Yararlanmıyor	20	35.7	37.0	37.0
	Emekli sandığı	4	7.1	7.4	44.4
	SSK	16	28.6	29.6	74.1
	Bağ-kur	2	3.6	3.7	77.8
	Yeşil kart	10	17.9	18.5	96.3
	Diğer	2	3.6	3.7	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde sosyal güvenlik kurumlarından yararlanma yönü incelendiğinde hiçbir sosyal güvenlik kurumundan yararlanmadığını söyleyenler %37 oranında iken, yararlananların toplam oranı %62.9'dur. Yararlanılanların %29.6'sı SSK, %18.5'i yeşil kart, %7.4 emekli sandığı oranındadır.

Tablo 4.86. Doğum Kontrol Yöntemlerinden Yararlanma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	13	23.2	26.5	26.5
	Hayır	36	64.3	73.5	100.0
	Toplam	49	87.5	100.0	
Kayıp		7	12.5		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde Doğum kontrol yöntemlerinden yararlanmaya ilişkin soruya %73.5 hayır şeklinde cevap vermişken, %26.5 oranında yararlandığı belirtilmiştir.

Tablo 4.87. Doğum Kontrolü Hakkında Bir Kişi Veya Kurum Tarafından Bilgilendirme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Hayır	29	51.8	61.7	61.7
	Kişiden	3	5.4	6.4	68.1
	Kurumdan	11	19.6	23.4	91.5
	Kişiden ve Kurumdan	4	7.1	8.5	100.0
	Toplam	47	83.9	100.0	
Kayıp		9	16.1		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde bu soru için görüşü alınanların %61.7'si doğum kontrolü hakkında bir kişi veya kurum tarafından bilgilendirilmediğini, %23.4'ü kurum tarafından bu konuda bilgi verildiği, %8.5'i hem kişiden hem de kurumdan bu yönde bilgilendirildiklerini ifade etmiştir.

Tablo 4.88. Ailenizde Akraba Evliliği Gerçekleştirme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	4	7.1	7.3	7.3
	Hayır	51	91.1	92.7	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde ailenizde akraba evliliği yapan var mı sorusuna görüş aldıklarımızın %92.7'si hayır derken, %7.3'ünde akraba evliliği yapıldığı görülmektedir. Ege Mahallesi Romanlarının akraba evliliği konusuna sıcak bakmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.89. Evinizde Engelli Kimse Olma Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Yok	46	82.1	83.6	83.6
	Evet-fiziksel	8	14.3	14.5	98.2
	Evet- fiziksel ve zihinsel	1	1.8	1.8	100.0
	Toplam	55	98.2	100.0	
Kayıp		1	1.8		
Toplam		56	100.0		

Görüş aldıklarımızın evinizde engelli kimse var mı sorusuna %83.6'sı hayır yok derken, %14.5'i fiziksel engelli olduğunu, %1.8'i hem fiziksel hem de zihinsel engelli bulunduğunu belirtmiştir.

**Tablo 4.90. Sağlık Hizmeti Sunan Kuruluşlardan Yararlanıyorsunuz
Önceliği**

		1	2	3	4	5	6	7	Toplam
Sağlık ocağı	Frekans	27	16	2					45
	%	60.0	35.6	4.4					100.0
Devlet hastanesi	Frekans	23	17	2	1				43
	%	53.5	39.5	4.7	2.3				100.0
Belediye hastanesi	Frekans		1	5	4	2			12
	%		8.3	41.7	33.3	16.7			100.0
Üniversite hastanesi	Frekans		1		2	5	2		10
	%		10.0		20.0	50.0	20.0		100.0
Özel hastane	Frekans		1		1	1	6	1	10
	%		10.0		10.0	10.0	60.0	10.0	100.0
Dispanser	Frekans		6	5	1	1	1		14
	%		42.9	35.7	7.1	7.1	7.1		100.0
Yararlanmıyorum	Frekans	5						3	8
	%	62.5						37.5	100.0

Ege Mahallesi'nde Sağlık hizmetlerinden öncelikle yararlanılan kurum %60 oranı ile Sağlık Ocağı, ikinci olarak yararlanılan kurum Devlet hastanesi, üçüncü olarak Belediye hastanesi, dispanser, özel hastane ve üniversite hastanesidir.

Tablo 4.91. Sağlık Hizmetlerinden Yararlanmama Nedeni

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Uzak	2	3.6	18.2	18.2
	Hizmeti beğenmiyorum	4	7.1	36.4	54.5
	Hizmetin sunumundaki koşullar(sıra, bürokrasi,vb)	5	8.9	45.5	100.0
	Toplam	11	19.6	100.0	
Kayıp		45	80.4		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde sağlık hizmetlerinden yararlanmama nedeni %45.5 oranı ile hizmetin sunumundaki koşullar (sıra, bürokrasi, personel davranışı, vb), %36.4'ünün Hizmeti beğenmedikleri, %18.2'lik bir oranda uzak olduğu için sağlık hizmetlerinden yararlanmamaktadır.

Tablo 4.92. Romanları Mesleklerle Özleştirme Durumu

Meslek	Frekans	Yüzde	Toplam
Müziyenlik	30	53.5	56
Dansözlük	13	23.2	56
Falcılık	9	33.9	56
Çiçekçilik	17	30.3	56
Sepetçilik	5	8.9	56
Kalaycılık	9	16.7	56
Atık toplayıcı	9	16.7	56
Bohçacılık	6	10.7	56
Hiçbiri	9	16.7	56
Diğer	18	32.1	56

Ege Mahallesi'nde Romanların kendilerini bakış açısını değerlendirmeye yönelik bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, bir Romanla özdeşleştirilen meslekler içinde ilk sırada %53.5 oranı ile müzisyenlik yer almaktadır bunu %32.1 oranı ile diğer, üçüncü sırada %30.3 oranı ile çiçekçilik yer alırken %23.2 ile dansözlük mesleği ifade edilmiştir. bununla birlikte bir Romannın tablodaki mesleklerden hiçbirisiyle özdeşleştirmeyenlerin oranı sadece %16.7'dir. Diğer seçeneği içinde kamu görevlisi, temizlik işleri, çiftçilik, ayakkabı boyacılığı, işçi, hamallık, gündelikçi, tamircilik, oto döşemeciliği ve illegal işler ile uğraşmaktadır.

Tablo 4.93 . Romanlarla İlgili Çalışmaları değerlendirme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Yararlı buluyorum	40	71.4	74.1	74.1
	Fikrim yok	5	8.9	9.3	83.3
	Yararsız buluyorum	9	16.1	16.7	100.0
	Toplam	54	96.4	100.0	
Kayıp		2	3.6		
Toplam		56	100.0		

Ege Mahallesi'nde ankete katılanların Bu tür çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna %74.1'i Yararlı bulurken, %16.7'si bu tür çalışmaları yararsız bulmakta, %9.3'ünde bu konuda herhangi bir fikrinin olmadığını belirtmiştir.

Anketin uzun olmasına rağmen sabırla cevap veren Ege Mahallesi sakinleri kendi sorunlarını dile getirmek ve sorunlara çözüm istemeleri açısından Tablo 4.93'de de görüldüğü gibi çalışmamızı yararlı bulmuşlardır.

SONUÇ

Yaklaşık olarak, 1000 yılı aşkın bir süredir dünya sahnesinde yer alan Romanlar, günümüzde küreselleşmenin getirdiği farkındalık etkileriyle ülkemizde ve Avrupa'da gündeme girmiştir. Roman çalışmalarının ve literatürünün oluşturulmaya başlandığı günden bugüne kadar Romanlar konusu çeşitli biçimlerde üretilmeye devam etmektedir. Özellikle Türkiye bağlamında küresel gelişmelere paralel olarak Roman konusu belirgin bir biçimde kendini göstermektedir.

Romanların Hint asıllı olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, Romanların Hindistan'dan ne zaman ayrıldıkları ve hangi göç yollarını takip ederek yayıldıkları konusu, Roman çalışmalarında sorgulanmaktadır. Romanların Hindistan'dan ayrılış tarihleri kesin olmamakla birlikte V. ve XI. yüzyıllar arasında gösterilmektedir. Romanların Hindistan'dan ayrılış tarihinde olduğu gibi, göçe neden olan faktörler de tam olarak açıklanabilmiş değildir. Ayrıca Romanların Hindistan'dan çıktıktan sonra izledikleri yollar ve dünya üzerine yayılmaları, dilsel kanıtlar temelinde oluşturulan haritaya göre değerlendirilmektedir.

Romanların önemli özelliklerinden biri, sürekli yerleşik düzende olmaması ve bağlantılı olarak farklı kültürlerle birlikte yaşamalarına rağmen, kendi dillerini büyük ölçüde korumaları ve sahiplenmeleridir. Roman diline ilişkin gelişmeler incelendiğinde, farklı lehçe ve değişimlere rağmen dili standartlaşma çabası açıkça görülmektedir. Roman grameri ve sözlüğüne yönelik bu araştırmalar, bu standartlaşma yaklaşımına destek kazandırmaktadır.

Romanlar hakkındaki önemli tartışma noktalarından biri de, dini yaşantılarına ilişkindir. Romanların bir dinlerinin olup olmadığı ve dini inançları yerine getirmedeki davranışları, Romanlara karşı yöneltilen en büyük merak alanıdır. Çalışmamız itibariyle anket örnekleminde yer alan Romanların %98,2' si dinini İslam olarak göstermiştir. Bu konuda literatürde yer alan husus, gittikleri ülkelerin dinini benimsediklerine ilişkindir.

Anket örnekleminde Romanların iş ve meslek dağılımı incelendiğinde, esnek çalışmayı kolaylaştıran arabacı, çiçekçi, kalaycı, falcı, müzisyen /çalgıcı gibi küçük esnaf grubunda olduğu ve marjinal işlerle uğraştıkları görülmektedir. Bu sonuçlar genel olarak Romanların karakteristik çalışma konularını oluşturmaktadır.

Ege Mahallesi'nde yerleşik Romanlara yönelik araştırmamızda; demografik, mahalle özellikleri, siyasi, yönetsel ve sosyo-kültürel özellikler ve dışlanma olgusu temel araştırılacak konular olarak ele alınmıştır. Buna göre, düşük eğitim seviyesiyle bağlantılı olarak siyasi katılımlarının da düşük düzeyde olduğu, siyasi katılım isteklerinin ancak mahalle ölçeğinde muhtar seçilme ile kaldığı görülmektedir. Nitekim mahalleden aday gösterilip muhtar seçilme oranı %89.1 olarak gerçekleşmiştir. Yönetime katılma da bağlantılı olarak düşüktür. İdare ile olan ilişkileri ancak vatandaşlık görevleriyle sınırlıdır. Ancak bir idari dışlanmadan kesinlikle söz edilemez. Buna karşılık günlük toplumsal yaşamda, sosyal olarak özellikle evlilik konusunda dışta bırakmanın söz konusu olabileceği görülmüştür

Yönetime ve siyasete katılım zorlukları ve eğitim, sağlık, barınma, istihdam ve işsizlik gibi sorunlarını ifade edebilmede karşılaştıkları güçlükler, Romanların, avantajsız kesimler olarak değerlendirilmesini kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte Romanların giderek örgütlenmeleri ve "Roman Kültürü ve Dayanışma" adı ile kurulan derneklerinin sayısının 2004'lü yıllarda kent düzeyinde sadece 1 tane iken 2007 itibari ile 7 derneğe ulaşması kamusal hayata katılımın artacağı kanaatini giderek güçlendirmektedir. Türkiye'de ise aynı yıllar itibarıyla 2 olan dernek sayısı 60'lara erişmiştir.

Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından yürütülmüş olan "İzmir Büyükşehir Bütününde Roman Profili" başlıklı çalışma ile Ege Mahallesi örneklemini değerleri incelendiğinde, araştırma tablolarından da görüldüğü gibi birbirine benzer sonuçların ortaya çıktığı anlaşılmıştır.

Öncelikle, yoksulluk olgusu genelde Romanlar ile özdeşleşmiş gibidir. Vasıfsız işler dışında, çalışanların sayısı azdır. Barınma yönüyle değerlendirildiğinde Ege Mahallesi Romanlarının büyük bir çoğunluğu, 1970’li yıllarda yapılan sosyal konutlarda yaşamaktadır. Bölgede tapulu konutların yanında gecekondular da bulunmaktadır. Kent merkezine yakın olan Ege Mahallesi diğer Roman Mahallelerin aksine sosyal açıdan dışa yönelik ve dinamik bir yapı gösterse de Alsancak gibi yakın çevresinde yaşayan yerleşikler açısından güvenlik yönüyle tedirginlik yaratmaktadır. Bu olgu Romanların yıllarca yerleşik buldukları mekânın kullanımından uzaklaştırılma senaryolarında iyi bir mazeret olarak kullanılmaktadır. Öte yandan Ege Mahallesi Romanları ile yapılan görüşmelerde, kendilerinin de kent güvenliği tehditlerinden etkilendiği belirtilmektedir.

Roman yerleşimlerine yönelik bir tehdit ise “kentsel dönüşüm projeleri”dir. Rantı yüksek alanlara teğet Ege Mahallesi kamu binaları özel okul ve özel hastaneler ile sıkıştırılmaktadır. Kentsel dönüşüm projelerinin Ege Mahallesi halkını oldukça tedirgin ettiği görülmektedir. Tedirginliklerin kaynağını Yerel Yönetimin Romanları anlamadan ve kendilerine danışmadan, tek başına karar alması oluşturmaktadır. Oysaki Üçüncü Bölümde belirtildiği gibi kentsel dönüşüm projelerinde “sosyal boyut” özellikle toplumsal uzlaşma için dikkate alınmalıdır. Nitekim, Uluslararası ilişkiler yönüyle, Türkiye’nin de üyesi bulunduğu Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi’nin sözleşme niteliğinde olmayan ve 17- 19 Mayıs 1992 tarihinde yerel yönetimlerin imzasına açılan Avrupa Kentsel Şartı’nın “halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlanması” başlığında toplum geleceğini etkileyecek her türlü önemli projede halka danışılması gerekliliği belirtilmektedir⁹³. Belirtilen uluslararası durum nedeniyle ve Türkiye’nin politik arenada sorunla karşılaşmaması açısından örneğimiz itibarıyla Ege Mahallesi’nde bir kentsel dönüşüm projesi uygulama zorunluluğu ortaya çıkmışsa, idari tasarrufların demokrasinin de gereği olarak katılımcıların ve orada yaşayan hemşerilerin rızasının alınarak oluşturulması gerekmektedir.

⁹³ Toprak, Zerrin, Hikmet, Yavaş, Görün, Mustafa (2004); a.g.e. s. 199-203

Sosyal boyutlu dönüşüm projelerinde idarenin kararlarının oluşması sırasında, süreç içinde, proje uygulanacak mahalle sakinlerinin, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının yer alması kentsel dönüşüm projelerinin uygulanabilirliğini arttırmak kadar diğer idari ve toplumsal sorunların giderilmesini kolaylaştırabilecek bir özellik de projeye kazandırılmaktadır. Katılımcılar böyle bir projede hedefleri açıkça belirtmelidirler.

Sürdürülebilir kentler ve sağlıklı kentsel yaşam için sosyal, kültürel, politik, ekonomik yaşam kalitesi göstergeleri önem taşımaktadır. Gerek yerel gerekse merkezi yönetim ilişkileri bütünlüğünde, beşeri gelişme ve toplum kalkınması stratejilerinde, yoksulluk ve bağlantılı sorunlar çözülmesi gereken temel konular olarak günümüzde her zamankinden daha fazla önemsenmelidir. Araştırmamızın örneklemini oluşturan Romanların yaşam kalitesi göstergeleri, kentin sürdürülebilir kalkınma rotasında olumlu bir etkiye sahip görülmemektedir. Hatta kent güvenliği gibi araştırma içinde tartışılan olumsuz etkiler yaratmaktadır. İzmir'e göçle gelenlerin sayısının giderek artması ve genellikle yoksul mahallelerde zorunlu yerleşim tercihleri konuyu daha da dramatik hale getirmektedir. Bu bağlamda Roman ağırlıklı yoksul mahallelerin idarenin ilgi merkezinde olması ve kentsel gelişim programındaki etkileri ve bağlantıları, kent lehine gelişecek şekilde yeniden gözden geçirilmeli ve sivil toplum örgütlerinin de yer aldığı toplumsal-kurumsal destek sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aksu, Mustafa (2003); **Türkiye’de Çingene Olmak**, Ozan Yayıncılık, İstanbul.
- Alpman, Nazım (1997); **Başka Dünyanın İnsanları Çingeneler**, Ozan Yayıncılık, İstanbul.
- Altınöz, İsmail (2005); “XVI. Yüzyıl Osmanlı Devlet Yönetimi İçerisinde Çingeneler” **İHD Kdz. Ereğli Şb. Roman (Çingene) Sempozyumu, 1-2 Eylül 2005** (Bildiri Özetleri Kitabı -Yayımlanmamış Bildiri), Krd Ereğli.
- Altınöz, İsmail Haşim (1995); “Osmanlı Toplumunda Çingeneler”, **Tarih ve Toplum**, Sayı:137
- Andrews, Peter Alfrod (1992) **Türkiye’de Etnik Gruplar**, Çev. Mustafa Küpüşoğlu, Ant Yayınları, İstanbul.
- Bal, Hüseyin (2004); **Kent Sosyolojisi**, Fakülte Kitapevi, Isparta.
- Berger, Hermann (2000); **Çingene Mitolojisi**, Çev. Musa Yaşar Sağlam, Ayraç Yayınevi.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi (2006); **Kentimiz Geleceğimiz**, Bursa Kent Kültürü ve Kentlilik Projesi.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi (2006); **Kentli Yaşam Kılavuzu**, FSF Matbaacılık, Bursa.
- Coşkun, Nevzat (1998); **Romanlar ve Antalya Zeytinköy Romanlarının Toplumsal Bütünleşmeleri**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, İsmail (1996); **Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Dönmezer, Sulhi (1999); **Toplum Bilim**, Beta Yayınları, İstanbul.

Erkan, Rüstem (2002); **Kentleşme ve Sosyal Değişme**, Bilim Adamı Yayınları, Ankara.

Eryılmaz Bilal (1990); **Osmanlı Devletinde Gayrimüslim Tebânın Yönetimi**, Risale Yayınları, İstanbul.

Eryılmaz, Bilal (1992); **Osmanlı Devletinde Millet Sistemi**, Ağaç Yayıncılık Ltd.Şti.

Eyüpoğlu, Nuri (2001); **Kavimlerin Türeyişi ve Yeryüzündeki Yaşam Bölgeleri**, Ötüken Yayınları, İstanbul.

Fonseca, Isabel (2002); **Beni Ayakta Gömün Çingeneler ve Yolculukları**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Fraser, Angus (1992); **The Gypsies Blackwell**, Oxford.

Hancock, Ian (1992); “**Introduction**”, **The Gypsies of Eastern Europe**, (içinde) Ed: David Crowe ve John Kolsti, M.E.Sharpe Inc, New York, “The Struggle for The Control of Identity”, Transitions Vol.4, No. 4, 1995 Aktaran; Kolukırık, Suat (2004)

Hancock, Ian (2002); **We Are The Romani People**, University of Hertfordshire Pres, Hatfield, Aktaran; Kolukırık, Suat (2004)

Kavruk, Hikmet (2002); **Anakente Bakış Türkiye’de Anakent Belediyeciliği ve Kent Hizmetlerinin Yönetimi**, Hizmet-İş Sendikası Yayını, Ankara.

Kaya, İlkin, Zengel, Rengin (2002); “İzmir’de Marjinal Mekan, Roman Mahallesi”,
Mimarlık Dergisi.

Keleş, Ruşen (1998); **Kent Bilim Terimleri Sözlüğü**, İmge Kitabevi, 2. Baskı,
Ankara.

Keleş, Ruşen (2004); **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi, 8. Baskı, Ankara.

Kolukırık, Suat (2004); **Aramızdaki Yabancı: Çingenerler**, Ege Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Kurumlar Sosyolojisi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış
Doktora Tezi.

Kolukırık, Suat (2006); “Sosyolojik Perspektiften Türkiye Çingenerleri”,
Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 1.

Martinez, Nicole (1992); **Çingenerler (Les Tsiganes)** Çev. Şehsuvar Aktaş, İletişim
Yayıncılık, İstanbul.

Marushiakova, Elana, Popov, Vesselin (2005) “Balkanlarda Müslüman Çingenerler”,
I. Uluslararası Roman Sempozyumu 4-6 Mayıs 2005 (Bildiri Özetleri
Kitabı -Yayımlanmamış Bildiri, Edirne.

Marushiakova, Elena, Popov, Vesselin (2001); **Gypsies in the Ottoman Empire**,
University of Hertfordshire Pres, Hatfield.

Okely, John (1983); **The Traveller-Gypsies**, Cambridge Universty Pres.

Özkan, A.Rafet (2000); **Türkiye Çingenerleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Pustu, Yusuf (2006); “Küreselleşme Sürecinde Kent, Antik Site”den Dünya Kentine”,
Sayıştay Dergisi, Ocak-Mart, sayı 60.

Scherzer, Karl Von (1873); **İzmir 1873** Çev. İlhan Pınar(2001), **İBB Kültür Yayını**, Kent Kitaplığı Dizisi 14.

Şanlıer Sinan (2005); “ Çingene Sancağı ve Köleler Dönemi ” **İHD Kdz. Ereğli Şb. Roman (Çingene) Sempozyumu 1-2 Eylül 2005** (Bildiri Özetleri Kitabı - Yayınlanmamış Bildiri), Krd Ereğli.

Toprak, Zerrin (2001); **Kent Yönetimi ve Politikası**, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
Toprak, Zerrin (2006); “İzmir Örneğinde Roman Mahalleleri Profili”, **Genç Sosyal Bilim Forumu Agora Dergisi** Mart-Nisan 2006.

Toprak, Zerrin, Yavaş, Hikmet, Görün, Mustafa (2004); **Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Anlaşmalarında Avrupa Konseyi**, Birleşik Matbaacılık.

Toprak, Zerrin, Yağlıdere, Alper (2005); “Kentlerin Mekansal Kullanımında Geri Dönüşümü Zor Adacıklar İzmir Örneğinde Roman Mahalleri” **I. Uluslararası Roman Sempozyumu 4-6 Mayıs 2005**, (Bildiri Özetleri Kitabı – Yayınlanmamış Bildiri), Edirne.

Turok, Ivan (2004); “Kentsel Dönüşümde Yeni Eğilimler ve Yönetişim”, **Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, Küçükçekmece Belediyesi Atölye Çalışması**, İstanbul.

Ügeoz, Perihan (2003); **Kültürlerarası İletişim**, Üstün Eserler Neşriyatevi, İstanbul.

Yörükan, Ayla (2006); **Şehir Sosyolojisinin ve İnsan Ekolojisinin Teorik Temelleri**, Nobel Yayınları, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI:

Bozkurt, Veysel (tarihsiz); “Küreselleşme, Kavram Gelişim ve Yaklaşımlar”,
www.isguc.org/vbozkurt1.htm “Erişim: 15.5.2006

Gökbilgin, M. Tayyip (tarihsiz); “Osmanlı İmparatorluğu’nda Çingeneler”,
www.os-ar.com, Erişim 07.03.2006

Karpuz Hayri, Sert Emre, Akgün Gürkan, Kahraman Tayfun, , “Küreselleşme Sürecinde Değişen Kent Kavramı” www.uzaklar.net, , **8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 28. Kolokyumu**, Değişen Kent Başlıklı Öğrenci Araştırma Yarışması, Erişim: 9.6.2006

Kongar, Emre (tarihsiz); “Küreselleşme, Mikro Milliyetçilik, Çok Kültürlülük, Anayasal Vatandaşlık”. <http://kongar.org/makaleler/index/php>. Erişim: 15.5.2006

www.coe.int/T/E/Com/Files/Themes/Roma/Intro.ASP, Erişim; 6.6.2005

www.cingene.org

EKLER

EK 1: ANKET FORMU

İZMİR'İN ROMAN YERLEŞİMİ YOĞUNLUKLU MAHALLELERİNİN KENTSEL HİZMETLER VE SOSYO-EKONOMİK PROFİLİ

(KONAK, BUCA, BORNOVA, GAZİEMİR, KARŞIYAKA VE ÇİĞLİ İLÇE ÖRNEKLEMİ)

ANKET FORMU

İyi Günler,

Bu anketin amacı, sosyo-ekonomik marjinal grupların yoğunluklu yaşadığı mahallelerdeki Roman vatandaşlarımızın profilini belirlemeye yöneliktir. Araştırma sorularına cevap vererek çalışmamıza katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Dokuz Eylül Üniversitesi
Proje Yürütücüleri

Mahalle Adı :

Anketör Adı :

A. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1.	Cinsiyetiniz?	() Kadın () Erkek
2.	Doğum yeriniz?	
3.	Bitirdiğiniz Yaş nedir?	
4.	Eğitim durumunuz nedir ?	() Okur-yazar değil () okur yazar ama mezun değil () İlkokul () Ortaokul () Lise ve dengi () Meslek lisesi () Ön lisans (iki yıllık) () Lisans (dört yıllık)

5.	Çocuğunuz var mı ?	
6.	Kaç Çocuğunuz var ?	
7.	Aileniz kaç kişiden oluşmaktadır ?	
8.	Mesleğiniz Nedir ?	
9.	Son bir ayda gelir getiren bir işte çalıştınız mı?	() Evet () Hayır
10.	Bir önceki soruya cevabınız evet ise hangi işte çalıştınız?	
11.	Ortalama aylık geliriniz?	

12. Medeni Durumunuz?

- () Bekarım () Resmi nikahla evliyim () Dini nikahla evliyim () Eşim öldü
() Boşandım () Ayrı yaşıyorum () Resmi ve dini nikahla evliyim () Birlikte yaşıyorum

13. Resmi nikah olgusunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

- () Toplumsal nedenlerle gerekli buluyorum
() Mali destekten yararlanmak için
() Çeşitli kamu hizmetlerinden istifade etmek için gerekli buluyorum
() Fikrim yok
() Gereksiz buluyorum
() Cevap vermek istemiyorum

14. Toplu nikah olgusunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

- () Gerekli buluyorum () Fikrim yok () Gereksiz buluyorum () Cevap vermek istemiyorum
() Mali sebeplerle gerekli buluyorum () Çeşitli kamu hizmetlerinden istifade etmek için gerekli buluyorum

B. MAHALLE ÖZELLİKLERİ

15. Size sunulan belediye hizmetlerinden (mahallede) genel olarak memnun musunuz?
() Çok memnunum () Memnunum () Kısmen memnunum () Memnun değilim () Hiç memnun değilim

16. Aşağıdaki sorunlar mahallenizde yaşıyorsa önem derecesini belirtiniz.

	Çok Önemli	Önemli	Kısmen Önemli	Önemli Değil	Hiç Önemli Değil
Yol Sorunu					
Su Sorunu					
Çevre Kirliliği Sorunu					

17. Mahallenizde çevre sağlığına yönelik olarak aşağıdaki hizmetlerden hangisi/hangileri gerçekleştirilmektedir.

() Sokakların süpürülmesi () Böcek ilaçlama () Fare ilaçlama () Çöp bidonlarının ilaçlanması () Hepsi () Hiçbiri

18. Kent içi ulaşımda en çok hangi araçtan yararlanıyorsunuz?

() Otobüs () Metro () Dolmuş/Dolmuş Taksi () Ticari Taksi () Özel Araç
() Vapur () Tren () Yararlanmıyorum

19. Düzenli ve güzel bir mahallede yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

() Evet () Hayır () Kısmen () Fikrim yok

20. Belediyenin mahallenize yönelik hizmet sunumunda durum değerlendirmesi sizce nasıldır?

() Diğer mahallelere göre daha iyi
() Diğer mahallelere göre daha kötü
() Diğer mahallelerle eşit
() Hiç hizmet getirmiyor
() Fikrim yok

21. Sizce yaşadığınız mahallede güvenlik sorunu var mı?

() Evet () Hayır () Fikrim yok

22. Yukarıdaki soruya cevabınız "evet" ise, sizce yaşadığınız mahallede öncelikli güvenlik sorunu aşağıdakilerden hangisidir?

Konular	Gece	Gündüz
Sokakta can ve mal güvenliği	()	()
Konutta can ve mal güvenliği	()	()
Terör	()	()
Futbol maçı sonrası gösteriler	()	()
Gösteri ve yürüyüşler	()	()
Diğer (belirtiniz)	()	()

		Bir yıldan az	1-5 yıl	5-10 yıl	10-15 yıl	15 yıl ve üstü
23.	Kaç yıldır İzmir'de yaşıyorsunuz?	()	()	()	()	()
24.	Kaç yıldır bu mahallede yaşıyorsunuz?	()	()	()	()	()
25.	Kaç yıldır bu evde yaşıyorsunuz?	()	()	()	()	()

26. Bu mahalle İzmir'deki kaçınıcı yerleşim yeriniz ?

Birinci	İkinci	Üçüncü	Dördüncü	5 veya daha fazla
()	()	()	()	()

27. Yer değişikliği varsa daha önce yaşıadığınız mahalleden taşınma gerekçenizde aşığıdaki nedenlerden en önemli gördüğünüz 3 faktörü numaralayıarak belirtiniz.

İş bulma	()
Eğitim	()
Kentsel hizmetler	()
Sağlık	()
Akraba-Hemşehri isteği	()
Can ve Mal Güvenliği	()
Doğal afetler (deprem,sel , heyelan vb.)	()
Kültürel uyumsuzluk	()
Ucuz mesken temini	()
Belediye/Valiliğin yer değişikliği tasarrufu	()
Sosyal Dışlanma	()

28. Roman yoğunluklu mahalleleri yerleşimde öncelikle tercih eder misiniz?

() Evet () Hayır () Önemi yok () Fikrim yok

29.Mahallenizden taşınmayı düşünüyorsanız aşığıdaki nedenlerden en önemli gördüğünüz 3 faktörü numaralayıarak belirtiniz?

Kesinlikle taşınmayı düşünmüyorum	()
Eğitim	()
Kentsel hizmetler	()
Sağlık	()
Akraba-Hemşehri birlikteliği isteği	()
Can ve Mal Güvenliği	()
Doğal afetler (deprem,sel , heyelan vb.)	()
Kültürel uyumsuzluk	()
Konut satın alma	()
Ucuz mesken temini	()
Belediye/Valiliğin zorlaması	()
İş bulma	()

30. Komşuluk ilişkileriniz açısından aşağıdaki grupları değerlendiriniz.

	Komşu Olmak İsterim	Komşu Olmak İstemem	Fikrim Yok
Alkol ve Madde Bağımlıları	()	()	()
Kumarbazlar	()	()	()
Masonlar	()	()	()
Hayat Kadınları	()	()	()
Travestiler	()	()	()
AIDS Hastaları	()	()	()
Sabıkalılar	()	()	()
Ruh ve Sinir Hastaları	()	()	()
Aşırı Dinciler	()	()	()
Tarikat Mensupları	()	()	()
Aşırı Milliyetçiler	()	()	()
Üniversite Öğrencileri	()	()	()
Tutucu-Bağnazlar	()	()	()
Aşırı Solcular	()	()	()
Güvenlik Mensupları	()	()	()
Yabancılar	()	()	()
Diğer.....	()	()	()

C.KONUT ÖZELLİKLERİ

		Evet, ruhsatlı	Evet, ruhsatsız	Hayır, ruhsatlı	Hayır, ruhsatsız
31.	Şu anda oturduğunuz ev sizin mi?	()	()	()	()
32.	Şu anda oturduğunuz evin arsası sizin mi ?	()	()	()	()

33.Şu anda oturduğunuz ev size ait değilse kira bedeli nedir?

34. Evinizin yapım sistemi ve malzemesi nedir ?

() Betonarme	() Yığma / taş	() Ahşap
() Yığma / tuğla	() Yığma / briket	() Diğer.....

35. Yaşadığınız ve yaşamak istediğiniz konutun özellikleri nelerdir ?

Tek Katlı Müstakil () Çok Katlı Müstakil () Apartman Dairesi ()

36. Evinizin kullanım alanı kaç m²'dir ?

37. Evinizde salon dahil kaç oda var?

Bir	İki	Üç	Dört ve üzeri
-----	-----	----	---------------

38. Evinizde şu mekanlar var mı ve konumları nasıl ?

Mekan	Yok	Var / Ev içi	Var / Ev dışı	Birkaç eve ait ortak
Mutfak	()	()	()	()
Banyo	()	()	()	()
WC	()	()	()	()

39. Aşağıdaki mekanları hangi amaçla kullanıyorsunuz ?

	Yok	Var-Depo	Var-Sosyal amaç	Var-Üretim/iş	Var-Atıl
Balkon/Teras	()	()	()	()	()
Avlu	()	()	()	()	()
Bahçe	()	()	()	()	()
Çatı	()	()	()	()	()
Sokak kapısı önü	()	()	()	()	()

	Var	Yok	Yok ise nasıl çözümlüyorsunuz?
40. Evinizin kanalizasyonu var mı ?	()	()	
41. Evinizin şebeke suyu var mı ?	()	()	
42. Evinizin elektriği var mı ?	()	()	
43. Evinizin telefonu var mı ?	()	()	

44. Çöpünüzü ne şekilde yok ediyorsunuz ?

() Belediye topluyor	() Uzak bir yere döküyorum
() Yakıyorum	() Diğer.....

45. Evinizde aşağıdaki eşyalardan hangileri var ?

	Var	Yok		Var	Yok
Buzdolabı	()	()	Yemek Tak.	()	()
Televizyon	()	()	Yatak Odası Takımı	()	()
Müzik Seti	()	()	Koltuk Takımı	()	()
Şofben	()	()	Ütü	()	()
Çamaşır Maki.	()	()	Elektrikli Fırın	()	()
Video/VCD/DVD	()	()	Bulaşık Makinesi	()	()
Dikiş Maki.	()	()	Bilgisayar	()	()
Cep telefonu	()	()	Fırın	()	()
Uydu Anteni	()	()	Klima	()	()

46. Evinizi neyle ısıtırsınız?

() Kömür sobası	() Elektrikli soba / Radyatör	() Kuzine
() Odun sobası	() Merkezi (Kömürlü/ Mazotlu) kalorifer	() Ocak
() Gaz /Tüp sobası	() Kat Kaloriferi	() Klima

47. Özel aracınız varsa türü nedir? (otomobil, motosiklet, kamyonet, at arabası vs.)

48. Özel aracınızı hangi amaçla kullanıyorsunuz?

() İş amaçlı () Ulaşım amaçlı

D. SİYASİ VE YÖNETSEL KATILIM ÖZELLİKLERİ

49. Aşağıdaki yöneticilerden hangi/hangilerini tanıyorsunuz?

	Tanıyorum (İsim belirtiniz)	Tanımiyorum
Cumhurbaşkanı	
Başbakan	
Vali	
Kaymakam		
Büyükşehir Belediye Başkanı		
İlçe/İlk Kademe Belediye Başkanı	
Mahalle Muhtarı	

50. Son seçimlerde oy kullandınız mı?

	Evet	Hayır
Yerel		
Genel		

51. Mahallenizden Roman olup da meclis üyesi seçilme durumunu değerlendiriniz.

- Aday gösterilmedi
- Aday gösterildi seçilmedi
- Aday gösterildi seçildi
- Bilgim yok
- İlgim yok
- Romanlarda meclis üyesi seçilme istekliliği bulunmamaktadır.

52. Mahallenizden Roman olup da belediye başkanı seçilme durumunu değerlendiriniz

- Aday gösterilmedi
- Aday gösterildi seçilmedi
- Aday gösterildi seçildi
- Bilgim yok
- İlgim yok
- Romanlarda belediye başkanı seçilme istekliliği bulunmamaktadır.

53. Mahallenizden Roman olup da muhtar seçilme durumunu değerlendiriniz.

- Aday gösterilmedi
 Aday gösterildi seçilmedi
 Aday gösterildi seçildi
 Bilgim yok
 İlgim yok
 Romanlarda muhtar seçilme istekliliği bulunmamaktadır.

54. Herhangi bir derneğe üye iseniz üye olduğunuz bu dernek hangi alanda faaliyet göstermektedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Hiçbir derneğe üye değilim Çevre Hemşehrilik
 Eğitim Kültür ve Sanat/Sosyal Dini
 Siyasi Mesleki Spor
 Ekonomi Diğer:

55. İzmir’de ilk defa ve yeni kurulan “Roman Kültürü Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğine” üye olmayı nasıl değerlendirirsiniz?

- Çok Yararlı Olur Yararlı Olur Fikrim yok Yararlı Değildir Çok Sakıncalıdır

E. SOSYO KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

56. Aile büyükleriniz (atalarınız) İzmir dışından geldiyse nereden geldiğini belirtiniz ?

- Ege Marmara İç Anadolu Karadeniz
 Doğu Anadolu
 Güneydoğu Anadolu Akdeniz Yurtdışı.....
 Bilmiyorum

57. Kendinizi öncelikle nasıl tanımlarsınız ?

- T.C Vatandaşı Roman İzmirli Çingene
 Böyle bir gruplamaya gerek duymuyorum Fikrim yok

58. Romanların kamusal yaşamda, kimliklerini gizlediklerini düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen Fikrim yok Cevap vermek istemiyorum

59. Bir Romanın en belirleyici özellikleri sizce hangileridir?(birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

Eğlenceli	()
Dürüst ve güvenilir	()
Yardımsaver	()
Nazik- kibar	()
Çalışkan	()
Güvenilmez	()
Tok gözlü ve paylaşımcı	()
Temiz ve titiz	()
İçkici	()
Kumarbaz	()
Çapkın, hovarda	()
Madde bağımlısı	()
Kaba, küfürbaz	()
Dedikoducu	()
Disiplinsiz	()
Kolay para kazanma isteği olan	()
Uyumlu	()

60. Evlilik tercihinizde eşinizin Roman olması ne derecede önemlidir?

- () Kesinlikle önemlidir () Kısmen önemlidir () Kesinlikle önemli değildir
() Fikrim yok

61. Ailenizi ilgilendiren konularda kararları kim ya da kimler alır?

- () Kadın () Erkek () Kadın-Erkek () Aile büyüğü
() Tüm aile fertleri birlikte

62. Çocuklarınızı hangi mesleki alana yönlendiriyorsunuz?

- () Müzik () Edebiyat () Sanat () Siyaset () Zanaat () Kamu
Görevi () Spor () Kendisine bırakıyorum ()
Diğer.....

63. Kendiniz ve çocuklarınız için örnek aldığınız ünlü bir kişi varsa ismini belirtiniz.....

64. Ülkemizdeki Roman grup ve topluluklar hakkındaki düşünceniz aşağıdaki maddelerden hangisine uymaktadır? (Sadece bir seçeneği işaretleyiniz)

- Ülkemizin zenginliği ve çeşitlilik yaratan kültürel unsurlarıdır.
 Bu tür ayrımlar ülkenin gelişmesini engellemektedir.
 Milli bir devlette böyle bir ayırım olmamalı.
 Bunlar ülke tarihimizin birer gerçeğidirler.
 Çağdaş bir toplumda olabilecek farklılıklardır.

65. Yurt dışında yaşayan Roman akrabanız varsa Türkiye'ye göç etmeyi düşünüyor mu?

- Yok Bir yıl içerisinde göç edebilir
 İmkani olduğunda göç edebilir Çok ileride göç edebilir
 Kesinlikle göç etmez Fikrim Yok

66. Çocuklarınız hangi nedenlerle okuldan ayrıldılar?

Eğitim harcamaları bütçemi zorlamaktadır	()
Derslerde başarısızlık	()
Sosyal Dışlanma	()
Yoksulluk	()
Derslerde öğretmenin ilgisizliği	()
Kültürel uyumsuzluk	()
Ulaşım zorluğu	()
Temizlik ve intizam	()
Diğer.....	()

67. Eğer dışlanıyorsa, çocuğun okulda dışlanma sorununun çözümü için ne yapıldı?

(Dışlanma yoksa 69. ve 70. soruları geçiniz)

- Okula başvurduğum ilgilenilmedi
 Okula başvurduğum ilgilenildi ve sorun çözüldü
 Okula başvurduğum ilgilenildi fakat sorun çözülmedi
 Hiçbir girişimde bulunmadım
 Çocuğumu artık okula göndermiyorum
 Çocuğum okula gitmeyi reddetti
 Okul değişikliği yaptım

68. Dışlanma sorununun çözümü için varsa okul dışı başvuru kurumları ve başvuru sonuçlarını değerlendiriniz.

Kurum	İlgilenilmedi	İlgilenildi, sorun çözüldü	İlgilenildi, sorun çözülmedi	Başvuruda bulunmadım
Valilik				
Milli Eğitim Müdürlüğü				
Muhtarlık				
Diğer				

69. Çocuklarınız eğitimi ilköğretimde bıraktı ise hangi sınıftan ayrıldılar?

() 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () 8

70. Herhangi bir konudan dolayı son 6 ay içinde karakola gittiniz mi/götürüldünüz mü?

() Evet () Hayır

71. Evet ise kaç kez gittiniz /götürüldünüz?

() 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve daha fazla

72. Karakola gitme/götürülme nedeniniz nedir?

Hakkımdaki şikayet nedeniyle	()
Can güvenliği nedeniyle şikayette bulunmak için	()
Mal güvenliği nedeniyle şikayette bulunmak için	()
İşlediğim bir suçtan dolayı	()
Kimlik ve ikamet bildiriminde bulunmak için	()
Şahitlik etmek için	()
Diğer	()

73. Gündelik hayatta kendinizi ifade etmek için Türkçe'nin dışında Romanca konuşuyor musunuz?

() Konuşuyorum () Biliyorum/Konuşmuyorum () Bilmiyorum

74. Konuşuyorsanız bu dili konuşurken insanlardan ne gibi bir tepki alıyorsunuz?

- () Hiç tepki almadım () Hakarete uğradım () Alay edildim () Dışlandım
() Olumlu karşılandım () Fiziki şiddete uğradım () Diğer (belirtiniz)

75. Roman olduğunuz için aşağıdaki mekanlardan hangisinde/hangilerinde dışlanma ile karşılaştınız?

	Evet	Hayır	Kısmen	Cevap vermek istemiyorum
İş yeri	()	()	()	()
Resmi kurumlar	()	()	()	()
Eğlence yerleri	()	()	()	()
İbadethaneler	()	()	()	()
Toplu taşıma araçları	()	()	()	()

76. Kendinizi hangi dini inanışa yakın hissediyorsunuz?

- () İslamiyet () Musevilik () Uzakdoğu inanç sistemleri (Budizm, Hinduizm vs.)
() Hıristiyanlık () Hiçbir dini inanışa kendimi yakın hissetmiyorum
() Cevap vermek istemiyorum () Diğer

77. Yaşadığınız çevrede Hıristiyanlığı yayma faaliyetlerine (misyonerlik) tanık oldunuz mu?

- () Hiç tanık () Birkaç kez tanık oldum () Çok sık tanık oldum () Bilgim Yok

78. Misyonerlik faaliyetlerine tanık oldu iseniz etkilemenin yönü ve biçimini belirtiniz.

- () Ekonomik ve mali katkı () Psikolojik özendirme ()
Diğer.....

79. Aşağıdaki etkinliklerden hangilerini, hangi sıklıkla yaparsınız?

Etkinlik	Hiç	Ara sıra	Her zaman	Yapmak istiyor	Tesis istiyor	Etkinlik	Hiç	Ara sıra	Her zaman	Yapmak istiyor	Tesis istiyor
Sinema	()	()	()	()	()	Kıraathane	()	()	()	()	()
Tiyatro	()	()	()	()	()	Meyhane / Bar	()	()	()	()	()
Cami	()	()	()	()	()	Dernek / Sendika	()	()	()	()	()
Cem evi	()	()	()	()	()	S. Parti Faaliyeti	()	()	()	()	()
Konferans	()	()	()	()	()	Halk Eğitim Kursu	()	()	()	()	()
Oyun parkı	()	()	()	()	()	Kütüphane	()	()	()	()	()
Spor izle.	()	()	()	()	()	Kafe	()	()	()	()	()
Konser izleme	()	()	()	()	()	Spor Yapmak	()	()	()	()	()
Tatil yapma	()	()	()	()	()	Balıkçılık	()	()	()	()	()
Folklor	()	()	()	()	()	Komşu / arkadaş ziyareti	()	()	()	()	()
Aile ziyareti	()	()	()	()	()	Çiçekçilik	()	()	()	()	()
Kilise	()	()	()	()	()	Havra	()	()	()	()	()

80. Kent merkezine siz ve yakınlarınız ne sıklıkla gidersiniz ?

	Her gün	Haftada 1-2	Ayda 1-2	3-4 Ayda bir	Yılda 1-2	Hiç Gitmem
Ben	()	()	()	()	()	()
Eşim	()	()	()	()	()	()
Çocuklar	()	()	()	()	()	()

81. Kent merkezine en çok ne amaçla gidersiniz ?

	Alışveriş	Eğitim	Sağlık	Çalışma amaçlı	Resmi İşler	Gezme / Eğlence
Ben	()	()	()	()	()	()
Eşim	()	()	()	()	()	()
Çocuklar	()	()	()	()	()	()
Aile büyükleri	()	()	()	()	()	()

82. Şans oyunları oynuyor musunuz ?

☐ Hayır, oynamam	☐ Haftada bir	☐ 2-3 Ayda bir
☐ Her gün	☐ Ayda 1- 2	☐ Yılda 1-2

83. En çok hangi şans oyunlarını oynuyorsunuz ? İlk üçünü seçiniz.

☐ Spor Toto	☐ Milli Piyango	☐ Tombala (ev dışında)
☐ Spor Loto	☐ Kazı Kazan	☐ At Yarışı
☐ Sayısal Loto	☐ Kağıt / Taş	☐ İddaa

84. Güncel haberleri genellikle hangi yoldan alırsınız?

Gazete Televizyon Radyo İnternet Kahvehane
 Komşu

85. Sosyal Güvenceniz var mı?

Yok SSK Özel sigorta Emekli Sandığı
 Vakıf / Yardımlaşma sandığı Bağkur Yeşil kart Yurtdışı emeklilik

86. Doğum kontrol yöntemlerinden yararlanıyor musunuz?

Evet Hayır

87. Doğum kontrolü hakkında bir kişi veya kurum tarafından bilgilendirildiniz mi?

☐ Hayır	☐ Kişiden	☐ Kurumdan	☐ Kişiden ve kurumdan
--------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------	--

88. Ailenizde akraba evliliği yapan var mı ?

Evet Hayır Cevap vermek istemiyorum

89. Evinizde engelli kimse var mı ?

☐ Yok	☐ Evet / Fiziksel	☐ Evet / Zihinsel	☐ Evet / Fiziksel ve Zihinsel
------------------------------	--	--	--

90.Sağlık hizmeti sunan kuruluşlardan en çok hangisinden yararlanıyorsunuz? Öncelik sırasına göre sıralayınız.

	Öncelik sırası
Sağlık Ocağı	()
Devlet Hastanesi	()
Belediye Hastanesi	()
Üniversite Hastanesi	()
Özel Hastane	()
Dispanser	()
Yararlanamıyorum	()

91. Sağlık hizmetlerinden yararlanamıyorsanız nedenini belirtiniz?

- () Uzak olduğu için () Hizmeti beğenmiyorum () Sunulan temizlik koşullarını beğenmiyorum () Personelin davranışını beğenmiyorum () Hizmetin sunumundaki koşullar (bürokrasi, sıra bekleme gibi)

92. Bir Romanı en çok hangi meslekle özdeşleştiriyorsunuz?

Müziyenlik	()
Dansözlük	()
Falcılık	()
Çiçekçilik	()
Sepetçilik	()
Kalaycılık	()
Atık toplayıcı	()
Bohçacılık	()
Hiçbiri	()
Diğer	()

93. Bu türlü çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

- () Yararlı buluyorum () Yararsız buluyorum () Fikrim yok

EK 2: ROMANLARIN EVRENSEL BAYRAK VE MARŞLARI

ROMAN MARŞI

Gelem,Gelem

Gelem, Gelem lungone dromençar
Mandadilem baxtale Rromençar
A Rromale len koter tumen aven
E caxrençar, bokhale chavençar ?

Sasa vi man bari familia,
mudardas la i kali legia.
Saren chindas vi Rromen vi Rromen
Maskar lende vi cikne chavorren

Putar devla te kale udara
Te saj dikhav murri familia.
zav lungone dromençar.
Ta ka phirav baxtale Rromençar.

Opre Roma, isi vaxt akana
Ajde mançar sa lumiage Roma. Palem ka
O kalo muj ta kale jakha
Kamava len sar e kale drakha

Birinci Dünya Çingene Kongresinde Zarko Jovanovic tarafından yazılan Gelem Gelem adlı parça 8 Nisan 1971'de Ulusal Roman Marşı olarak kabul edilmiştir.

EK 3: MARŞIN TÜRKÇESİ

Gideyim, Gideyim

Gideyim, Gideyim.....yolu
.....bahtıma Romanlarla
Ey Romanlar nereden geliyorsunuz
Hepimizin yolu şanslı olsun

Ey Romanlar, Ey Çocuklar

Biz güzel, mükemmel bir aileydik
Benim kara babam.....
Benimle, karımla gelin Romanlar
Nerde iş, o yola gidelim
Burada açık..... şimdi
Ben nerdeysem siz de orada olun.

Ey Romanlar, Ey çocuklar⁹⁴

⁹⁴ Kolukırık, Suat (2004); a.g.e.

EK 4: EGE MAHALLESİNDE ÇEKİLEN FOTOĞRAFLAR

(Fotoğraflar tez yazarı Alper Yağlıdere tarafından 2005 yılında çekilmiştir)

Fotoğraf: 1

Fotoğraf: 2

Fotoğraf: 3

Fotoğraf: 4

Fotoğraf: 5

Fotoğraf: 6

EK 5: EGE MAHALLESİ'NİN UYDUDAN GÖRÜNÜMÜ

GÖRÜNTÜ 1.

GÖRÜNTÜ 2.

Kaynak : Google Earth programından alınmıştır. Erişim 21.6.07